

Stenogrammid

IX Riigikogu, VII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 23.01.2002, 14:00

Toimetatud

Eelnõude üleandmine ja tagasivõtmine

1. Teated

2. Päevakorrast

3. Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäetud kirikute ja koguduste seaduse uuesti arutamise jätkamine

4. Rahvastikuregistri seaduse muutmise seaduse eelnõu (913 SE) esimene lugemine

5. Maareformi seaduse § 22

6. Lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse eelnõu (894 SE) teine lugemine

7. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse eelnõu (747 SE) teine lugemine

8. Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse eelnõu (657 SE) teine lugemine

9. Eesti Vabariigi poolt rahvusvaheliste organisatsioonide liikmeks olemisega seotud varaliste kohustuste võtmise ja täitmise seaduse eelnõu (856 SE) teine lugemine

10. Vabariigi Valitsuse algatatud söödaseaduse eelnõu (867 SE) teine lugemine

11. Vabariigi Valitsuse algatatud haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu (868 SE) teine lugemine

12. Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Eesti Vabariigi vahelise assotsiatsioonilepingu (Euroopa lepingu) lisaprotokolli, millega kehtestatakse kala ja teatavate kalandustoodetega kauplemise kord, ratifitseerimise seaduse eelnõu (958 SE) esimene lugemine

13. Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa Parlamendi valimise seaduse eelnõu (906 SE) esimene lugemine

14. Vabariigi Valitsuse algatatud keskkonna kriminaalõigusliku kaitse konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (926 SE) esimene lugemine

15. Vabariigi Valitsuse algatatud loteriiseaduse eelnõu (889 SE) esimene lugemine

14:00 Eelnõude üleandmine ja tagasivõtmine

14:00 Esimees T. Savi

Tere päevast, austatud kolleegid! Alustame oma täiskogu kolmapäevast istungit. Juhatuse nimel olen valmis vastu võtma teie ettepanekuid seaduseelnõude ja arupärimiste kohta. Kolleegidel palun registreeruda! Vabariigi Valitsuse esindaja proua Ülle Aaskivi, palun!

14:00 Ü. Aaskivi

Austatud esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Valitsus annab täna menetlusse kolm uut seaduseelnõu. Esimene nendest on riigi kultuuripreemiate ja kultuuristipendiumide seaduse muutmise seaduse eelnõu, ettekandja on kultuuriminister. Riigikogu menetlusse antakse ka välisteenistuse seadus, ettekandja on välisminister. Viimane tänasest paketist on erastamisväärtpaberite väljaandmise ja kasutamisega seotud seaduste muutmise seaduse eelnõu, ettekandja rahandusminister.

14:00 Esimees

Suur tänu! Jätkavad kolleegid. Esimesena palun Harri Õunapuu!

14:00 H. Õunapuu

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Algatajate nimel võtan Riigikogu menetlusest tagasi eelnõu 837, mis on presidendi valimise seaduse § 22 muutmise eelnõu.

14:00 Esimees

Seaduseelnõu 837 on Riigikogu menetlusest välja langenud. Kolleeg Jaan Pöör.

14:00 J. Pöör

Austatud esimees! Lugupeetud Riigikogu! Annan Riigikogu menetlusse autoveoseaduse muutmise seaduse eelnõu. Alates selle aasta 1. jaanuarist ei ole kohalikel omavalitsustel enam võimalik kasutada busse ei raha eest, mis käib ühistranspordiseaduse alla, ega ka oma otstarbeks, st õpilaste veoks teatritesse, muuseumidesse, spordivõistlustele, ekskursioonidele. Ka see omavedu ei käi enam ühistranspordiseaduse, vaid autoveoseaduse regulatsiooni alla. Algul tegin ma ettepaneku muuta ühistranspordiseadust, kuid arutelul majanduskomisjonis pidasime otstarbekaks, et esialgu tuleks muuta autoveoseadust, et vähemalt oma tarbeks oleks võimalik kasutada kooli ja valla busse. Arutelu ühistranspordiseaduse üle tõenäoliselt võtab pikemalt aega, aga ka see oleks vajalik. Ühtlasi võtan tagasi ühistranspordiseaduse muutmise seaduse eelnõu 912, mille ma Riigikogu menetlusse andsin. Aitäh!

14:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid! Vabariigi Valitsuse algatatud kolmele seaduseelnõule ning Jaan Pööri üleantud autoveoseaduse muutmise seaduse eelnõule nimetab juhatus juhtivkomisjoni nagu alati kolme tööpäeva jooksul. Rohkem ettepanekuid ei ole. Austatud Riigikogu, palun kohaloleku kontroll! Kohalolijaks registreerus 74 Riigikogu liiget.

1. 14:00 Teated

14:00 Esimees

Mõningad teated Riigikogu juhatuselt. Juhatus on võtnud menetlusse järgmised eelnõud: Vabariigi Valitsuse k.a 21. jaanuaril algatatud Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduse paragrahvi 8¹ täiendamise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjoniks on määratud põhiseaduskomisjon; Riigikogu liikmete Vootele Hanseni ja Enn Tarto 21. jaanuaril algatatud elamuseaduse muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjoniks on määratud majanduskomisjon; Mõõdukate fraktsiooni samal kuupäeval algatatud riiklike peretoetuste seaduse § 5 muutmise seaduse eelnõu, mille juhtivkomisjoniks on määratud sotsiaalkomisjon; Riigikogu juhatuse samal kuupäeval algatatud Riigikogu otsuse "Villu Kõve Riigikohtu liikme ametisse nimetamine" eelnõu, mille juhtivkomisjoniks on määratud põhiseaduskomisjon; juhatuse samal kuupäeval algatatud Riigikogu otsuse "Riigikohtu liikme Jüri Rätsepa kohtuniku ametist vabastamine" eelnõu, mille juhtivkomisjoniks on samuti määratud põhiseaduskomisjon.

2. 14:00 Päevakorrast

14:00 Esimees

Meie tänase päevakorra täpsustused. Me jätkame eile tööaja lõppemise tõttu poolelijäänud punktiga, see on Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäetud kirikute ja koguduste seaduse uuesti arutamine. Järgnevad seaduseelnõude 913 ja 945 esimesed lugemised. Seejärel meie kolmapäevane, juba esmaspäeval kinnitatud päevakord. Täpsustus neljanda päevakorrapunkti kohta, mis on seaduseelnõu 856 teine lugemine: ettekande teeb justiitsminister Märt Rask ja kaasettekandja on Rahandusministeeriumi riigikassa osakonna juhataja Ülle Mathiesen. Viiendas päevakorrapunktis, s.o seaduseelnõu 867 teine lugemine, on palutud kaasettekandeks sõna anda Põllumajandusministeeriumi

asekantslerile Toomas Kevvaile. Seitsmendas päevakorrapunktis, s.o seaduseelnõu 958 esimene lugemine, on palutud kaasettekandeks sõna anda Põllumajandusministeeriumi asekantslerile Andres Oopkaubile. Meie tänase päevakorra viimases päevakorrapunktis, seaduseelnõu 889 esimene lugemine, teeb ettekande justiitsminister Märt Rask ja kaasettekandeks on palutud sõna anda Rahandusministeeriumi juriidilise osakonna õigusaktide talituse juhataja kohusetäitjale Aet Sallastele. Need olid täpsustused meie tänase päevakorra kohta.

3. 14:00 Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäetud kirikute ja koguduste seaduse uuesti arutamise jätkamine

14:00 Esimees

Me jätkame, nagu öeldud, eilset päevakorrapunkti, Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäetud kirikute ja koguduste seaduse arutelu. Läbirääkimistel palun kõnepulti kolleeg Vahur Glaase, kellel on jäänud aega veel üks pluss kolm minutit, juhul kui ettekandja seda soovib. Palun!

14:00 V. Glaase

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu! 4. jaanuari otsusega nr 81 on Vabariigi President viidanud kirikute ja koguduste seaduse § 33 vastuolule põhiseaduse §-ga 48, mille esimesele lõikele vastavalt on igaühel õigus koonduda mittetulundusühingutesse ja -liitudesse. Presidendi otsuse kohaselt on põhjendamatult kirikute ja koguduste seaduse § 33 lõike 1 õigustloov norm, mis laiendab tagasiulatavalt ja meelevaldselt usuühingute ühenduste ringi, mis enne Eesti Vabariigi okupeerimist kuulusid kirikutesse või usuühingute liitu. Leian, et viide vastuolule põhiseaduse §-ga 48 on täiesti kohatu, sest see ei puuduta üldse §-ga 33 reguleeritavat õigussuhet. Kirikute ja koguduste seaduse § 33 ei võta kelleltki õigust koonduda mittetulundusühingutesse ja -liitudesse. Ka viide 1934. aasta kirikute ja koguduste seadusele pole asjakohane, sest seda ei saa vaadelda 1992. aastal vastuvõetud põhiseaduse kontekstis. Kui aga seda tehti, siis oleks tulnud viidata ka Eesti Evangeelse Luteriusu Kiriku 1935. aasta põhimäärusele ning uurida kogu regulatsiooni tervikuna ja mitte valikuliselt. Tõenäoliselt on Vabariigi President pidanud vajalikuks viidata asjaolule, et Riigikogu täpsustab kümme aastat hiljem 1991. aasta Ülemnõukogu otsust usuühingute kohta, ning ta ei pea sellist praktikat õigeks. Võimalik, et see on teiste motiivide kõrval üheks seaduse välja kuulutamata jätmise motiiviks. Olgu siinkohal öeldud, et seadusandjal on täielik õigus teha vastuvõetud aktides täiendusi, muudatusi ning täpsustusi, olgu need või Ülemnõukogus vastu võetud. Selle põhiseadusliku õiguse kärpimine oleks tänapäeval tõepoolest ennekuulmatu. Tahan juhtida teie tähelepanu asjaolule, et vajadus täpsustada kiriklike seltside mõistet tekkis seoses probleemidega, mis on alguse saanud Tallinna Linnavalitsuse omandireformi komisjonist, kus aastani 2000 käsitleti Eesti Evangeelset Luterlikku Kirikut temasse kuulunud ja tema järelevalvele allunud kiriklike seltside vara suhtes omandireformi õigustatud subjektina. Aastast 2000 on aga toimunud kahetsusväärne praktika muutus. Ilmselt oli see tingitud ühe tagastatava objekti puhul huvide pörkumisest, mille üheks asjast huvitatud osaliseks osutus Hansapank. Otsustuste ahelas jäi kaotajaks pooleks kahjuks aga kirik. Mis teha, raha räägib ka Eesti Vabariigis. Siin saalis on korduvalt kõlanud väide, nagu tegeleks kirikuisad mammona korjamisega. Sellise väite eesmärk on asetada kogu küsimuse arutelu halba valgusesse. Taolise lähenemisega ei saa nõustuda, kuna tegemist on kirikule kuulunud vara tagastamisega ja kirik ei soovi mitte kellegi teise vara tagastamist, vaid temalt õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamist või, kui see pole võimalik, siis kompenseerimist. See on aga kiriku igati õiguspärane ning põhjendatud ootus. Head kolleegid, kutsun teid toetama Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutamata jäetud seaduse vastuvõtmist muutmata kujul. Selliselt kinnitab Riigikogu oma positiivset otsustust ajaloolise õiguse ja õigluse taastamisel. Juhul, kui president ei kuuluta uuesti seda otsust välja, mida Riigikogu võiks täna vastu võtta, on tal võimalik pöörduda Riigikohtu poole, kus see küsimus leiaks, ma loodan, õiglase lahenduse. Täna tähelepanu eest!

14:00 Esimees

Suur tänu, Vahur Glaase! Järgmisena kolleeg Liia Hänni, kõne puldist.

14:00 L. Hänni

Härra juhataja! Austatud kolleegid! Ma nõustun täielikult kolleegi ja juristi Vahur Glaase hinnanguga Vabariigi Presidendi põhjendustele ja tema tehtud etteheidetega kirikute ja koguduste seaduse tagasisaatmise otsusele. Antud juhul ei ole tegemist õiguslike probleemidega, vaid majanduslike huvidega, nagu kolleeg Glaase juba viitas. Põhiseaduskomisjonis palusime samuti ekspertide arvamust, kas kirikute ja koguduste seaduses on tegemist põhiseaduse rikkumisega, ja saime sama tulemuse: põhiseadusega vastuolu ei ole. Arutelul põhiseaduskomisjonis kerkis üles küsimus, kas seadus ei laienda tagantjärele omandireformi õigustatud subjektide ringi. Selline tegu ei oleks omandireformi lõpetamise eesmärgiga kooskõlas. Antud juhul omandireformi subjektide ringi ei laiendata, küll aga toimub usuühingu mõiste täpsustamine ja nende taotluste menetlemine, mis on õigeaegselt esitatud. Kui Riigikogu loobub täpsustusest, ei tähenda see seda, et need usuühingud ei võiks kohtu kaudu oma vara tagasi nõuda, küll aga oleks seadusandja andnud selge signaali, et õiguspärase ootuse printsiip ei ole tähtis. Samuti peaksime küsima enda käest, kas on moraalne jätta tagastamata need varad, mis olid usuühingute kaudu kasutuses ühiskondlike vajaduste teenimiseks moraali, eetika, hariduse, kultuuri, sotsiaalse rehabilitatsiooni ja muudes valdkondades. Head kolleegid, ma arvan, et täna oleks meil õige võtta vastu kirikute ja koguduste seadus muutmata kujul. Kui president jätkuvalt leiab, et seadus ei ole kooskõlas põhiseadusega, siis on tal võimalus pöörduda Riigikohtu poole ja Riigikohus annab lõpliku seisukoha, muidu jääbki küsimus vastuseta. Tänan!

14:00 Esimees

Suur tänu, Liia Hänni! Järgmisena kolleeg Liina Tõnisson, kõne puldist.

14:00 L. Tõnisson

Lugupeetud härra eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Niikaua kui Eesti taasiseseisvunud parlament on töötanud, on probleem omandireformist olnud üleväl. Kahtlemata on selles saalis erinevaid arusaamasid omandireformi, selle käigu, tulemuste, õnnestumise või ebaõnnestumise kohta. Kuid mulle tundub, et kui mitte kõik, siis enamus siin saalis on seisukohal, et reform on lõpule jõudmas, ja hinnanguid anname pärast seda, kui ta on lõppenud. Ühed arvavad, et ta ebaõnnestus, teised arvavad, et vähe oli õiglust, kolmandad leiavad, et ebaõiglus kasvas veelgi selle reformiga. Ma kardan, et niipalju kui on eestimaalasi, on Eestimaal ka arvamusi. Kuid kõik ootavad ühtemoodi selle reformi lõpetamist, sest meie siin parlamendis oleme erinevate valitsuste ajal püüdnud veenda Eesti rahvast, et me ei tee reformis suuri muudatusi, reform viiakse lõpule aktsepteeritud moel. Ma mäletan hästi peatselt lahkuva peaministri kõnet tema valitsuse ametisse astumisel, kus ta kinnitas, et omandireformi muudatusi sisse ei viida. Täna oleme olukorras, kus kirikute seaduse lõppu - seadus käsitleb väga austusväärseid organisatsioone, kelle vastu ma tunnen suurt respekti - on pandud täiesti ootamatult Eesti ühiskonna jaoks omandireformi muutmise, täpsustamise, kohendamise, tõlgendamise - mis tahes sõna kasutades, aga omandireformi puudutavad - sätted. Samal ajal räägime kogu aeg õiguspärase ootuse printsiibist. Nüüd, kui reform on lõppjärgus ja me pühendame nende omavalitsustega, kes ei suuda maad puudutavaid otsuseid ära teha ja seda reformi lõpule viia, tekitame uue vaidlusaluse probleemi sildi all, et praegu kohtus olevad küsimused leiaksid siis lahenduse. Siin on rikutud kahte printsiipi, mida ka presidendi meeskond on meile meelde tuletanud. Ühelt poolt õiguspärase ootuse printsiip, mida me oleme ju seni siin nii kõrgeks hinnanud. Minu jaoks veelgi olulisem on see: omandireformi seadustega fikseeriti tagastamistaotluste esitamise kuupäevad. Seadused olid tolleks hetkeks olemas. Suures plaanis on omandireformi muutused seisnenud subjektide ringi laiendamises. Inimesed, organisatsioonid andsid oma tagastamistaotlused sisse ja nüüd selgub, et need organisatsioonid, kelle tagastamistaotlused ei vastanud kehtivatele seadustele (nad oma taotlused ikkagi esitasid), on võidumehed pärast seda, kui me selle seaduse ära parandame, nagu põhiseaduskomisjoni esindajad meid siin tulihingeliselt üles kutsusid. Need, kes olid seaduskuulekad, kes aktsepteerisid Eesti riigis kehtivaid seadusi ega andnud oma varade tagastamise taotlusi sisse, sest seadus ei võimaldanud neile seda, jäävad täna pika ninaga ja neile öeldakse (vabandage mu väljendit): ise oled loll! Siit tuleb selge järeldus: ära kunagi Eesti riigis seadust arvesta, sest sinu isiklikud huvid võivad selle tulemusena saada kannatada. Vaadake, sellepärast ei tohiks me mingil juhul sellist otsustust teha. Me eelistame neid organisatsioone - ma isegi ei tea, kes nad on, ja tunnistan, et väga ei soovigi teada, et see ei hakkaks mõjustama minu seisukohti -, aga nendele kahele, kes väidetavalt seda taotleavad, me anname põhjendamatu eelistuse. Kui me tahame, et ebaõiglus ei toimiks, siis peame me avama taas omandireformi subjektideks kuulutamise ringi, mis tähendab ju uut ringi omandireformis. See ei saa

tulla kõne alla, ma usun, et te kõik olete sellega nõus. Öelge mulle, miks ühed kogudused saavad oma varandused tagasi, aga teised ei saa? Ei saa need, kes olid seaduskuulekad. Sellist sammu üks parlament, kes kutsub kogu rahvast üles seaduskuulekusele, ei tohiks mingil juhul teha. Ükskõik, kuidas me ka ei suhtuks sellesse eelnõusse, mina kutsun teid üles toetama presidenti, toetama tema meeskonda, sest me oleme teinud vea, eelistades ühtesid teistele. Aitäh!

14:00 Esimees

Täna, Liina Tõnisson! Järgmisena palun Tiit Toomsalu, kõne puldist!

14:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Austatud kolleegid! Hea kolleeg Liina Tõnisson rääkis juba kolmveerandi ära sellest, mida ma tahtsin siit kõnepuldist nimetada. Kuid siiski mõned märksõnad. Siin on juba esinenud kolleeg Vahur Glaase, kes juristina käsitles ja analüüsis seda problemaatikat. Ka eile, sellesama eelnõu esimesel lugemisel ta rõhutas, et ühtki konkreetset kannatajat täna ei ole teada, juhaks kui me peaksime selle seaduse muutmata kujul vastu võtma. Seetõttu ei olevat põhjust rääkida ka võrdse kohtlemise printsiibi, õiguspärase ootuse printsiibi toimimisest reaalses tegelikkuses. Hea kolleeg Liina Tõnisson juba nimetas selgelt, et kümme aastat tagasi võisime analoogsed seltsid, ühingud jagada kahte liiki: ühed, kes olid seaduskuulekad ega püüelnudki varaliste huvide taastamisele, milleks omandireformi aluste seadus ja sinna juurde kuuluvad muud seadused luba ei andnud, ja teised, kes siiski püüdsid seda teha, see tähendab, teatud mõttes õnnekütid, et äkki probleem laheneb. Ma leian, et kindlasti on selliseid seltse, kes oleks võinud kümme aastat tagasi samasuguste taotlustega esineda, ja just nimelt nende suhtes ei toimi praegu võrdse kohtlemise printsiip. Austatud kolleegid, ma tahaksin lisada, et kirikute ja koguduste seadus peaks reguleerima eelkõige siiski aatelisi ja maailmavaatelisi küsimusi ning võimalust oma tõekspidamisi teenida ja väljendada. Omandireform on omandireform ja juhul, kui teatud jõud siin Riigikogus peavad vajalikuks omandireformi põhimõttelisi küsimusi täiendada ja neid muuta omandireformi lõpu eel, siis oleks eetilise esitada eelnõu omandireformi aluste seaduse muutmiseks. Ma kutsun, austatud kolleegid, toetama härra presidenti ja mitte vastu võtma seda eelnõu muutmata kujul. Täna tähelepanu eest!

14:00 Esimees

Täna, Tiit Toomsalu! Järgmisena kolleeg Tõnu Kauba, kõne puldist.

14:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud head kolleegid! Ma ei räägi põhiseaduskomisjoni esindajana, nii nagu ka eelmine põhiseaduskomisjoni liige ei esindanud siin põhiseaduskomisjoni. Esindan eeskätt seisukohta, et praegu lõpusirgele jõudnud omandireformi aluseid ei peaks muutma. Kõigepealt tahaksin öelda, head kolleegid, et eile peaministri kandidaadina esinenud Siim Kallas juhtis meie tähelepanu sellele, et üks menetluses olev eelnõu, mis on siin saalis väga palju muret tekitanud ja mille pinnal tekkis opositsiooni ja koalitsiooni liikmete vahel isegi teatud mõistlik, kohati väga sõbralik koostöö, eelnõu 96, mis puudutab omandireformi aluste tegelikku muutmist, võetakse tagasi. Sellest otseselt tulenevalt on meil täna käitumismall selge. Omandireformi aluseid me ei lähe uuesti puutama. Ma kindlasti vaidlen vastu väitele, et selle seaduse puhul ei ole tegemist majanduslike huvidega. See on klassikaline majanduslikke huvisid puudutav seadus. Varjutada seda lausetega, et siin on ainult kitsalt juriidilised probleemid, on puru silma ajamine. Vähemalt kaks eelkõnelejat ütlesid välja põhimõtte, et kui me muutmata kujul selle seaduse vastu võtaksime, siis me kindlasti toimiksime osa inimeste, osa institutsioonide suhtes - kes on olnud lojaalsed, seaduskuulekad - ebaõigelt. Me kindlasti kõigutaksime sellega õiguskindlust Eesti riigis, sest me ei kohtleks enam inimesi ja isikuid võrdselt. Seega rikuksime võrdse kohtlemise printsiipi. Kindlasti ei saa ma olla nõus selle ettepanekuga, mis saalist kõlas, et las asi läheb kohtusse. Ma olen sügavalt teistsugusel arusaamisel. Riigikogu ei pea võtma vastu seadusi, mille tulemusena lahendusi otsitakse kohtus. Ma arvan, et on ebaaus kirjutada seadusesse sisse selliseid vastuolusid, mille puhul algavad pikad kohtuteed, mis sageli on väga kurnavad mõlemale poolele ja tihti tingivad selle, et tulla uuesti seadusmuudatustega saali. Head kolleegid, ma olen selgelt ja ühemõtteliselt seisukohal, et seda välja kuulutamata jäetud seadust ei saa vastu võtta muutmata kujul sellel lihtsal põhjusel, et see rikub põhiseaduse §-s 12 sõnastatud õiguskindluse ja võrdse kohtlemise printsiipi. Aitäh!

14:00 Esimees

Suur tänu, Tõnu Kauba! Austatud Riigikogu! Ekraan on tühi. Kas võin teha ettepaneku läbirääkimised lõpetada? Läbirääkimised on lõpetatud. Panen hääletusele Vabariigi Presidendi poolt Riigikogule tagasisaadetud kirikute ja koguduste seaduse muutmata kujul uuesti vastuvõtmise. Keegi vaheaga ei soovi? Kas võime alustada! Austatud Riigikogu! Panen hääletusele Vabariigi Presidendi poolt Riigikogule tagasisaadetud kirikute ja koguduste seaduse muutmata kujul uuesti vastuvõtmise. Palun võtta seisukoht ja hääletada!Hääletustulemused Muutmata kujul seaduse vastuvõtmise poolt on 41 Riigikogu liiget, vastu on 42, 1 on erapooletu. Seega ei võtnud Riigikogu seadust muutmata kujul vastu. Juhatus on määranud juhtivkomisjoniks õiguskomisjoni ja ma palun õiguskomisjoni esimehel öelda muudatusettepanekute tähtaja. Jüri Adams, palun!

14:00 J. Adams

Aitäh, härra juhataja! Komisjon oletas sellise tulemuse võimalust ja palub muudatusettepanekuid homseks, neljapäevaks kella 17-ks.

14:00 Esimees

Niisiis esitada muudatusettepanekud homme kella 17-ks õiguskomisjoni. Suur tänu!

4. 14:00 Rahvastikuregistri seaduse muutmise seaduse eelnõu (913 SE) esimene lugemine

14:00 Esimees

Austatud Riigikogu, võtame arutusele põhiseaduskomisjoni algatatud rahvastikuregistri seaduse muutmise seaduse eelnõu. Alustame eelnõu esimest lugemist. Ettekandeks palun Riigikogu kõnepulti kolleeg Mart Nuti!

14:00 M. Nutt

Lugupeetud härra esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Põhiseaduskomisjon on andnud mulle austava ülesande esitada nimetatud seaduseelnõu ühendatud põhiettekanne ja kaasettekanne. Käesolev seaduseelnõu 913 on ette valmistatud põhiseaduskomisjoni ja Siseministeeriumi rahvastiku arvestuse spetsialistide koostöös. Nimeliselt võib mainida asekanse Tiit Seppa ja rahvastiku arvestuse osakonna juhatajat Peeter Küütsi, kes viibisid ka eelnõu arutelul põhiseaduskomisjonis. Eelnõu on tingitud järgmistest vajadustest. Kaitseväeteenistuse seadus näeb ette kaitseväeteenistuskohustuslike Eesti kodanike riikliku registri loomist. Sellega seoses jäetakse rahvastikuregistri seadusest välja sätted, mille kohaselt kantakse rahvastikuregistrisse andmed kaitseväeteenistuskohustuse täitmise kohta. Riigi andmekogude moderniseerimise projekt ehk X-tee peaks edaspidi tagama paremad võimalused riigi erinevate registrite andmete riskasutuseks. Eelnõuga jäetakse rahvastikuregistrist välja ka andmed Eestisse tagapöördumise loa ja tagasipöördumise tunnistuse väljastamise kohta. Need dokumendid on ühekordselt kasutatavad ja andmed nende kohta pole nii olulised, et neid peaks rahvastikuregistris pidama. Komisjon otsustas eelnõu algatada 12. novembril möödunud aastal. Siseministeerium edastas Vabariigi Valitsuse seisukoha eelnõu kohta möödunud aasta 10. detsembril. Vabariigi Valitsus, olles üks initsiaator selle seaduseelnõu sünni juures, toetas eelnõu menetlemist. Vabariigi Valitsus on koos omapoolse seisukohaga esitanud ka ettepanekuid seaduseelnõu täiendamiseks ja muutmiseks. Põhiseaduskomisjonis arutati esimest lugemist 14. jaanuaril käesoleval aastal. Komisjon käsitles arutelul ka Vabariigi Valitsuse ettepanekuid, millest kõige olulisem oli ehk rahvastikuregistri kasutusele võtmise tähtaja edasilükkamine kuni 1. maini käesoleval aastal. Rahvastikuregistri seaduse § 96 kehtiva redaktsiooni järgi peaks rahvastikuregister olema kasutusele võetud juba käesoleva aasta 1. jaanuarist. Rahvastikuregistri seaduse kohaselt peab rahvastikuregister olema elanike arvestuse üldiseks aluseks, kuna aga Riigikogu valimise seadus ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus näevad siiani ette valijate arvestuse pidamist hääleõiguslike kodanike riikliku registri alusel, siis ei saa rahvastikuregistril tänini täies mahus kasutusele võtta selles osas, mis puudutab valijate arvestust. Põhiseaduskomisjonis toimunud arutelu tulemusel jõuti seisukohale, et rahvastikuregistri kasutusele võtmise tähtaja edasilükkamine ei ole otstarbekas. Küll aga oleks vaja sellesisulised muudatused teha valimist

reguleerivates seadustes, muutes valijate arvestuse pidamise kohta käivaid sätteid ning viies nad kooskõlla rahvastikuregistri seadusega. Ülejäanud Vabariigi Valitsuse ettepanekud olid tehnilist laadi, olles suunatud muu hulgas rahvastikuregistrisse andmete kandmise alusdokumentide nimetuste täpsustamisele, samuti puudutasid küsimust, milliseid dokumente tuleks edaspidi lugeda dokumentideks ja milliseid mitte, mis on käsitletavad kui teistesse dokumentidesse kantavad andmed. Näiteks puudutab see elamis- ja tööloa kleebiseid, mis kantakse reisidokumentidesse ja mille andmeid ei kanta enam kleebistena, vaid elektroonilistena või ka märkmetena isikutunnistusele. Põhiseaduskomisjon otsustas, et Vabariigi Valitsuse ettepanekud vajavad komisjonis pärast eelnõu esimest lugemist üksikasjalikumat sisulist arutelu. Sellest tulenevalt otsustati neid enne esimest lugemist eelnõusse mitte kanda ja otsustati esitada eelnõu esialgsel muutmata kujul. Komisjoni 14. jaanuari koosolekul tehti järgmised otsused: võtta seaduseelnõu esimene lugemine 22. jaanuari istungi päevakorda ning esimene lugemine lõpetada. Muudatusettepanekute tähtajaks on komisjon välja pakkunud 31. jaanuari kella 13. Otsuste kohta veel niipalju, et kõik komisjoni otsused selles küsimuses tehti konsensusel: poolt 7, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Aitäh!

14:00 Esimees

Suur tänu, Mart Nutt! Kas kolleegidel on ettekandjale küsimusi? Ei ole. Austatud Riigikogu, põhiseaduskomisjon juhtivkomisjonina on teinud ettepaneku seaduseelnõu 913 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid laekunud ei ole ja nii on eelnõu suunatud teisele lugemisele. Kordan muudatusettepanekute esitamise tähtaega: 31. jaanuar kell 13.

5. 14:00 Maareformi seaduse § 22

14:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid, võtame arutusele maaelukomisjoni algatatud maareformi seaduse § 22³ muutmise seaduse eelnõu. Alustame eelnõu esimest lugemist. Ettekandeks palun kõnepulti maaelukomisjoni esimehe Ants Käärma!

14:00 A. Käärma

Härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Käesolev eelnõu on algatatud eesmärgiga kõrvaldada maareformi seadusest üks ebakõla. Küsimus on selles, et maareformi seaduse kohaselt on kuni 2002. aasta 1. jaanuarini maa ostueesõigusega erastamisel müügihinnaks 1993. aasta maa maksustamishind või kehtiv maksustamishind, kui see on 1993. aasta omast madalam. Selle sättega taotleti omal ajal erastamise kiirendamist. Praktikas on aga üsna palju tõkkeid, mis alati ei olene sellest isikust, kes maad soovib erastada. Kui maad taotletakse kaasomandisse ja üks taotlejaist ei tee ära kõiki omapoolseid toiminguid, siis protsess seiskub ka teiste jaoks. Osa taotluste kohta on otsused langetamata seetõttu, et neid taotlusi on väga palju ja pole lihtsalt jõutud. Tõsi, on olemas ettemaksuvõimalus, kuid seda ei saa teha, kui erastatava maa suurus on otsustamata. Ka siis ei saa ettemaksu teha, kui kaasomandisse taotlejatest kas või üks osanik või osapool ei ole sellega nõus või ei tee oma toiminguid ära. Samuti on ettemaksu tegemine võimatu, kui maa eest soovitakse tasuda järelmaksuga. Nendel põhjustel on üsna palju ostueesõigusega erastamise ostu-müügilepinguid sõlmimata. Täpset arvu on üsna raske määratleda, aga me arvame, et see suurusjärg on umbes 10 000 - 15 000. Kuna käesoleval aastal kehtima hakanud uus maa maksustamishind on kohati kordades tõusnud, mitte küll igal pool, aga mõnes piirkonnas küll, siis mitte kõik ostueesõigusega erastajad, kes alustasid maa taotlemist aasta, kaks, kolm või isegi neli tagasi, ei ole tänaseks saanud oma ostu-müügilepinguid sõlmida ja neid võib ähvardada mitmekordne ostuhinna tõus, võrreldes sellega, mis kehtis avalduse esitamise ajal. Me arvame, et see ei oleks põhimõtteliselt korrektne ja rikuks nende õigusliku ootuse printsiipi. Samal ajal vaba põllumajandusmaa ja vaba metsamaa müügihind on seaduse kohaselt see maksustamishind, mis kehtis avalduse esitamise hetkel. Samuti võetakse enampakkumisega erastatava maa alghinnaks see hind, mis oli avalduse esitamise hetkel või toimingu alustamise hetkel. Selle eelnõuga taotlebki maaelukomisjon ostueesõigusega maa erastamisel sama põhimõtte rakendamist. Seega, kui avaldus ostueesõigusega maa erastamisele esitati enne käesoleva aasta 1. jaanuari, siis on müügihinnaks madalam maksustamishind, mis kehtis enne 1. jaanuari 2002,

kui aga avaldus on esitatud pärast käesoleva aasta 1. jaanuari, siis on selleks hinnaks praegu kehtiv maksustamishind. Maaelukomisjon teeb ettepaneku täna esimene lugemine lõpetada ning ootab muudatusettepanekuid täna kella 17-ks. Ma pean paluma teilt vabandust selle väga kiire muudatusettepanekute tähtaja pärast, aga me eeldasime, et suudame esimese lugemise teha eilsel istungil, paraku see lõppes enne ära, kui meie päevakorrapunkt ette jõudis. Samas ei tahaks komisjon, et see probleem veniks. Seetõttu on meil ettepanek, et te nõustuksite selle muudatusettepanekute tähtajaga, et teha teine lugemine juba homme, siis jõuaks jaanuarikuus seaduse jõustada ning saaks sellest probleemist ja sellest vaakumist üle. Tänan!

14:00 Esimees

Suur tänu, Ants Käärma! Kas kolleegidel on ettekandjale küsimusi? Ei ole. Austatud Riigikogu, juhtivkomisjon maaelukomisjon on teinud ettepaneku seaduseelnõu 945 esimene lugemine lõpetada, teisi ettepanekuid laekunud ei ole ja nii on eelnõu suunatud teisele lugemisele. Muudatusettepanekud esitada maaelukomisjonile 23. jaanuariks, s.o täna kella 17-ks. Suur tänu! Lugupeetud kolleegid, üks arusaam veel. Kuna selle seaduseelnõu esimene lugemine on lõpetatud, siis homme jätkame teise lugemisega.

6. 14:00 Lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse eelnõu (894 SE) teine lugemine

14:00 Esimees

Austatud Riigikogu, me oleme jõudnud oma kolmapäevasesse päevakorda ning võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse eelnõu. Alustame eelnõu teist lugemist. Ettekandeks on Riigikogu kõnepuldis justiitsminister Märt Rask.

14:00 M. Rask

Lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu! Teie ees on teisel lugemisel lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse eelnõu, st Riigikogus menetletav eraõiguslike seaduste pakett on kavas jõustada eraldi rakendusseadusega. Paketti kuuluvatest seadustest võttis Riigikogu lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse vastu 26. septembril 2001. aastal. Ka tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse menetlus on jõudmas lõppjärku. Oma sisult on rakendusseadus jagatav kaheks. Esimene ning mahult väiksem osa sellest toob rakendussätteid, mis on vajalikud kolme uue tsiviilõigusliku seaduse jõustamiseks ning reguleerivad üleminekut seni kehtivalt õiguselt loodavale õigusele. Eelnõu teine ning mahukam osa sisaldab neid vajalikke muudatusi kehtivas õiguses, mis kolme ülalnimetatud seaduse jõustumise korral vajavad süsteemi viimist. Valdav osa sellistest muudatustest on muidugi tehnilis-terminoloogilist laadi. Eelkõige seoses lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse vastuvõtmisega saab võimalikuks kogu kehtivas õiguses sisalduva eraõigusliku terminoloogia ühtlustamine ning regulatsiooni korrastamine mittevajalikuks muutunud seadussätete kehtetuks tunnistamise kaudu. Poliitiliselt teravaid teemasid on rakendusseaduse menetlemisel esile kerkinud suhteliselt vähe. Peamise valupunktina võib mainida kehtiva elamuseaduse muutmise seonduvaid probleeme. Elamuseadus sisaldab oma põhiosas üürilepingu regulatsiooni, mis hakkab edaspidi sisalduma lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduses. Selle, nagu ma juba ütlesin, on Riigikogu heaks kiitnud. Vastavad elamuseaduse paragrahvid tuleb seega tunnistada kehtetuks. Samas on üldiste üürilepingu sätete vahele paigutatud rida olulisi nn sundüürnike kaitseks kehtestatud erinorme. Peamiseks rakendusseadusega seonduvaks küsimuseks on, millisel kujul need sätteid kehtima jätta. Eelnõu algataja on seejuures lähtunud vajadusest säilitada isikute sisuliste õiguste kaitse samal tasandil, mis on fikseeritud kehtivates õigusaktides. Sellele on pööratud eelnõu väljatöötamisel ja menetlemisel suurt tähelepanu. Samas peaksid selles eelnõus sisalduvad teiste seaduste muudatused olema pigem tehnilist laadi. Eelnõuga muudetakse enam kui sadat kehtivat õigusakti. Kuna lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse ja uue tsiviilseadustiku üldosa seaduse jõustumist tuleb pidada väga oluliseks, on eelnõu algataja seisukohal, et kaalukad poliitilised otsustused, nagu sundüürnike või

omanike õigusliku positsiooni muutmine, pole mõeldavad nii ulatusliku õigusakti raames. Need vajavad eraldi diskussiooni. Mõni sõna eelnõu menetlemisest. Eelnõu kohta laekus rohkesti muudatusettepanekuid Riigikogu fraktsioonidelt, komisjonidelt, Riigikogu liikmetelt. Suur osa muudatusettepanekutest on olnud tingitud seadusandluse arengust: paljud rakendusseaduses tõstatatud probleemid on kas vahepeal juba kõrvaldatud väljapakutud muudatuste tegemisel kehtivatesse seadustesse või on osutunud võimalikuks väljapakutud muudatuste lülitamine Riigikogu menetluses olevatesse eelnõudesse. See tähendab seda, et kogu menetluse käigus on toimunud õigussüsteemi täiendamine. Seetõttu on ka rakendusseaduse maht oluliselt vähenenud. Valdavat osa tehtud muudatusettepanekutest on algataja saanud toetada. Eelnõu algataja ei saanud toetada mitut muudatusettepanekut, mis seondusid elamuseaduse ja omandireformi aluste seaduse muutmisega. Väljapakutud muudatused oleksid põhimõttelist laadi ning ei seonduks käesoleva eelnõu eesmärgiga. Nagu ma ütlesin, ei peaks tegema põhimõttelisi muudatusi, mis ei ole jõustuva kolme seaduse vastuvõtmise seisukohalt hädavajalikud. Nende muudatuste mittetoetamine antud kontekstis ei tähenda kaugeltki seda, et eelnõu algataja oleks nende muudatuste sisseviimise vastu. Sisuliselt sundüürnike temaatikaga seonduvad probleemid tuleks lahendada ja nad tuleks lahendada väljaspool käesoleva eelnõu menetlust vastavate seadusmuudatuste eraldi algatamise ja nende menetlemise kaudu. Eelnõu algatajana toetan selle eelnõu teise lugemise katkestamist ja edasist viimistlemist. Aitäh!

14:00 Esimees

Suur tänu, härra minister! Kolleeg Tõnu Kauba.

14:00 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud härra minister! Ma küsin § 3 praeguse sõnastuse kohta. Olen seda ka varasematel menetlusetappidel teilt küsinud, eriti seonduvalt sellega, mida te just äsja rääkisite, s.o mis puudutab üürilepinguid. Ma meenutan oma varasemat küsimust. Nimelt, kui me lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse vastu võtsime, siis oli arutelu teemal, kas selle seadusega vastuolus olevad lepingud kuuluvad automaatselt ümbertegemisele või mitte, kuidas neid asju tuleb kohaldada. Praegune § 3 ju kaudselt seda teemat puudutab. Kas ma tohiks paluda teie kommentaari sellele varem tõstatatud probleemile, s.o tagasiulatuv jõud üürilepingutega seoses?

14:00 M. Rask

Tsiviilõiguses kasutatakse tagasiulatuvat jõudu, kriminaalõiguses ei ole võimalik seda teha. Eraõiguse tagasiulatuv jõud peab olema alati subjektile soodsam. Paragrahvi 3 on sisse toodud üldine tõlgendusmeetod, mitte ühe või teise konkreetse üürilepingu põhistus. Ja kui ma ei eksi, vastasin teile ka varem sellele küsimusele, et iga konkreetne leping on alati faktide kogum ja igat konkreetset lepingut tuleb vaadelda eraldi õigussuhtena. Kui vaidlust omavahel ei lahendata, siis on võimalik seda lahendada kohtus. Kaheldamatult, kui need sätted, mis on lepingute ja lepinguväliste kohustuste seadusega paika pandud, on soodsamad ühele või teisele poolele, siis nii või teisiti see vaidlus tõusetub, nii või teisiti see vaidlus tuleb lahendada kehtiva seadusega kooskõlas. Mingisuguseid kitsendavaid tingimusi tagasiulatuvalt ei saa rakendada.

14:00 Esimees

Täna! Kolleeg Tiit Käbin.

14:00 T. Käbin

Täna, härra esimees! Lugupeetud minister! Teatavasti on Riigikohus seisukohal, et konstitutsiooniliste seaduste muutmine lihtseadusega on vastuolus põhiseadusega. Selle seadusega muudetakse kodakondsuse seadust, kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadust, kohtumenetluse seadusi, kusjuures mõnedki neist muudatustest ei ole redaktsioonilist või terminoloogilist laadi. Näiteks tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine sisaldab endas küllalt palju täiendusi. Kas sa ei leia, et seaduse vastuvõtmine sellisel kujul võib olla põhjuseks, et Vabariigi President seda välja ei kuuluta?

14:00 M. Rask

Küsimuse esitaja käsitus on minu arvates piisavalt korrektne, igal juhul tuleb sellele mõelda. Vabariigi Valitsus on eelnõude väljatöötamisel lähtunud põhimõttest, et kui võimalik, siis n-ö põhiseaduslikud seadusmuudatused esitada eraldi eelnõus ja lihtseadused eraldi eelnõus. Siin on nad tulenevalt nende muudetavate seaduste ulatusest võetud kõik ühte seadusesse, kusjuures tuleb endale aru anda, et nii tsiviilkohtupidamise või ükskõik millise teise põhiseaduse §-s 104 loetletud seaduse muutmiseks on nii või teisiti tarvis 51 Riigikogu liikme poolthäält. See on alati tõlgendamise küsimus, kas on tegemist lihtseadusega või mitte. Kui me ütleme niimoodi, et lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seadus on üks lihtseadus, mis ei sisalda endas konstitutsioonilisi norme, ja selle tõttu ei ole võimalik põhiseaduslikke seadusi muuta, siis see on üks väga selge seisukoht. Aga õigussüsteemis paraku vaadeldakse kõiki neid norme koosmõjus ja ma kaldun arvama, et ei saa tõsist teoreetilist käsitlust üles ehitada sellele, et ei ole võimalik ühte rakendusseadusesse panna kokku põhiseaduslikke seadusi ja lihtseadusi. Selline põhjendus ei saa olla välja kuulutamata jätmise aluseks. Aga vaieldamatult tuleb seda silmas pidada. On võimalik veel eelnõu lugemise katkestamise kaudu need normid, mis vajavad 51 poolthäält, ja need seadussätted, mis on märgitud meie põhiseaduse §-s 104, eraldi eelnõuks koondada. Kuid ma arvan, et komisjonis tuleb seda veel arutada.

14:00 Esimees

Täna! Kolleeg Andres Herkel.

14:00 A. Herkel

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud minister! Oma ettekandes te ütlesite umbes niiviisi, et selle eelnõu eesmärk ei ole teha põhimõttelisi muudatusi üürisuhete reguleerimisel, ehkki seda võib-olla tuleks teha eraldi seaduseelnõuga. Kuna muudatusettepanekute hulgas siiski sisaldub üks niisugune ettepanek - võtta välja elamuseadusest säte, mis on aluseks üüri piirmäära kehtestamisel -, siis küsin teie käest, milline on teie isiklik seisukoht ja teie erakonna seisukoht üüri piirmäära kaotamise suhtes? Kas te olete rahul nende regulatsioonidega, mis lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduses vastavat valdkonda reguleerivad, tagades nii üürileandja kui üürniku õigused?

14:00 M. Rask

Kõigepealt rõhutan veel kord, et eelnõu algataja on lähtunud vajadusest säilitada isikute sisuline õiguste kaitse samal tasandil, nagu ta on praegu reguleeritud. Tähendab, ei kalduta ühele ega teisele poole. Parandusettepanekuid on esitatud pigem selles suunas, et kaitsta rohkem sundüürnike või üürnike huvisid üldse. Ma kaldun arvama, et nii mõnedki parandusettepanekud on selle õigussuhte analüüsi tulemusena võimalik tunnistada ebaoproportsionaalseks. Ehk teisisõnu, me ei saa lähtuda sellest, et üürileping on üks tsiviilkäibest eraldatud osa ja seal me kaitseme avaliku õiguse normidega üksnes üürnike huve. Ma leian, et see, et täna on üüri piirmäärade kehtestamine veel aktuaalne, tuleneb meie sotsiaalse arengu tasemest. Kui te küsite minu kui konkreetse erakonna liikme seisukohta, siis ma ütlen, et ma ei poolda mitte mingisuguseid piiranguid. Kuid millal see lõplikult fikseerida, on Riigikogu otsustus. Selle eelnõu raames esitatud parandusettepanekutega seoses, kus räägitakse vajadusest riigi ja kohaliku omavalitsuse eluruumides igal juhul kehtestada üüri piirmäär, tahaksin seletada seda, et riik ja kohalik omavalitsus, kui nad on nende eluruumide omanikud, saavad toimida ka omanikuna. Seda ei pea üldse seadusse kirja panema. Omanikuna toimimine on ikka konkreetse lepingulise suhte kaudu kokkulepete saavutamine. Siin me ei saa lähtuda ainuüksi sellise avatud korterituru tingimustest, vaid me peame arvestama meie sotsiaalse arengu tasandit ja võimalust kindlustada eluruumidega ka neid inimesi, kellel võib-olla ei ole piisavaid vahendeid.

14:00 Esimees

Täna! Kolleeg Jaan Pöör.

14:00 J. Pöör

Aitäh, härra esimees! Härra minister! Tõenäoliselt on seda seadust väga raske menetleda, sellepärast et ta muudab mitmeid seadusi, mida me oleme vahepeal juba muutnud, ja neid paragrahve, mida me oleme vahepeal muutnud, näiteks KOKS-i § 18, mis on meil juba ammu ära muudetud ja seda sätetki

enam ei ole, mida siin muudetakse. Siin tuuakse mõiste "omanik" asemel sõna "pidaja" erakoolide puhul. Mul on alati olnud vähe vilets arusaamine sellest, kui sihtasutusi moodustatakse erakoolide jaoks, haiglate jaoks jne. Kui me loeme sihtasutuste mõistet, siis see on eraõiguslik juriidiline isik, millel ei ole liikmeid ning mis on loodud vara valitsemiseks ja kasutamiseks, põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks. Minul on alati tekkinud küsimus, kas haigla, erakool saab olla sihtasutus või sihtasutusel võib olla haigla ja kool. Kumba pidi õigem peaks olema? Minu arusaamine on olnud teistpidi, et sihtasutusel võib olla, sest tema on loodud vara valitsemiseks ja kasutamiseks, mitte meditsiiniteenuse osutamiseks, mitte haridusteenuse osutamiseks.

14:00 M. Rask

Aitäh! Ma jagan te arvamust, et sihtasutus on ikkagi see kapitalikogum. Sihtasutus on see, mis on millegi funktsioonide teenistuseks loodud. See, millist teenust ta osutab, tuleneb konkreetsetest õigusaktidest ja konkreetsetest täidetavatest funktsioonidest. Võimalik, et kiire seadusloome on loonud täieliku segaduse ka kõikvõimalikes terminites, aga see on üks selgeksrääkimise koht sel juhul. Me saame asjadest ühtemoodi, aga on võimalik, et keegi saab ka teistmoodi aru.

14:00 Esimees

Täna! Kolleeg Liia Hänni.

14:00 L. Hänni

Aitäh, härra juhataja! Austatud justiitsminister! Minu küsimus lähtub veidi päevapoliitilisest olukorrast ja sellest murest, et äkki teeb Riigikogu tühja tööd, kuna kaksikliidu koalitsiooni kokkuleppes oli sees põhimõte, et tagasi võetakse eelnõud, mis võivad koalitsioonileppega vastuolus olla. Kas selle eelnõu puhul olete kindel, et midagi sellist, mis koalitsioonileppega vastuolus oleks, see eelnõu ei sisalda?

14:00 M. Rask

Ma usun, et 90% Riigikogu menetluses olevatest eelnõudest on vajalikud Eesti riigi arenguks, ega ole mitte ühe või teise partei huvides esitatud. Vaieldamatult olid uue koalitsioonileppe sõlmimisel need teemad üleval. Vabariigi Valitsus langetab hiljemalt järgmisel teisipäeval, kui kõik läheb nii nagu planeeritud, otsuse, millised eelnõud tagasi võtta ja millised mitte. Isikliku arvamusega võin ma öelda seda, et nii põhiseaduskomisjonis kui õiguskomisjonis menetletavad eelnõud, mis on algatatud valitsuse poolt ja mille suhtes on justiitsministril antud volitused valitsust esindada, peaksid praktiliselt kõik jõudma vastuvõtustadiumi.

14:00 Esimees

Täna! Jaan Pöör, teine küsimus, palun!

14:00 J. Pöör

Aitäh! Mul on ka teine küsimus mõistete kohta. Paragrahvis 128 "Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja täiendamine" on öeldud, et hoolekandeadutused on riigi või kohaliku omavalitsuse asutused. Me oleme KOKS-is teinud asutustel väga ranget vahet, ühed on ametiasutused ja teised on hallatavad asutused. Kas ei oleks otstarbekas, kui me alusseadustes oleme juba sellised põhimõtted sisse viinud, neid igal pool järgida? Vastasel juhul tekib ikka ühel või teisel isikul küsimus, kas on tegemist selle asutuse nimetusega või mitte. Kas ei oleks sellisel juhul otstarbekas nimetada neid hallatavaid asutusi ikka hallatavateks asutusteks ja ametiasutusi ametiasutusteks ja jätta see kolmas nimetus kõrvale?

14:00 M. Rask

Teie tõstatatud probleemide ring haakub tegelikult valitsuse seaduse terminoloogiaga, sealt tuleneva asutuste liigitusega. Riigikogu menetluses on ka valitsuse seaduse uus redaktsioon ja kui mu mälu ei peta, siis tegelikult sama süsteem säilib ka seal. Küll aga peame tõdema, et see seaduseelnõu, mida me praegu loeme, on olnud Riigikogu menetluses sedavõrd pikka aega, et seadusloome on suurte sammudega edasi läinud. Vahepeal on terminoloogia oluliselt muutunud. Igal juhul enne selle seaduse n-ö vastuvõtmisküpsuse saamist tuleb ta päris mitme silmapaariga üle lugeda, et ta oleks

terminoloogiliselt ühtne, et ei tekiks kattuvusi teiste õigusaktidega. Selle rakendusseaduse vastuvõtmise üks põhilisi eesmärke ongi ju korrastada õigussüsteemi. Kõik tähelepanekud, ettepanekud on teretulnud, et me saaksime just rakendusseaduse kaudu kogu õigussüsteemi korrastada. Aitäh!

14:00 Esimees

Härra minister, suur tänu! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Riigikogu-poolseks kaasettekandeks palun kõnepultil õiguskomisjoni esimehe Jüri Adamsi.

14:00 J. Adams

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Õiguskomisjoni senises praktikas, ka minu isiklikus praktikas, on see arvatavasti üks kõige keerulisemaid seaduseelnõusid, millega kunagi on tulnud tegelda. Ma ei mõtle, et kõige mahukam, aga kõige keerukam. Ma ei tea ühtegi teist, mille puhul oleks vaja nii paljude asutuste ja inimeste ühistegevust, selleks et eelnõu valmis saaks. Praegu teie ette toodud teksti arengukäik on olnud järgmine. Kui te mäletate, siis veel enne esimest lugemist me saatsime kõigile Riigikogu komisjonidele kirjad palvega hinnata oma komisjonide valdkonnas olevate seaduste muutmise ettepanekuid. Me saime kõikidelt komisjonidelt vastused ja enamik nendest vastustest olid sellised, et komisjonid juhtisid tähelepanu mitmesugustele ebatäpsustele esialgses eelnõus, samuti juhtisid omalt poolt tähelepanu, kus tuleks veel midagi muuta või teistmoodi teha, kui esialgu eelnõus oli välja pakutud. Neid ettepanekuid - need ei olnud ametlike muudatusettepanekutena vormistatud - me käsitlesime koos eelnõu algatajate esindajatega ja püüdsime enda arvates sortida kahte rühma. Kõigepealt võtta arvesse ja komisjoni ettepanekutena sõnastada sellised ideed, mis meie arvates olid lepingute seaduse rakendamisel hädavajalikud, ja jätta kõrvale kõik muud ideed, mida me ei pidanud hädavajalikeks. Näiteks laekus meile majanduskomisjonilt väga oluliselt materjale patendinduse, kasuliku mudeli, mikrotopoloogia ja teiste selle valdkonna seaduste muutmise vajaduse kohta, mis tõenäoliselt on täiesti põhjendatud, aga mis ei ole hädavajalik lepingute seaduse rakendamisel, ja me jätame praegusel hetkel need teemad kõrvale. Selle eelnõuga on kavandatud olulised muudatused veel mitmesse väga mahukasse kehtivasse seadusesse. Ma pean silmas kõigepealt äriseadustikku, perekonnaseadust ja tsiviilkohtupidamist käsitlevaid seadusi. Me oleme saatnud nende valdkondade asutustele ja praktikutele laiali kirjad, et nad esitaksid nende kohta oma hinnangud. Paraku ei ole vastused veel laekunud ja me ei saa selle koha pealt mingeid olulisi ettepanekuid teie ette tuua. Kui te panete tähele, siis praegu esitatavate muudatusettepanekute pakett on väga oluliselt ettepanekuid jätta eelnõust midagi välja. Ma arvan, et see on igati põhjendatud. Samuti loodame, et Riigikogu komisjonid ja üksikud saadikud teevad tänase teksti alusel väga konkreetseid muudatusettepanekuid nende valdkondade seadustesse, mida nad paremini tunnevad. Kõik sellised ettepanekud on esitatud õiguskomisjoni nimel ja konsensuslikult. Nüüd poliitilisematest ettepanekutest. Riigikogu liikmetelt ja fraktsioonidelt laekus ettepanekuid järgmiselt. Härra Mereste esitas ühe ettepaneku Eesti Panga seaduse kohta. Selle ettepanekuga olid nõus algatajad, samuti komisjon konsensuslikult. Kaks fraktsiooni, Keskerakonna fraktsioon ja Isamaaliidu fraktsioon, esitasid muudatusettepanekute paketi elamumajandust käsitleva nelja erineva seaduse muutmise kohta. Need on ainukesed ettepanekud, mida komisjon tõsiselt hääletas ja ma oletan, et nende valdkondade ettepanekud pannakse täna ka veel saalis hääletamisele. Esialgne ajakava, mida ma teile esimese lugemise käigus tutvustasin, et see seadus vastu võtta Riigikogu märtsikuu töösükli lõpuks, tundub olevat praegu veel täiesti reaalne tingimusel, et me arutame seda üks kord veebruarikuu töösükli ja võib-olla siis jõuame märtsikuu töösükli vastu võtta. Komisjoni ettepanek on pärast muudatusettepanekute läbihääletamist eelnõu teine lugemine katkestada ja esitada uued muudatusettepanekud õiguskomisjonile 7. veebruariks kella 12-ks. Tulles veel tagasi ettekande osa juurde, pean ütlema seda, et mitmete muudatusettepanekute lõplikud kujud olenevad tõenäoliselt ka sellest, kuidas me langetame lõplikud otsused uue tsiviilseadustiku eelnõu kohta, eriti küsimuses, kas meil jääb sinna sisse teovõimetuse mõiste või ei. Juhul kui teovõimetuse mõiste jääb sisse, siis osutuvad mittevajalikuks mitmed eelnõu autorite planeeritud muudatused, kui ei, siis teistmoodi. Samasuguseid valikuküsimusi on üksikuid veel. Aitäh!

14:00 Esimees

Suur tänu, Jüri Adams! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Tiit Käbin, teine küsimus, palun!

14:00 T. Käbin

Tänan, härra esimees! Lugupeetud Jüri Adams! Eelnõus pakutakse teha muudatus kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses. Samas jäetakse õiguskomisjoni ettepanekul välja § 119, analoogiline muudatus Riigikogu valimise seaduses. Mis on sellise käigu põhjus?

14:00 J. Adams

Üks hetk, ma püüan paberimajanduses orienteeruda.

14:00 Esimees

Muudatusettepanek nr 80.

14:00 J. Adams

Üks on 80. ettepanek. Kas härra Käbin nimetaks, milline on teine?

14:00 T. Käbin

Paragrahv 119 on välja jäetud, aga tekstis on § 74 "Kohaliku volikogu valimise seaduse muutmine".

14:00 J. Adams

Üks hetk. Härra Käbin, mul ei ole selle kohta sisulist vastust. Ma oletan, et see asi on tekkinud selliselt, et kas põhiseaduskomisjon või mõni teine komisjon juhtis meie tähelepanu ühe väljajätmise vajadusele, ilmselt ei ole teise väljajätmise vajadusele või teistmoodi sõnastamise vajadusele meie tähelepanu juhitud ja me ei ole ise väga detailselt selle seaduse muutmise ettepanekutesse tunginud. Ma oletan, et see on selgitus. Aga siit tuleb ka palve, et järgmises muudatusettepanekute faasis komisjonid, kes selle valdkonna eelnõusid tunnevad paremini ja traditsiooniliselt on käsitlenud, esitaksid oma täpsed ja kodukorrahased muudatusettepanekud. Härra Pöör tõstatas enne küsimuse, et võib-olla on eelnõus midagi valesti kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse suhtes, et pakutavad muudatused ei ole kehtiva seaduse tekstiga kooskõlas. Härra Pöör! Komisjoni nõunikud ja muu personal püüdsid läbi vaadata kõik ettepanekud kehtiva seaduse teksti kohta. Võib-olla on neil midagi kahe silma vahele jäänud, võib ka olla, et vahepeal, kui nad detsembrikuus oma tööd tegid, on midagi muutunud. Kui teile või kellelegi teisele on teada mingeid selliseid fakte, siis paluks anda need lahkelt õiguskomisjoni käsutusse. Vastasel juhul me ei suuda seda sorti viga vältida.

14:01 Esimees

Tänan! Kolleeg Aimar Altosaar.

14:01 A. Altosaar

Aitäh, härra esimees! Lugupeetav ettekandja! Minu küsimus puudutab eelnõu § 51 "Elamuseaduse muutmine". Selle kohta on tehtud kaks muudatusettepanekut, 23 ja 24. Neist 24 on üsna pikk ja põhjalik. Mõlemad, nii 23 kui 24, on jäetud arvestamata. Miks need on välja arvatud, mis põhjusel jäeti arvestamata?

14:01 J. Adams

Ma tänan, härra Altosaar! Need kaks on omavahel ja ka eelnõu tekstiga konkureerivad ning teksti tehtud mõningate muudatustega konkureerivad ettepanekud, mis tegelikult ei ole eraldi seisvad, vaid nad on teatud pakett, kuidas muuta elamuseadust. Eelnõu algatajate ideoloogia on olnud selline, et elamuseadust mitte tühistada täies ulatuses, aga tühistada kõikides nendes kohtades, mis on reguleeritud lepingute seadusega. See sisaldab paraku endas ka küsimusi poliitilistest otsustest. Nendest otsustest põhimõttelisemad on kaks. Üks on küsimus sellest, kas säilitada eluruumi üüri piirmäära mõiste ja kui säilitada, siis kuidas säilitada. Isamaaliidu ettepanek on suhteliselt radikaalne, et üüri piirmäära mõiste hoopiski kaotada. Siis on küsimus selles, kas tagastatud majade üürnike erilist juriidilist staatust veel pikendada või ei, see on üks valikukoht. Isamaaliidu ettepanekus on põhimõte, et seda mitte pikendada. Ma ei ole päris kindel, kuidas peab tõlgendama selles küsimuses Keskerakonna ettepanekuid. Ma loodan, et nad ise selgitavad. Minu arust on siit kahtemoodi võimalik välja lugeda. Kolmas poliitiline küsimus on tegelikult selles, et üldise idee kohaselt pärast lepingute seaduse

jõustumist peaksid kehtivad üürilepingud jätkuma ka sellisel juhul, kui nad ei ole vormistatud kirjalikult, nad on näiteks suulised, või kui nende kirjalik tekst on kaotsi läinud või kui pärast lepingu sõlmimist ei ole kirjalik tekst enam täiesti ajakohane, tähendab, miski on iganenud. Sellega seoses on tekkinud küsimus, kuivõrd on vaja kohustada või tagant sundida inimesi kirjalikult vormistamata üürilepingute kiiremale vormistamisele ja olemasolevate kirjalike lepingudokumentide ajakohastamisele. See on kolmas poliitiline küsimus. Ma lisaksin veel, et ettepanekut 24 me komisjonis küll hääletasime, aga me eriti ei debateerinud. Mul oleks küsimus ettepaneku autoritele. Terve rida ettepaneku osi on sellised, kus eelnõu autorid on teinud ettepaneku tühistada elamuseaduse teatud paragrahvid kui edaspidi mittevajalikud. Keskerakonna ettepanek on jätta terve rida paragrahve tühistamata. Sellises olukorras tekib minu arvates probleem, et kui üks valdkond on üheaegselt reguleeritud lepingute seaduse ja elamuseadusega, siis me peame andma vastuse küsimusele - kui on kaks erinevat regulatsiooni erinevates seadustes -, milline on nende hierarhia või kuidas neid rakendada. See on omaette probleem, mida tuleks ilmselt järgmises lugemise faasis põhjalikult käsitleda. Võib-olla oleks parem olnud, kui mõlemad fraktsioonid ei oleks esitanud üht väga mahukat ja väga paljusid paragrahve käsitlevat ettepanekut, vaid oleks selle ettepaneku jaotanud teatud reaks väiksema mahuga ettepanekuteks, mis oleks ehk hõlmatavam olnud ja paremini hääletatav.

14:01 Esimees

Suur tänu, Jüri Adams! Kolleegidel rohkem küsimusi ei ole. Austatud Riigikogu, on võimalik avada läbirääkimised. Kas keegi soovib avaldada oma arvamust? Tõnu Kauba, palun esimesena, sõnavõtt kohalt!

14:01 T. Kauba

Aitäh, härra esimees! Head kolleegid! Ma luban mõned lühikesed repliigid, mis on kõlanud küsimustes eeskätt just äärmusparempoolsete seisukohtadena, nimelt et üüri piirmäär kui selline ei ole sobilik või ei ole vajalik. Teema on pikem ja ma ei tahaks seda praegu käsitleda. Küll aga tahan väljendada oma nõusolekut härra ministri seisukohtadega, kes selgelt aktsepteerib reaalselt olukorda Eestis ega lähtu abstraktsest ideoloogiast, abstraktsest liberalismist, mille puhul igaühe elu korraldamine on ainult tema enda asi ja kui keegi kuhugi sopa sisse või auku lükatakse, siis peab see lükatav sealt ise välja rabelema. Selles mõttes meie praeguses õigusruumis, olukorras, kus normaalseid, vajalikke või lausa hädavajalikke kaitsemehhanisme ei ole käivitatud - mis põhjusel, see on teine asi -, on üüri piirmäära säilitamine kindlasti vajalik. Headele kolleegidele, kes väga kahtlevad, teen tõsise ettepaneku tutvuda Euroopa tegeliku olukorraga ja aitamaks paremini järjele, nimetan, et sellistes klassikalistes lääneriikides nagu _veits, Holland, Rootsi, mis on klassikalised mittedemokraatlikud riigid, on kõigis väga suur üürnike osakaal ja on väga selgelt reguleeritud üüri suurus, üüri rakendamise võimalused jne. Lõpetuseks veel kord arvud: _veitsis on üürnike hulk elanikkonnast umbes 70%. See on asi, mis sunnib mõtlema. See, et Rootsis on 40% ja Hollandis 60%, on meile vähem ootamatu, aga _veitsi 70% sunnib mõtlema, et elu ühes klassikalisel lääneriigis on hoopis teistmoodi korraldatud, kui meie oleme harjunud mõtlema. Aitäh!

14:01 Esimees

Suur tänu, Tõnu Kauba! Kolleeg Andres Herkel, kõne puldist!

14:01 A. Herkel

Aitäh, härra esimees! Austatud kolleegid! Ka mina ei suuda hõlmata seda eelnõu kogu tema keerukuses, kuid selle teema osas, mida Tõnu Kauba nüüd tõstatab, tahaks öelda, et just nimelt üüri suurus ja rakendamise võimalused leiavad põhjalikku käsitlemist lepingute ja lepinguteväliste kohustuste seaduses. Muudatusettepanekud, mis on tulnud saali ühelt ja teiselt poolelt, on tõepoolest vastandlikud. Keskerakonna muudatusettepanekud on minu arvates suunatud omanike ja üürnike vastuolu põlistamisele. Isamaaliidu ettepanekud, mis on unisoonis valitsuse algatatud eelnõuga, soovivad aga veelgi enam piirata seni kehtiva elamuseaduse regulatsioone ning meie ettepanekud lähtuvad arusaamast, et lepingute seadusega on üürisuhted piisavalt hästi reguleeritud, tasakaalustades omanike ja üürnike huvid. Olen seisukohal, et Eesti ühiskonna tulevik tuleb rajada seniste vastuolude ületamisele, ja see just nimelt on üks nendest vastuoludest. Seda arusaama on väljendanud ka vastse valitsuskoalitsiooni osapooled -Keskerakond ja Reformierakond - juba oma liidu fakti läbi. Kummati ei

aita meie arvates vastuolude ületamisele kaasa ettepanekud, mis üritavad anda lisaprivileege mõnedele üürnikerühmadele või mis seavad omanikele peale otseselt kahjulikud, ebarentaablid üürisuhted. Selline lähenemine ei vii edasi, kuid kahjuks Keskerakonna muudatusettepanekud just sellist lähenemist esindavad, pean silmas eeskätt muudatusettepanekut nr 24. Mõne sõnaga tahaks tutvustada Isamaaliidu muudatusettepanekut, mis on tabelis nr 23. Selle sisuks on tõesti tühistada elamuseaduse säte, mis on aluseks üüri piirmäära kehtestamisele. Kui see muudatus jõustub - juhin tähelepanu, et see ei saa toimuda enne k.a 1. juulit -, siis ei tähenda see üüri kohest suurenemist. Lepingute seadus ei luba tähtajaliste üürilepingute puhul üüri ühepoolset suurendamist, aluseks saab olla ikkagi kokkulepe. Mis puudutab üürilepingu lõppemise ja lepingu pikendamise regulatsiooni, siis taotleme ka siin, et aluseks kujuneks lepingute seadus. Rõhutan, et selle järgi on lepingu lõppemise või ülesütlemise puhul üürnikul võimalus nõuda lepingu pikendamist kuni kolmeks aastaks, kui lepingu lõppemine toob üürnikule või tema perekonnale kaasa raskeid tagajärgi. Hirmude hajutamiseks tsiteerin lepingute seaduse § 301 lõiget 2, mis ütleb üüri suuruse kohta: "Üüri suurus ei ole ülemäärane, kui see ei ole kõrgem samasuguse asukoha ja seisundiga eluruumi tavalisest üürist." Kutsun üles toetama lepingute seaduses sisalduvat ideoloogiat, mis tasakaalustab nii üürnike kui üürileandjate huvid. Minu arvates ei ole see mitte mingil juhul mingi äärmusparempoolsus, see peaks sobima kaasaegse poliitilise spektri kõigile osapooltele, olgu nad siis sotsiaaldemokraadid, parempoolsed või liberaalid. Aitäh!

14:01 Esimees

Suur tänu, Andres Herkel! Järgmisena kolleeg Liina Tõnisson, sõnavõtt kohalt.

14:01 L. Tõnisson

Täna, härra eesistuja! Vastuseks eelkõnelejale tahan öelda, et Keskerakonna fraktsioon saab aru üürnike ja omanike teema aktuaalsusest, raskusest ja probleemikusest. Me oleme valmis otsima igasuguseid kompromisse, et leida sellele küsimusele parimad lahendused. Seetõttu Keskerakonna fraktsioon täna oma parandusettepanekute läbihääletamist ei nõua. Me otsime paremaid lahendusi. Aitäh!

14:01 Esimees

Suur tänu, Liina Tõnisson! Lugupeetud kolleegid! Ekraan on tühi. Kas võin teha ettepaneku läbirääkimised lõpetada? Läbirääkimised on lõpetatud. Ma palun kõnepulti tagasi kolleeg Jüri Adamsi, et koos kolleegidega läbi vaadata laekunud muudatusettepanekud. Kas Jüri Adams on valmis?

14:01 J. Adams

Jah, kindlasti!

14:01 Esimees

Aitäh! Lugupeetud kolleegid! Me alustame. Esimene muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, algataja toetab, nii ka ettepanekud 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ja 10. Muudatusettepanek nr 11 on Isamaaliidu fraktsioonilt, juhtivkomisjon on jätnud selle arvestamata. Andres Herkel, palun!

14:01 A. Herkel

Aitäh! Ma palun seda hääletada. See ei puuduta päriselt eelkõneldud teemat, kuid ütlen kommentaariks niipalju, et lepingute seaduses sätestatu ei saa käia omandireformi aluste seaduse §-s 12 märgitud üürilepingute kohta, sest need lepingud ei ole sõlmitud poolte vaba tahte alusel. Seetõttu pole õige omandiõiguse üleminekul teha eelmist omanikku vastutavaks üürilepingu ennetähtaegse lõpetamisega üürnikule tekitatud kahju eest.

14:01 Esimees

Täna! Komisjon, palun!

14:01 J. Adams

Aitäh! Selle ettepaneku poolt oli 2 komisjoni liiget, vastu 4, erapooletuid ei olnud.

14:01 Esimees

Täna! Kas võime alustada? Austatud Riigikogu, panen hääletusele 11. muudatusettepaneku. [Hääletustulemused](#) Selle ettepaneku poolt on 19 Riigikogu liiget, vastu on 25, erapooletuid ei ole. Ettepanek ei leidnud toetust. Muudatusettepanek nr 12 on juhtivkomisjonilt, algataja toetab, nii nagu ka ettepanekud 13, 14, 15, 16, 17.

14:01 Aseesimees T. Kelam

Muudatusettepanekud 18 ja 19 on õiguskomisjonilt, algataja toetab. Muudatusettepanek 20 on Uno Merestelt, komisjon on arvestanud. Ettepanekud 21 ja 22 on õiguskomisjonilt, algataja toetab. Ettepanek 23 on Isamaaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Andres Herkel, palun!

14:01 A. Herkel

Aitäh, ma palun ka seda ettepanekut hääletada, põhjendused on eespool toodud.

14:01 Aseesimees

Täna! Kas komisjoni esindaja soovib kommenteerida?

14:01 J. Adams

Ma kommenteeriksin. Mul on natukene piinlik, et tabelist puuduvad nende ettepanekute põhjendused. Ma tsiteerin paari rida põhjendusest, mis oli komisjonile kättesaadav. "Peame vajalikuks tunnistada kehtetuks ka elamuseaduse § 37¹, mis reguleerib üüri piirmäär kehtestamist. Seoses lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse jõustumisega kaotab üüri piirmäär oma sisulise tähenduse. Üüri piirmäär regulatsiooni kehtetuks tunnistamine ei tähenda üüri automaatset suurendamist, see ei tähenda ka üürileandjale võimaluse andmist üüri ühepoolseks suurendamiseks. Lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduse § 300 kohaselt on tähtajalise üürilepingu puhul võimalik üüri tõsta üksnes kokkuleppe alusel, mis vastab samas paragrahvis sätestatud tingimustele. Omandireformi aluste seaduse § 121¹ lõikes 1 märgitud üürilepingud ei sisalda ega saagi sisaldada selliseid kokkuleppeid." Nüüd ma tahaks ...

14:01 Aseesimees

Vabandust, ma segan! Kommentaariks on aega üks minut ja me tahaks teada komisjoni seisukohta. Komisjoni hääletustulemused.

14:01 J. Adams

Komisjoni seisukoht on järgmine. Komisjonis toetas seda ettepanekut 2 komisjoni liiget, vastu oli 4, erapooletuid ei olnud. Teine kommentaar on, et ettepaneku läbimineku muutuvad mõttetuks sellega konkureerivad ettepanekud 25 ja 26.

14:01 Aseesimees

Täna! Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele muudatusettepaneku nr 23. [Hääletustulemused](#) Ettepanek sai 17 poolthäält, vastuolijaid oli 33, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. Muudatusettepanek nr 24, autor on Keskerakonna fraktsioon, komisjon ei ole arvestanud. Ettepanekud 25, 26 ja 27 on õiguskomisjonilt, algataja toetab. Muudatusettepanek 28 on Isamaaliidu fraktsioonilt, komisjon ei ole arvestanud. Ettepanek 29 on õiguskomisjonilt, algataja toetab, samuti 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58 ja 59. 60. ettepanek on Keskerakonna fraktsioonilt, komisjon on arvestanud. Ettepanek 61 on Isamaaliidult, komisjon on arvestanud. Ettepanek 62 on õiguskomisjonilt, algataja toetab, samuti 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93 ja 94. Muudatusettepanekute loetelu on läbi vaadatud. Eelnõu teine lugemine katkestatakse komisjoni ettepanekul. Uute muudatusettepanekute tähtaeg on 7. veebruar kell 12. Täna!

14:00 Aseesimees

Lugupeetud kolleegid! Võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse eelnõu. Alustame teist lugemist. Ettekandeks on sõna justiitsministril.

14:00 M. Rask

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse eelnõu on tänaseks läbinud põhiseaduskomisjonis n-ö esimese ringi ja kõigis olulisemates küsimustes on seisukohad kujundatud. Arutati ka mitmeid teemasid, mis muudatusettepanekuteni ei jõudnud, näiteks teovõime piiramine ja töövõimetuks tunnistamine, mis olid kõne all ka eelmise seaduseelnõu menetlemise käigus. Siinjuures oleks hea märkida, et tegelikult on need instituudid meie õigussüsteemis oluliselt muutumas, ja rõhutaksin, et me ei saavuta oma õigussüsteemis teovõime ühesugust käsitlust tsiviilõiguslikus, kriminaalõiguslikus ja riigiõiguslikus mõttes. Need on kõik täiesti erinevalt sätestatavad ja tulenevad sellest, et meie põhiseadus paneb seal piirid ette. Aga eelnõude edaspidises menetluses leitakse kindlasti konsensuslik seisukoht ka teovõime küsimustes. Hulk muudatusettepanekuid puudutab Euroopa Liidu kodanike võimalust osaleda kohalikel valimistel, mis on Euroopa Liidu õigusest tulenev nõue. Eelnõu esitamine oligi osaliselt tingitud vajadusest viia seadus kooskõlla Euroopa Liidu nõuetega ja seetõttu pooldame vastavate sätete eelnõusse sisseviimist või vähemalt nende säilitamist. Teine, hääleõigusega seondud küsimus, mis kajastub muudatusettepanekutes nr 2 ja nr 3, seondub kinnipeetavate valimisõiguse piiramisega. Kui põhiseadusse sätestati võimalus piirata süüdimõistatud ja vabaduskaotusega karistatud isikute osavõttu valimistest, siis selle põhjus oli eelkõige tehnilist laadi ehk raskus valimisi seal läbi viia. Põhiseaduskomisjoni enamus soovis näha kinnipeetavate valimisõiguse piirangut senises ulatuses. Rõhutan, jutt on siiski kriminaalkorras, seadusega jõustunud kohtuotsuse alusel süüdimõistatud isikutest, mitte mingil juhul kinnipeetavatest, keda me nimetame eeluurimiselusteks.

11. muudatusettepaneku järgi kantakse valijakaardile mitte üksnes valija sünniaasta, vaid ka sünnikuupäev. Et valijakaart on ainult valijat teavitav dokument, siis erinevalt komisjonist ei pidanud algataja õigeks kuigi suure hulga isikuandmete kandmist sellele kaardile. Olulise teemana oli arutuse all valimisliitude moodustamise lubamine, kus muudatusettepanekuid ei toetatud. Eelnõu kohaselt lõpeb valimisliitude moodustamise õigus sүgiseste valimiste järel. Viimasena võib nimetada elektroonilist hääletamist Vabariigi Valimiskomisjoni veebilehel. Siin on seni saanud takistuseks kokkulepete puudumine e-valimiste tehnilise läbiviija kohta. Seetõttu ei pidanud põhiseaduskomisjon põhjendatuks ka nende läbiviimist mõnes vallas või linnas, näiteks nn pilootprojektina. Valimisaktiivsuse ja ühtlasi valimistest osavõtu võimaluse suurendamine peaks olema Eesti poliitilisel maastikul küllaltki kaalukas argument, et mitte nii kergekäeliselt suhtuda kõigesse sellesse, mis varem või hiljem nagunii tuleb. Kui väljendada oma arvamust, siis ma arvan, et me peame eelkõige looma e-valimiste läbiviimiseks õigusliku aluse ja see, kas e-valimised toimuvad olenevalt tehnilistest võimalustest, vastavalt ettevalmistuse astmele ja selleks ajaks toimunud arengule 2002. aastal, 2003. aastal, on teatud etapi küsimus meie riikluse arengus. Küll aga ei pea ma õigeks sellist lähenemisnurka, kus üks või teine erakond kategooriliselt ja absoluutselt eeldab või väidab, et Eesti ei peaks mitte mingil juhul tegelema e-valimiste õigusliku baasi ettevalmistamisega, ja mitte mingil juhul ei toeta seda. Siin ma näen selgelt ühe või teise erakonna suundumust, mis tuleneb erakonna liikmete koosseisust. E-valimistega läheb kindlasti kaasa meie valijate noorem põlvkond. Aitäh!

14:00 Aseesimees

Suur tänu! Kas on küsimusi ettekandjale? Kolleeg Ants Käärma, palun!

14:00 A. Käärma

Suur tänu! Mul ongi küsimus seondult e-valimistega. Täpsemalt, küsimus on pigem kodus hääletamise tingimuste kohta. Nõue on - selles eelnõus, mis läheb katkestamisele, on ka see nõue sees - , et selleks tuleb esitada kirjalik taotlus. Kas te ei leia, et rääkides e-valimistest ja selle võimalustest, nooremast põlvkonnast, on see kirjalik taotlus arhailine nõue? Kuidas need kaks asja võiksid ühel ajal, ühetaoliste valimiste puhul õiged olla?

14:00 M. Rask

Aitäh! Ma kujutan ette, et kui on kirjalik hääletamine, siis on dokumendid ka kõik kirjalikud. Kui on elektrooniline hääletamine, siis elektroonilist pangateenust pakutakse praegugi selliselt, et ühtegi kirjalikku dokumenti ei tule esitada. Isiku identifitseerimine valimisnimikirja alusel ja isiku kokkuviimine peavad olema ühe programmi eri osad. Ma kujutan ette, et e-valimiste puhul, kui on tarvis luua täiendavaid õiguslikke garantiisid, et see või teine või kolmas protsess peab toimuma niimoodi, on seda kõike võimalik kirja panna. Oma ettekandes ma rõhutasin, et me ei peaks olema nende valikute tegemisel mitte eriti absoluutsed, ehk teisisõnu, aeg näitab, kuidas me oma arengus edasi jõuame. Siinkohal tahaksin rõhutada, juhul kui siin saalis tõusetub täna küsimus, mitmes riigis e-valimisi läbi viiakse ja kuidas need on kulgenud, et me oleme oma IT arengus sammu pidamas kõigi eesrindlike riikidega. Miks ka mitte tegelda siis selle valdkonnaga. Tõsi, praegu ei ole ühtegi riiki, kus neid oleks olnud võimalik läbi viia vaidluste ja kohtuvaidlusteta. Ma arvan, et Riigikogu peaks andma selle õigusliku aluse, millele e-valimisi kui ühte eelvalimiste võimalikku varianti rajada.

14:00 Aseesimees

Tänan! Arvo Sirendi, palun!

14:00 A. Sirendi

Suur tänu! Mul on küsimused mõningate paragrahvide kohta, mis puudutavad Euroopa Liitu. Ma olen viimasel ajal aru saanud, et Euroopa Liit ei ole üleüldse iseseisva õiguse subjekt, vaid on õiguslikult seisundilt poliitiline fiktsioon. Tal võib institutsioone olla ja ka lepingulisi õigusi, kuid Eesti riik kavatseb ju sõlmida või on sõlminud juba assotsiatsioonilepingu Euroopa Ühenduse ja Euroopa Ühenduse liikmesriikidega, mitte Euroopa Liiduga. Kas siis on õige rääkida Euroopa Liidu kodanikust või Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikust? Pigem on tegemist Euroopa Ühenduse liikmesriigi kodaniku või residendiga. Milline see vahekord siis ikkagi lõpuks on, kui Euroopa Ühenduse ja Euroopa Liidu vahel on üsna suur erinevus sisulises ja juriidilises mõttes?

14:00 M. Rask

Ei, nii väga erinev ta ei ole. Kui me hakkame arutama Euroopa Liidu teket Sõe- ja Terasekoondisest saadik kuni tänapäevase regulatsioonini välja, siis me räägime võib-olla lihtsalt erinevatest terminitest. Valimisseaduse mõttes peame silmas ikkagi Euroopa Liidu liikmesriikide kodakondsust ja sellest tulenevat nõuet, et kui me kuulume Euroopa Liitu ja meie, Eesti kodanikud saavad hääletada teistes Euroopa Liidu liikmesriikides, siis peame selle õigusliku aluse looma ka nende teiste Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele, ja see on kohalike omavalitsuste regulatsiooni ese. Aitäh!

14:00 Aseesimees

Tänan! Uno Mereste, palun!

14:00 U. Mereste

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Eelnõu § 5 lõikes 4 on öeldud, et kandideerimisõigus on kodanikul, keda kohus ei ole tunnistanud teovõimetuks. See on suurepärane mõte ja ma olen tulipalavalt selle poolt. Aga probleem tekib ühenduses sellega, et Justiitsministeeriumi õigusloomeosakonna tegelased taotlevad õiguskomisjonis, et tsiviilõiguse üldosa seadusest võetaks välja teovõimetuse mõiste, sest teovõimetuse mõiste olevat vanaks jäänud, seda ei rakendatavat enam kusagil jne, tuleks rääkida ainult piiratud teovõimest, sest mingisugune teovõime pidi olema kõikidel, ka nendel, kes on alaealised, jne. Kuidas ühendada neid Justiitsministeeriumi õiguspoliitika kahte suunda, ühelt poolt taotleda teovõimetuse mõiste eemaldamist Eesti õigussüsteemist ja teiselt poolt siiski tugineda siin teovõimetuse mõistele? Kas siin ei ole vastuolu? Teiseks, kui me tahaksime teovõimetuse mõistest vabaneda, mida me peaksime siis siin ütlema? Kas ütleme, et kandideerimisõigus on kõikidel kodanikel, keda kohus ei ole tunnistanud piiratud teovõimega kodanikeks? Piiratud teovõime võib aga olla väga mitmesugune. Kuidas siin ütelda? Nii et on kaks probleemi: üks on Justiitsministeeriumi õigusloomepoliitika, teine, mida siin praegu öelda.

14:00 M. Rask

Aitäh! Tegemist ei ole mitte Justiitsministeeriumi õigusloomepoliitikaga. Tegemist on põhiseaduses sätestatud põhimõttega, kus hääletamise, kandideerimise piirang seostatakse just isikutega, kelle kohus on tunnistanud teovõimekuks. See on põhiseaduse säte ja nii õiguskomisjonis kui ka põhiseaduskomisjonis on neid asju arutatud ning tuldud veendumusele, et sellepärast põhiseadust muutma ei minda. Mis puudutab tsiviilõiguse üldosa arengut ja teovõime probleemi käsitlemist just tsiviilõiguslikus mõttes, siis teie väljatoodud lause, et täielikult teovõimetut inimest ei ole, on päris õige ja kogu Euroopa süsteem sellest ka lähtub ehk ühes või teises valdkonnas võidakse inimese teovõimet piirata, ja minnakse veelgi kaugemale. Kõik need vanad põhimõtted, mille järgi ühe või teise isiku teovõimet võis piirata seoses tema sotsiaalse küündimatusega ehk näiteks pillamise või millegi muuga - ka neid piiranguid ei rakendata enam. See peab alati olema konkreetsetelt proportsionaalne piirang, miks piiratakse. Täielikult teovõimetu ei tohi ju tegelikult endale kommi ka osta. Siin on piiri tõmbamine alati keeruline. Küll aga on põhiseadus väga kategooriline. Sellest tulenevalt, nagu ma ka oma ettekandes ütlesin, ei pea me oma õigussüsteemi jaoks välja töötama mitte ühtset teovõime kontseptsiooni, vaid me saame sätestada teovõime probleemistiku kolmel tasandil. Esimene on see, mida me käsitleme siin, kus on selgelt kohtuotsus ja inimene on teovõimekuks tunnistanud. Järelikult tuleb jätta nii meie protsessiseadustesse kui ka valimisseadustesse see mõiste sisse, sest see vastab põhiseaduse sõnastusele. See puudutab ainult inimese poliitiliste õiguste realiseerimist ehk avaliku õiguse poolt. Järgmine käsitus on tsiviilõiguslik. See on see, mis tuleb sätestada lähtudes konkreetsest võimest osaleda tsiviilkäibes ja selle regulatsiooni koht on tsiviilõiguse üldosa seaduses. Kolmas variant või kolmas tasand, kus teovõimega tegemist tuleb, on inimese võime kanda vastutust ehk süüdivusvõime. Selle regulatsiooni koht on kriminaalõiguses. Kõik need õiguslikud aspektid ei ole hõlmatavad kaasaegses õigussüsteemis ühe seadusega, nagu see oli ilusti-kenasti reguleeritud Eesti NSV tsiviilkoodeksis ja kriminaalkoodeksi üldosas: süüdimatu või süüdiv.

14:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, palun!

14:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Austatud härra minister! Käesolev seadus on tõesti väga põhiseadusliku loomusega ja seetõttu ei ole üllatav, et põhiseaduslikkuse problemaatika tõusetub nii järsult esiplaanile, ning mitte ainult selles seaduses. Üks nendest põhiseaduslikest põhimõtetest, mille rakendamist käesolevas seaduses tuleb kaaluda, on võrdse kohtlemise printsiip, mis sisaldub põhiseaduse 3. peatükis. Mõni aeg tagasi me arutasime kohalike volikogude ja Riigikogu valimise seaduse muudatust ning vaidlesime kodanike võrdse kohtlemise üle. Käesolev eelnõu aga tõstatab mittekodanike võrdse kohtlemise küsimuse. Härra minister! Eelnõu §-s 5 räägitakse kahte liiki mittekodanikest, kõigepealt Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikest, kellel on Eestis alaline elukoht, ja Eestis alaliselt elavatest muude riikide kodanikest või üldse kodakondsuseta välismaalastest. Kas härra minister võib põhjendada, miks me käsitleme neid eraldi, sest see on ju võrdse kohtlemise printsiibi rikkumine?

14:00 M. Rask

Vastates teie küsimusele, ütlen, et võin küll. Sel lihtsal põhjusel, et Eestis on oma kodakondsuse seadusest ja, ütlen, kogu arengust tulenevalt olukorras, kus meil on suurusjärgi inimesi, näiteks sada tuhat Vene kodanikku, kellega ei teki mingisuguseid probleeme. Nad on määratlenud ennast konkreetse riigi kodanikuks. Nende elukoht on siin. Samaaegselt on meil Eestis kodakondsus ja kolmanda kategooriana on meil inimesed, kes ei ole enda kodakondsust määratlenud, ja me kõik teame, et neil on n-ö hall pass ehk nad on endise Nõukogude Liidu kodanikud, kuid nad ei ole määratlenud end ei Eestis kodanikuks ega mõne teise riigi kodanikuks. Sellest tulenevalt ei ole käesolevas seaduseelnõus tegemist mitte ebavõrdse kohtlemisega, vaid neil inimestel, kes ei ole määratlenud ennast Eestis kodanikuna, kuid elavad alaliselt Eestis, on tulenevalt kohaliku omavalitsuse volikogu valimise põhimõtetest ja tulenevalt ka meie põhiseaduse vastavatest sätetest õigus anda oma hääle kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel. See on nende valik, kas nad seda realiseerivad või mitte. Teiselt poolt on seaduseelnõu üles ehitatud sellele, et Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud saaksid Eestis ka hääletada. Mõlemale on loodud võrdsed õigused. Aitäh!

14:00 Aseesimees

Tänan! Liia Hänni, palun!

14:00 L. Hänni

Aitäh, härra juhataja! Austatud justiitsminister! Oma ettekandes te juba viitasite nendele probleemidele, mis põhiseaduskomisjonis kerkisid üles seoses e-valimistega. Nimelt toetas komisjon suure häälteenamusega Tiit Toomsalu ettepanekut jätta e-valimiste võimalus seaduseelnõust välja. Te viitasite oma ettekandes veel asjaolule, et see on ilmselt tingitud ühe või teise erakonna valijaskonna iseloomust. Minu mälu järgi hääletasid ka Reformierakonna ja Keskerakonna esindajad e-valimiste vastu. Minu küsimus on: kas te olete nüüd jõudnud oma valijaskonna iseloomus selgusele, et tahate e-valimised uuesti seaduseelnõusse sisse viia?

14:00 M. Rask

Jah, mul oli see selgus ka varem ja ma toetan e-valimiste sisseviimist. Aitäh!

14:00 Aseesimees

Tänan! Ants Käärma, teine küsimus, palun!

14:00 A. Käärma

Suur tänu! Lugupeetud ettekandja! Eelnõu järgi on kandideerijatel võimalik kandideerida nii erakonna nimekirjas, üksikisikuna kui ka moodustada valimisliite. Juba korduvalt on jutuks olnud - mitte küll täna siin, aga üldiselt -, et sätestada kohustuslikuna kandideerimine erakonna nimekirjas ja loomulikult jätta ka üksikkandidaadile võimalus. Mis te arvate, kuidas selle erakondliku nimekirjaga peaks olema, kas see peaks olema kohustuslik kõikides omavalitsustes või peaks siin olema mingi selline säte, et suuremates on erakondlikud nimekirjad ja väiksemates mitte? Kuidas te sellesse suhtuaksite, kuidas sellele läheneda? Seda enam, et koalitsioonileppes on vist punkt, mis räägib kohalikel valimistel erakondlike nimekirjade ainuõiguse sisseseadmisest.

14:00 M. Rask

Aitäh! Pean õigeks seda, et kõigi erakondade poliitiline vastutus peab olema selgelt välja joonistatud ükspuha millistel valimistel. Kõikvõimalike väga huvitavate nimekirjade taha koondumine ja pärast laialiminemine ei anna valijale nähtavasti selget ülevaadet, mida on lubatud ja mida pärast tehakse. Ilmselt julgevad need, kes tahavad poliitilist vastutust kanda, ka oma erakonna nimega välja tulla ja seetõttu paistab üldine tendents erakondlike valimisnimekirjade koostamisele mõistlik ja pöördumatu olevat. Teine pool on, kuidas seda teha. Kui Tallinnas ei pörka me selle probleemiga üldse kokku, on siiski ilmselt mõistlik olenevalt valijate arvust mingi piir panna, sest seada Ruhnus üles näiteks kolme erakonna nimekirjad on mõnevõrra keeruline, aga volikogu tuleb seal ju valida. Need on muidugi kaks äärmust. Aga kuhu piir panna, on paljusküsimus. Põhiseaduskomisjon kaalus väga põhjalikult 2000 piiri. Võimalik, et see piir on järgmiseks korra koostöös valimiskomisjoniga määratud. Püüame ka vastava statistika ette valmistada, et see piir oleks igati põhjendatud, sest muidu võib tekkida olukord, kus valimised ei ole enam proportsionaalsed. Nad ei vasta enam nendele põhimõtetele, mida meie põhiseadus nõuab. Kusjuures rõhutan, et esialgne mõttekäik, mille järgi sellise piiri seadmine võiks minna vastuollu põhiseaduse nõuetega, on täna selgeks vaieldud. Sellise piiri kehtestamine, olgu see siis 1000, 2000, 3000 või mis iganes, on poliitilise otsustuse küsimus, aga see peab olema põhjendatud otsustus. Ekspertide arvates see põhiseadusega vastuolus ei ole.

14:00 Aseesimees

Tänan! Jaanus Männik, palun!

14:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Te deklareerite, et teie pooldate e-valimisi ja et ainult mõned erakonnad, kes on n-ö väga vana koosseisuga, püüavad sellele vastu olla. Täna eelnõust selgub, et põhiseaduskomisjon on ka teistsugusel arvamusel kui teie. Kas te seletaksite, kuidas on e-valimiste puhul siiski võimalik tagada ühetaolisus ja eeskätt salajasus? Kas neid ikkagi on võimalik tagada?

14:00 M. Rask

On asju, mida saab kontrollida, on asju, mida ei saa kontrollida, on asju, mida saab ka usaldada, mida mitte. Praegu ei ole probleem tegelikult mitte selles, kas me sätestame e-valimiste läbiviimise võimaluse, vaid ilmselt tulenes paljude põhiseaduskomisjoni liikmete seisukohavõtt sellest, et meil ei ole ühtegi praktilist näidet, kuidas need võiksid toimuda. Teiseks, kuidas on loodud garantiimehhanism, alates sellest, et just see inimene teeb selle otsustuse ja see on tema tahtväljendus, et see ei ole mõjutatud või kellegi poolt võltsitud või midagi taolist. Infotehnoloogid on mulle selgeks teinud, et seda on võimalik luua. Ma ei oska seletada, kuidas, mismoodi. Ma ei ole selle eriala spetsialist ja minu seletus ei tooks ilmselt asjasse selgust. Küll aga usaldame oma rahalised vahendid näiteks panga kätte ja kellelegi ei ole tulnud pähe, et äkki keegi teine kuidagi kasutab seda raha või mida iganes. Me saame alati kontrollida. Siin tekibki panga ja valimiste vaheline erinevus, et pangakonto puhul sa saad alati kontrollida, kes tegi ja mismoodi. Valimiste salajasuse põhimõttest tulenevalt seda kontrollida ei saa ja ei tohigi saada. Siin peab olema mingisugune mehhanism, mis tuleb infotehnoloogidel leida, et minna eelvalimiste käigus selle peale. Kui me praegu oleme eelvalimistel viinud näiteks kellelegi kasti koju või hääletatakse kirja teel, siis me oleme usaldanud ja uskunud, et naabritädi ei lase seda sedelit kasti ega mõjuta teda kindlasti tegema sellist või teistsugust otsust. See on ka usalduse küsimus. Täpselt samamoodi on tarvis ühiskonnas leida konsensuslik usaldus ka uute tehnoloogiliste lahenduste suhtes. Olen optimist ja arvan, et tulevikus nii või teisiti see mehhanism luuakse. Kuigi jah, meil on maailma praktikast teada, et väga paljud sellised valimised on hiljem kohtus vaidlustatud ja võib-olla nendelsamadel põhimõtetel. Aitäh!

14:00 Aseesimees

Täna! Uno Mereste, teine küsimus, palun!

14:00 U. Mereste

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma tänan selle huvitava vastuse eest minu esimesele küsimusele, aga see ei rahulda mind sugugi. Selle kreedo on niisugune, et põhiseadus kehtib meil õigussüsteemi üksikute tükide kohta. Õigussüsteemi ühes tükis on põhiseaduslikud mõisted nagu rakendatavad, teises süsteemis ei ole. Missuguses õigussüsteemi osas nad on rakendatavad või ei ole, seda ütlevad pädevad isikud, kelleks pretendeerijaid meil nähtavasti on. Aga nüüd on mul teine küsimus, see on palju süütum ja lihtsam. Seaduseelnõu pealkiri on "Omavalitsuste volikogu valimise seadus", aga §-s 4 on see pealkiri ära unustatud ja räägitakse kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimisest. Niisiis, mille kohta see seadus käib? Kas see käib omavalitsuse volikogu kohta või omavalitsuse üksuse volikogu kohta ja miks on ühes seaduses tarvis kasutada niisuguseid topeeltermineid, kui need on ühetähenduslikud mõisted? Sellega ühenduses tekib veel üks küsimus. Me ei tee kohaliku omavalitsuse üksuste reformi, vaid meil käib haldusreform. Mille poolest kohaliku omavalitsuse üksus ja haldusüksus materiaalselt üksteisest erinevad? Või on see ikka üks ja sama, ainult et siis on meil kolm nime. Meil on haldusüksused, meil on omavalitsuse volikogud, haldusüksuste volikogud ja omavalitsuse üksuste volikogud. Kas ei saaks lihtsamalt? Või äkki tõesti ei saa lihtsamalt, on tarvis niisugust terminoloogiat kasutada?

14:00 M. Rask

Aitäh! Kõigepealt seaduse pealkiri on "Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus", mitte mitmuse vormis. Teiseks, mis puudutab põhiseaduse rakendamist ühes või teises valdkonnas, siis mitte mingid targad isikud ei ütle seda, ei küsija ega siit vastaja, vaid seda ütleb Riigikogu. Minu ülesanne on pakkuda välja lahendusvariante. Kas selline minu kirjeldatud kolme eri õigusharu kaudu teovõime defineerimine on mõeldav või mitte, seda otsustab lõppkokkuvõttes seadusandja. Mis puudutab kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadust ja erinevate esinduskogude valimist, siis tunnistagem, et praegu on Tallinna linnas halduskogud ja kõik need asjad olemas. Teisisõnu, kas me nimetame seda halduskoguks, volikoguks - see on ka termini täpsuse, võib-olla tema semantilise sisu ja üldistusvõime küsimus. Kõik ettepanekud, olgu terminoloogilisest aspektist või seaduse süsteemsuse aspektist, on teretulnud. Ma julgen öelda, et ega kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus praegusel kujul ei ole mingi uus leiutis, võrreldes kehtiva seadusega. Need hädavajalikud asjad on sinna sisse viidud, ja kui teda on tarvis edasi arendada, siis, härra Mereste, ka teie ettepanekud vääriwad kindlasti

põhiseaduskomisjoni sellist tähelepanu, mille kohta algatajal on võimalik öelda, kas ta toetab neid või mitte.

14:00 Aseesimees

Täna! Tiit Toomsalu, teine küsimus, palun!

14:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Härra minister! Ma tänan teid nii nagu hea kolleeg Uno Merestegi vastuse eest esimesele küsimusele ja ühtlasi nendin, et sisuliselt ei saa see vastus mitte kuidagi rahuldada. Härra minister libises elegantselt üle võrdse kohtlemise põhiseaduslikust põhimõttest ja väitis, et neile kõigile, nii Euroopa Liidust tulevatele välismaalastele kui ka Eestis elavatele muude riikide välismaalastele ongi juba selles eelnõus ühesugused võimalused kehtestatud, unustades ära, et ühed neist saavad isegi volikogudesse kandideerida ja teistel need õigused puuduvad. See selleks. Minu teine küsimus puudutab temaatikat, mida täna on juba palju käsitletud, nimelt elektroonilist hääletust, mis ka seondub teatavasti põhiseaduslike garantiidega, salajasuse ja muude garantiidega. Minu küsimus on selline. Härra minister, palun öelge, kui paljudes riikides üle maailma rakendatakse valimistel, küll kohalike volikogude, kohalike võimuorganite valimisel, küll parlamendi valimisel, elektroonilist hääletust.

14:00 M. Rask

Eelnõu ettevalmistamisel analüüsiti USA praktikat ja _veitsi praktikat - hääletamismudelid on valmis rohkemates riikides - ja sellel põhines ka minu lause, et mõlemas analüüsitud riigis on väga paljud valimistulemused pärast kohtus vaidlustatud. See on avang, aga mitte küps süsteem ja kõik need riigid, kes on seda teed läinud, on alustanud ikkagi õigusliku aluse loomisest. Siin tuleb kas volitusnormide kaudu anda näiteks Vabariigi Valimiskomisjonile otsustamisõigus või tuleb see süsteem luua. Juhul kui on olemas vastavad programmid, tarkvaratöötlusted, kõik asjad on ette valmistatud, siis see on praktilise ettevalmistuse põhjal otsustatav asi. Ei ole võimalik hakata praegu riigieelarvevahendeid kulutama, kui Riigikogu ütleb, et sellega me ei tegele. Siis me sellega lihtsalt ei tegele ja ongi kõik. Kui Riigikogu ütleb, et ei, Eestis e-valimiste ettevalmistamisega ei tegelda, ehk teisisõnu, eelnõust hääletatakse see kõik välja, siis tuleb loomulikult kõigis IT arengu programmides sellele lihtsalt kriips peale tõmmata, sest see on seadusandja tahe. Aitäh!

14:01 Aseesimees

Täna! Laine Tarvis, palun!

14:01 L. Tarvis

Suur tänu! Minu küsimus puudutab § 8. See käsitleb volikogu liikmete arvu, mis määratakse valla- või linnaelanike arvust lähtudes. Meil on mitu väikesaart, kus elanike arv kõigub 60-st 360-ni. Siin on alustatud sellest, kui on üle 2000 elaniku, siis on vähemalt 13-liikmeline volikogu. Aga kuidas määratakse volikogu liikmete arv omavalitsusüksustes, kus on alla 2000 elaniku?

14:01 M. Rask

Sellesama § 8 lõige 2 ütleb: "Volikogus peab olema vähemalt seitse liiget." Seaduseelnõu rohkem ei ütle. Sealt läheb edasi juba proportsionaalne loetelu, järelikult 7 ja 13 vahel saavad otsustada. Aitäh!

14:01 Aseesimees

Täna! Jüri Adams, palun!

14:01 J. Adams

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Mul on küsimus 5. peatüki "Valijate arvestus" lõpuosa paragrahvide kohta, mis käsitlevad valijate nimekirju. Nagu ma aru saan, kohustab seadus tegema sellise nimekirja seisuga 30 päeva enne valimiste päeva ja pärast seda on vastavalt §-le 31 võimalik teatud juhtudel teha valijate nimekirjas muudatusi, pluss muidugi vigade parandamine. Ma kahjuks ei saa täpselt aru, kas valijate nimekirjas olek on hääletamisõiguse teostamise eeldus või on nii, et kui isik tõestab, et tal on hääletamisõigus, ja ta ei ole kantud valimisnimekirja, siis ta saab teostada oma

hääletamisõiguse ning seejärel ta võib-olla kantakse valijate nimekirja, võib-olla ei kanta. Kuidas tuleb aru saada, milline on selle nimekirja täpsem juriidiline staatus n-ö segastel juhtumitel?

14:01 M. Rask

Valijate nimekirja sulgemine 30 päeva enne valimisi eeldab ikkagi päris täpsete garantiimehhanismide loomist. Kui see on viimase hetkeni lahti, siis võib juhtuda nii nagu ükskord Tallinnas, kus me oleme elanud üle sellise probleemi, et kohaliku omavalitsuse valimistel jõudsid hääletajad ühest valimisjaoskonnast teise minna ja ennast sinna sisse kanda ning hääletada veel kord. Teiseks, kui me räägime Euroopa Liidu valimiste kontekstis, siis see 30 päeva peab olema valimisregistris ka eri riikide omavaheliste valimisregistrite võrdlemiseks. Võib-olla ma ei saanud päris täpselt küsimusest aru, sest valijate nimekirja muudatuste tegemiseks peab olema seadusandja poolt antud selgelt loetletud põhjenduste rida. Suurim valimisspetsialist härra Heinsalu pidas 30 päeva võimalikuks ja vajalikuks, et valijate nimekirja vastaks üheselt nendele printsiipidele, mida meie põhiseadus ette näeb. Aitäh!

14:01 Aseesimees

Tänan! Jaan Pöör, palun!

14:01 J. Pöör

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Härra Mereste esitas teile huvitava küsimuse, mis algab juba pealkirjast, ja tõenäoliselt me jõuame jälle mõistete juurde. See kohalik omavalitsus on algusest peale olnud, aga kuna kohalikud omavalitsused on kas vallad või linnad ja selle seaduseelnõu järgi valitakse kas vallavolikogu või linnavolikogu, siis tõenäoliselt oleks täpsem, et see on valla- ja linnavolikogu valimise seadus. Minu küsimus on aga kodus hääletamise kohta. Haldusmenetluse seaduse järgi on kohalikud omavalitsused ehk valla- ja linnavalitsused kohustatud registreerima ka telefoni teel saadud avaldusi. Miks on valitsus nii kategooriliselt selle vastu ja nõuab, et kindlasti peab olema kirjalik taotlus?

14:01 M. Rask

See on teatud garantiimehhanismi loomise küsimus ja paljud garantiimehhanismid taanduvad ka usaldusele. Kui on võimalik telefoni teel, siis me peaks ütlema, et see võiks olla ka elektrooniliselt, meili teel või kuidagi teisiti. Kui me räägime kirjalikust, lihtkirjalikust avaldusest, siis me oleme veendunud, et see on just selle valija tahe, aga mitte kellegi teise tahe. See oleneb poliitilisest kultuurist, see oleneb usalduse tasandist. See on üks diskussiooni koht, ega siin ei saa öelda välja mingisugust kategoorilist lähtekohta, et ainult kirjalik avaldus ja mitte mingisuguseid muid avaldusi ei tohi olla. Aga kirjalik avaldus garanteerib rohkem kui näiteks telefoni teel edastatud kodus hääletamise taotlus. Aitäh!

14:01 Aseesimees

Tänan! Urmas Laht, palun!

14:01 U. Laht

Suur tänu, härra juhataja! Lugupeetud minister! Igapidi sümpatiseerib see teie väide, et me peaksime jõudma erakondlike valimiseni, kus vastutus suureneks. Minu küsimus on ainult see, et kui erakond läheb välja oma nimekirjaga, kas te kavatsete siis määrata kindlaks ka selle arvu, kui paljud erakonna nimekirjas olevatest inimestest peavad olema erakonna liikmed? Ma saan aru, et praegu võivad erakonna nimekirjas olla ka kõik erakonda mittekuuluvad inimesed.

14:01 M. Rask

Seda diskussiooni ei ole põhiseaduskomisjonis tekkinud. Kui see on tarvis läbi vaielda, siis tuleb seda teha. Ma kujutan ette, et üks endast lugupidav erakond läheb oma erakonna nimekirjaga välja. Ma ei usu, et Riigikogus esindatud erakondadel oleks vajadust laenata oma nimekirja mitteerakonnaliikmeid ja siis pärast kanda nende eest poliitilist vastutust. Aitäh!

14:01 Aseesimees

Tänan! Jüri Adams, teine küsimus, palun!

14:01 J. Adams

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Ausalt öeldes ei saanud ma teie vastusest oma esimesele küsimusele aru, nii et esitan selle küsimuse natuke konkreetsemalt. Nimelt, hääletamis- ja kandideerimisõiguse ning ka valijate nimekirja kantuse ja mittekantuse seos näiteks vanglakaristuse kandmisega. Eelnõus on sätestatud, et hääletamisest ei saa osa võtta isik, kes kannab vanglakaristust, ja samuti ei saa volikogu liikmeks kandideerida isik, kes kannab vanglakaristust. Paraku ei ole kummagi puhul täpsustatud, millisest ajahetkest on juttu. On võimalikud variandid, näiteks isik vabaneb vanglakaristuse kandmisest ajavahemikus valijate nimekirja trükkimisest kuni valimispäevani. Kas ta sellisel juhtumil saab oma hääletamisõigust teostada, kui ta on kas või eelmisel päeval vanglakaristusest vabanenud? Samuti on küsimus kandideerimisõiguses sõltuvalt sellest, et isik võib hakata vanglakaristust kandma pärast seda, kui ta on kantud kandideerimisnimekirja. Kas needsamad põhimõtted on ka kehtivas seaduses, et vanglakaristuse kandjad on ilmselt praktilistel põhjustel nii kandideerimis- kui hääletamisõigusest ilma jäetud?

14:01 M. Rask

Aitäh küsimuse täpsustamise eest, eelkõige just näite kaudu. Põhimõtteliselt on tegemist ikkagi nende aluste äralangemisega, mille tõttu seda isikut ei kantud valijate nimekirja, ja see võib toimuda 30-päevases ajavahemikus kuni valimiseni. Paragrahvis 31 väljapakutud redaktsiooni järgi tehakse valijate nimekirjas muudatus üksnes juhul, kui valijate nimekirja tuleb kanda isik, keda ei ole üheski valijate nimekirjas, kuid kellel käesoleva seaduse kohaselt on õigus hääletamisest osa võtta. Järelikult õigus hääletamisest osa võtta tekkis selle perioodi jooksul, kui valimiseni oli jäänud 30 päeva. Seda redaktsiooni tuleks ehk täpsustada, võimalik, et tuua ära ka need alused, mis siis juhtub. Aga praegune regulatsioon peaks toimima nende isikute suhtes, kellel tekib valimistest osavõtu õigus selle 30 päeva jooksul. Ma ei ütleks, et valimiste juures oleks üldse vähetähtsaid küsimusi, kõik küsimused on väga tähtsad ja iga isiku suhtes individuaalsed, aga see on üks nüanss ja vaieldamatult see nüanss tuleb ka läbi mõelda. Kui praegune regulatsioon mingitel formaalsetel põhjustel piirab inimeste põhiseaduslikke õigusi, siis tuleb vastav regulatsioon siin läbi mõelda. Aitäh tähelepanu juhtimise eest!

14:01 Aseesimees

Täna! Arvo Sirendi, teine küsimus, palun!

14:01 A. Sirendi

Suur tänu! Omal ajal otsustati see valimise korraldamine kodus ja kirjaliku avalduse või taotluse esitamine poliitilistel kaalutlustel. Normaalselt mõtleval inimesel selleks mingit vajadust ei ole, seda soovi võiks vabalt telefoni teel esitada. Kui inimene saab kella neljaks tuua valimisjaoskonda kirjaliku avalduse, siis võiks ta ka kohe ära hääletada. Väikestel kodanikel ei pruugi olla ka kannupoissi, keda saata, ta peab ikkagi ise tulema. Aga nüüd ei ole ju enam tarvis tõrjuda maainimest hääletamiskastidest eemale, nagu see oli tollel perioodil, kui see nõue siia sisse pandi. Kas ei oleks aeg loobuda sellest omaaegsest diskrimineerimise võttest, millega kodaniku põhiseaduslikke õigusi püüti mitmete tõketega olematuks muuta või vähemalt ebameeldivaks muuta? Kas seda ei saaks siit välja jätta ja minna normaalsele teele, et inimene võib telefoni teel öelda või oma tuttava kaudu teatada, paluda kasti koju, nii nagu võib koju kutsuda arsti või tuletõrjujat või kedagi kolmandat?

14:01 M. Rask

Teie esitatud ideoloogilise suunitlusega kohtun ma, ausalt öeldes, esimest korda. Mina ei ole olnud senini teadlik sellest, et need sätted on toodud siia sisse kellegi diskrimineerimiseks. See on päris huvitav vaatenurk ja kindlasti peab seda seadust nüüd sellest aspektist väga tõsiselt uurima. Küll aga arvan ma, et see on valiku küsimus, ja valik põhineb tegelikult ühiskondlikul kontrollil ja otsustusel ning ka usaldusel. See kirjalik vorm ei ole mingisugune aksioom, millest me peaksime kindlasti kinni hoidma ja ütlema, et ei, ainult niimoodi. Võimalik, et valimisi kui üldrahvalikku üritust tuleks praegu analüüsida hoopis laiemalt. See tähendab, et kui me näiteks loobume väga modernsete ja uute valimisvõimaluste juurutamisest, siis me peaksime võib-olla loobuma ka väga arhailistest ja vanadest asjadest ehk jõudma keskpõrandale kokku: see, kes kohale tuleb, ka hääletab ja ei mingit eelhääletust, ei mingit kodus hääletamist, mitte midagi, välja arvatud need juhtumid, kui arst oma pitseriga varustatud tõendiga

kinnitab, et see inimene on haige, tema ei saa tulla. Need on valiku küsimused ja minu arvates Eesti ühiskonnas siin väga tõsiseid sotsiaalpoliitilisi muudatusi toimunud ei ole, mistõttu väga radikaalsete muudatuste tegemine valimiskorras ei ole ka ilmselt põhjendatud. Aga ma rõhutan, et see ei ole mitte kellegi teise kui Riigikogu liikmete otsustada. Aitäh!

14:01 Aseesimees

Suur tänu, härra minister, ettekande ja vastuste eest! Kaasettekandeks ma palun kõnepulti põhiseaduskomisjoni aseesimehe Tiit Kabin!

14:01 T. Käbin

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Põhiseaduskomisjon on nimetatud eelnõu kallal põhjalikult töötanud, kuid leiab, et tööd on vaja veel jätkata. Seetõttu ütlen etteruttavalt, et komisjoni otsus on teine lugemine katkestada. Nagu ettekandjagi peatuksin ka olulisematel muudatusettepanekutel. Kõigepealt Euroopa Liidu kodanike osavõtt valimistest. On tehtud ettepanekuid see osa eelnõust välja jätta, põhjuseks see, et käesoleval aastal toimuvatest kohalikest valimistest Euroopa Liidu kodanikud nii või teisiti osa võtta ei saa. Teine põhjus, et vastavalt eurodirektiividele on Euroopa Liidu kodanikel kohalikel valimistel õigus hääletada ja kandideerida nende asukohariigiks olevas Euroopa Liidu liikmesriigis samadel alustel kui asukohariigi kodanikel. Ja kuigi me anname neile õiguse hääletada ja kandideerida, ei toimuks see praegu samadel alustel kui Eesti kodanikel - sel lihtsal põhjusel, et põhiseaduse kohaselt võivad erakondi moodustada ja erakondadesse kuuluda ainult Eesti kodanikud. Tähendab, kuigi Euroopa Liidu kodanikud need õigused saavad, ei ole need samadel alustel kui Eesti kodanikel ja seega ei ole eurodirektiivi nõuded täidetud. Kuid komisjon ei arvestanud ettepanekut Euroopa Liidu kodanikud eelnõust välja jätta. Elektrooniline hääletamine. Sellel peatuti eespool ka põhjalikult. Motiivid, miks komisjon otsustas selle osa eelnõust välja jätta, on kõigepealt kuritarvitamise võimalused. Teiseks ei ole tagatud hääletamise salajasus. Kuigi ilmselt on tehnoloogiliselt võimalik hääletaja isik ja tema antud hääl kokku viia, st selles mõttes on salajasus tagatud, ei ole salajasus tagatud teises mõttes, sest ükskõik missugune seltskond võib koos kompuutri taga hääletada. Järgmisel päeval võivad tulla kaebused, et mind on mõjutatud, ma ei tahtnud nii hääletada, nagu oli. Lugupeetud minister nimetas juba, et seal, kus elektrooniline hääletus on läbi viidud, on toimunud pärast ka kohtuprotsesseid. Valimisliidud. Märt Rask peatus sellel teemal. Keskerakonna ettepanekut, et valimisliidud oleksid lubatud ainult alla 2000 elanikuga vallas või linnas, komisjon häältega 4 : 4 ei arvestanud. Kuid samas tõdeti, et selle teema juurde tuleb siis, kui meil on täpne statistika, elanike arvud valdades ja linnades, uuesti tagasi tulla ja teha siis järgmiseks lugemiseks juba põhjendatud ettepanekud. Need on võib-olla kõige olulisemad teemad. Siin kõneldi juba ka terminoloogiast, see vajab kindlasti mõne koha peal veel muutmist, sest me kasutame paralleelselt näiteks vanglakaristust ja hääletamist kinnipidamiskohas. Tööd meil sellega veel on. Tänan!

14:01 Aseesimees P. Kreitzberg

Suur tänu! Kas kolleegidel on küsimusi? Liia Hänni, palun, teine küsimus!

14:01 L. Hänni

Aitäh! Austatud kolleeg! Kas praegu ei peaks Riigikogu saalis tutvustama kolleegidele ka muudatusettepanekut nr 6 eelnõu täiendamise kohta paragrahviga "Avaliku arvamuse uuringute läbiviimise ja avalikustamise piirangud", mis on uus mõte selles seaduseelnõus ja vajaks ilmselt fraktsioonide tähelepanu?

14:01 T. Käbin

Tänan! See ei olegi nii väga uus mõte, sest praegu kehtivates seadustes on see mõte sees. Sisult tähendab see seda, et valimispäeval kuni hääletamise lõpuni ja sellele eelnenud seitsme päeva jooksul on keelatud läbi viia avaliku arvamuse uuringuid ning avaldada või kommenteerida varasemate uuringute tulemusi, mis seonduvad valimistega. Mõte on selles, et avaliku arvamuse uuringute läbiviimine viimasel perioodil enne valimisi, ka sel ajal, kui toimub eelhääletamine, on vahend, millega saab valijaid mõjutada. See ei tähenda sugugi, et ükskõik millise erakonna esindaja ei võiks öelda, et nemad saavad kindlasti vähemalt 30% kohtadest, sest sellise tulemuse või hinnangu või prognoosini on

nad jõudnud ammu enne seda seitset päeva. Häältega 7 poolt, 2 vastu, 1 erapooletu leidis komisjon, et avaliku arvamuse uuringute läbiviimise ja avalikustamise piirangu sisseviimine on vajalik.

14:01 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, teine küsimus, palun!

14:01 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra Käbin! Komisjon on suhtunud eitavalt elektroonilisel teel toimuvatesse valimistesse ja see on igati põhjendatud. Aga millegipärast on § 46 lõikes 2 lause, et elektrooniliselt saab hääletada eelhääletamise päevald ööpäevaringselt, ja § 56 lõike 1 esimeses lauses sõnad "ning elektrooniliselt hääletavate valijate hääletamistulemuste alusel teeb ...". Kas need on lihtsalt komisjoni apsud ja ununemised või on siin põhjuseks miski muu?

14:01 T. Käbin

Täpselt nii, see on komisjoni ebatäpsus ja lisaks nendele on veel mõned, mis me kõik ära parandame.

14:01 Aseesimees

Täna! Kas on üks kirjalik küsimus?

14:01 T. Käbin

Jah, Jüri Adamsilt: "Mis konkreetset on kinnipidamiskoht § 52 tähenduses?" See ei saa olla midagi muud kui vangla, kui me eespool räägime vanglakaristusest.

14:01 Aseesimees

Täna! Rohkem küsimusi ei ole. Kas katkestamine peaks toimuma pärast muudatusettepanekute hääletamist?

14:01 T. Käbin

Jah, pärast muudatusettepanekute hääletamist ja uute muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 31. jaanuar kell 13.

14:02 Aseesimees

Suur tänu! Kas kolleegid soovivad osaleda läbirääkimistel? Tiit Toomsalu, palun, kõne puldist!

14:02 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Head kolleegid! Kuna ligi 30 parandusettepanekust tugevalt üle kolmandiku on esitanud teie ees kõneleja, siis kaheldamatult on kohane ka kaitsta neid parandusettepanekuid, mis ma olen teinud. Tiit Käbin kaasettekandjana loetles tegelikult kõik need kolm parandusettepanekute põhirühma. Esiteks, parandusettepanekud, mis seonduvad Euroopa Liidu kodanike osalusega kohalike võimuorganite valimisel küll hääletamise teel, küll kandideerimisõigusega. Teiseks, elektrooniline hääletamine. Kolmandaks, valimisliidud ja nende kaotamise problemaatika. Austatud kolleegid, minu arvates ei ole tegemist mitte ainult poliitiliste valikutega, vaid suurel määral on tegemist ka põhiseaduses sätestatud põhiseaduslike mõistete poliitilise tõlgitsuse katsega. Sellised põhiseaduslikud tõlgitsused, mis tähendavad ühte või teise isikute kontingenti või sotsiaalsesse gruppi erinevat suhtumist, on saanud kahjuks meie õigusloomes tihti juba praktikaks. Millised põhiseaduslikud valikud meil parandusettepanekute hääletamisel ees seisavad? Kaheldamatult kõigepealt võrdse kohtlemise põhiseaduslik printsiip. Seda seonduvalt Eestis alaliselt elavate kodakondsuseta isikute ja välismaalaste, praeguste välismaalaste ja tulevikus Euroopa Liidu kodanikest alaliste elanike vahel vahe tegemisega, sest kui ühtedele Eesti alalistele elanikele võimaldatakse nii kandideerida kui ka hääletada ja teistele võimaldatakse vaid hääletuses osaleda, siis on see kaheldamatult võrdse kohtlemise printsiibi rikkumine. Poliitiline valik on muidugi selge. Kui me tahame saada Euroopa Liidu liikmeks, siis sellisel juhul peame aktsepteerima ka eurodirektiive ja nendele juba viidati. Me kõik teame, et eksisteerib Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigid elavad, mille alusel on võimalik osaleda kohalike volikogude valimistel liidu teiste liikmesriikide territooriumidel,

kuid me peame prioriteediks seadma siiski Eesti Vabariigi põhiseaduse mõtte, teksti ja vaimu. Kui rääkida elektroonilisest hääletamisest, siis siin on jutt samuti põhiseaduslikest kategooriatest, nimelt hääletuse ühetaolisuse ja salajasuse põhimõtete järgimisest. Ma ei tea, kas härra minister on tutvunud, aga põhiseaduskomisjoni paljud liikmed tutvusid spetsiaalse uuringuga "E-valimised Eesti Vabariigis. Võimaluste analüüs", kus oli alapeatükk, mis rääkis e-valimiste läbiviimise võimalikest negatiivsetest külgedest. Selles rõhutatakse valimiste ühetaolisuse vähenemist, et e-valimiste võimalust võidakse käsitleda kui lisavõimaluste andmist edukamatele elanikkonnakihtidele, kellel on ligipääs Internetile. Selles räägitakse häälte ostmise reaalsest võimalusest ja öeldakse, et see on kõige fundamentaalsem ja raskemini välditav oht e-valimiste korraldamisel. Räägiti hääletamise salajasuse põhiseaduslikust põhimõttest, ohust sellele põhimõttele. Ja lõppkokkuvõttes, kui härra minister libises elegantselt üle sellest, milline on maailmapraktika e-valimiste korraldamisel, siis võib julgesti öelda, et mitte üheski maailma riigis ei ole seni korraldatud e-valimisi kohalikel valimistel, ka mitte parlamendivalimistel. Ettevalmistamisel on, jah, see tõesti vaid _veitsis ja Ameerika Ühendriikide kahes osariigis. Sealgi on seda presidendivalimistel katsetatud pilootprojektina ja see kukkus läbi. Sellest tulenevalt, austatud kolleegid, mõelgem nende parandusettepanekute hääletamisel eelkõige põhiseaduslikkusele, mitte niivõrd poliitilistele valikutele ... Ma palun lisaaga!

14:02 Aseesimees

Jaa, palun!

14:02 T. Toomsalu

... mis meil seisavad ees liitumisel Euroopa Liiduga. Ma mõistan poliitiliste valikute olulisust, sest euroläbirääkimiste kõige viimane peatükk, mis nõuab sulgemist, räägib just nimelt organisatoorsetest meetmetest, mida liikmekandidaatidel tuleb võtta selleks, et valimistega seotud valdkonna protseduurid oleksid harmoneeritud Euroopa Liidu omadega. Kuid see selleks. Ma tahaksin, austatud kolleegid, kutsuda teid täna väga tõsiselt kaaluma, kas on õige aeg minna kohalikel valimistel üle parteilistele valimistele. Ma tean, et selles küsimuses on põhiosa selles saalis olijatest ja Riigikogus esindatud erakondadest seisukohal, et just nimelt erakondlike valimiste põhimõtte süvendamine on kasuks Eesti tulevikule. Aga ma tahaksin mõtte jätkuks maalida teie ette pildi omaaegsest kollektiviseerimisest, kus ka poliitilise valikuga tehti ettepanek astuda teatud organisatoorsed sammud. Ma tahaksin juhtida tähelepanu Euroopa Liidus toimivatele põhimõtetele, mis räägivad sellest, et valimisnimekirjades peab ette nägema mingi protsendi kohti naistele ja mingi protsendi kohti veel ühtedele ja teistele sotsiaalsetele kategooriatele. Prantsusmaal on näiteks juhul, kui erakonna valimisnimekiri ei näe ette teatud arvul naiskandidaate, võimalik isegi erakonda selle eest trahvida jne. Ma kujutan, et Eesti ei ole valmis sellisteks kunstlikeks valimissüsteemi arengu impulssideks. Täna teid tähelepanu eest!

14:02 Aseesimees

Suur tänu, Tiit Toomsalu! Järgnevalt palun kõnepulti Jüri Adamsi!

14:02 J. Adams

Aitäh, härra juhataja! Küsisin härra ministrilt kandideerimis- ja hääletamisõiguse ning vanglakaristuse omavahelise seose kohta ega saanud enda arust päris veenvaid vastuseid. Küsisin härra Käbinilt § 52 kohta, et mis asi on kinnipidamiskoht. Härra Käbin arvas, et ju see vangla peaks olema, aga eelmise küsimuse taustal peaks ta järelikult olema midagi muud, et päris vangla ta olla ei saaks. See on tegelikult suhteliselt vähetähtis teemavaldkond ja võiks ju lüüa käega, et ärme sellega tegeleme, sellel ei ole praktiliselt mingisugust olulist tähendust. Ma olen sellega enam-vähem nõus, aga siin võivad olla teatud poliitilised ohud, kui need asjad ei ole korras. Nimelt, võimalikud pöördumised rahvusvahelistesse kohtutesse on kõige tõenäolisemad selles valdkonnas. Euroopa demokraatia ajaloo kogemus on olnud, et kõige lihtsam on, kui riik ei võta ära kandideerimisõigust üheltki vanglas olijalt, isegi kui see ei ole praktiline, sest selle alternatiiv on kellegi kiusatus kedagi sel teel valimiskampaaniast elimineerida, et organiseerida ta vanglasse minek. See on üks küsimus. Teine küsimus on vangide või muudes kinnipidamiskohtades olevate inimeste hääletamisõigus. Sellel on oma praktilised piirangud. Kui me oleme võtnud omaks põhimõtte, et kohaliku omavalitsuse valimisel hääletatakse ikkagi ainult omaenda valimisringkonna territooriumil, siis ilmselt ei ole mõtet hakata rääkima, et kuskil mujal asuvas vanglas või kinnipidamiskohas oleks hääletamine võimalik. Aga kui vangla või kinnipidamiskoht on sama

omavalitsusüksuse territooriumil ja seal hääletamise läbiviimine ei ole liiga tülikas ega kallis, siis ei ole ka mingisugust sisulist põhjendust, mispärast seal viibivatelt inimestelt hääletamisõigus ära võtta. Ma kutsuksin põhiseaduskomisjoni, kui vähegi mahti on, kui olulisemad küsimused on lahendatud - ja olulisemaid on väga palju -, mõtlema ka nendele küsimustele. Siis oleks kindel, et Eestist ei lähe kunagi rahvusvahelisse kohtusse mingisugust kaebust, et meie valimisseadus on vastuolus mõne rahvusvahelise paktiga või jumal teab millega.

14:02 Aseesimees

Suur tänu, Jüri Adams! Järgnevalt palun kõnepulti Jaanus Männiku!

14:02 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Austatud kolleegid! Mulle tundub, et valimised, nii Riigikogu valimised kui ka kohaliku omavalitsuse volikogude valimised, mitte et peaksid olema, aga nähtavasti võiksid olla võrdlemisi pühad toimingud. Põhiseaduse § 1 ju ütleb, et võim kuulub rahvale, ja peaaegu ainuke väga konkreetne toiming, kus see tuntav on, ongi valimine, nii Riigikogu valimine kui ka kohaliku omavalitsuse volikogude valimine. Seetõttu võiksid ka asjakohased seadused olla võimalikult sellest kantud, et see on niisugune püha toiming. Selles võiks väljenduda suhtumine oma riigisse ja selles riigis olemasolevasse demokraatiasse ning elukorraldusse. Hinnang sellele, tahtmine selles ise osaleda, seda kujundada ja seda muuta. Seetõttu nähtavasti mitte ainult, et valija ise võiks, kui vähegi võimalik, osaleda neil valimistel, vaid ka riigivõim, nii keskvõim kui kohalik võim peaksid tegema kõik selleks, et teha valimas käimine võimalikuks. Ja kui see juba kord on püha toiming, siis peaks see toimuma võimalikult nii, et iga inimene teeks seda ühtemoodi, ühetaoliselt ja teeks seda reaalselt. Nii nagu ta käib kirikus, kui tahtmist on, nii käiks ta ka valimistel ning teeks seda ise ja ilma aparaatideta. Ka see näitaks suhtumist sellesse asjasse, mida ta seejuures ajab. Sellepärast, et see on tõesti ainuke päev, kus kõik kodanikud on võrdsed, peaminister on võrdne mustatöölisega ja vastupidi, niisiis peaks see olema ka vastavalt korraldatud. Ma arvan, seadus võiks olla niisugune, et neil juhtudel, kus kodanik on ise võimeline valimas käima, ta teeb seda, ja kui on mingid takistused, ta elab näiteks kauges metsakülas ja tal ei ole võimalust valima minna, siis peaks seadus pigem kohustama valimiskomisjoni minema lausa selle inimese juures ja küsima, kas ta tahab valida, ning võimaldama tal valimistoimingut sooritada. Mõnevõrra on üllatav, et härra minister ei tea, et see on eelmistel valimistel üldse probleemiks olnud. Et osa rahvast lihtsalt ei jaksa või ei jõua valima minna ja et ka kirjaliku avalduse esitamine on probleem. Kindlasti on kirjalik sooviavaldus samuti võltsitav, kui me läheneme asjale sellest küljest, ja tegelikult selgub see, kas tahe on olemas või seda tahet ei ole, siis, kui hääletamiskastiga koju minnakse. Kui inimene siis ütleb, et ma pole teid kutsunud või ei tahagi ega kavatsegi valida, siis võib selguda, kas see tahteavaldus oli vale või ei olnud. Muidugi, võimalikud on ka need juhud, kus inimene võib oma tahteavaldust muuta. Seetõttu olen seisukohal, nii nagu on härra Toomsalugi ja tundub, et Riigikogu enamus, et e-valimine ei ole lähemas tulevikus aktuaalne. Ei ole ju vaja, eriti arvestades seda, kui võrd rahvas juba on riigivõimust võõrandunud, võõrandunud valimisest kui võimu teostamise ühest aktist, aidata veel seda võõrandumist süvendada selle kaudu, et inimene reaalse tegevuse asemel valib virtuaalsel teel.

14:02 Aseesimees

Kas esineja soovib lisaaega?

14:02 J. Männik

Mõne hetke paluks! Niisiis tahan öelda, et e-valimiste temaatika ei ole praegu aktuaalne ega ole nähtavasti kooskõlas ka põhiseadusega. Veel tahan öelda, et kirjaliku sooviavalduse nõudmine ei ole põhjendatud. Pigem avaldaksin arvamust, et me peaksime püüdma kirjutada seadusse neid sätteid, mille järgi valimiskomisjonil on kohustus tagada, et kõik kodanikud saaksid valida, korraldada seda selliselt, et kõigil kodanikel oleks võimalus valida. See tähendab, vajaduse korral minema ka ise kastiga valija koju, kui tahteavaldusest pole teatatud. Aitäh!

14:02 Aseesimees

Suur tänu, Jaanus Männik! Rohkem kõne- ega sõnavõtusoove ei ole. Seega on läbirääkimised lõpetatud. Ma palun kõnepulti tagasi Tiit Käbini, et vaadata läbi muudatusettepanekud. Esimene muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon on jätnud arvestamata. Tiit Toomsalu, palun!

14:02 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Palun seda muudatusettepanekut hääletada. Kommentaariks: Euroopa Liidu kodanikud, kes tulevikus saavad Eestis alalise elamisloa, on täpselt samasugused välismaalased nagu kõik teised Eestis alaliselt elavad välismaalased, kes on loetletud sellesama sätte lõikes 2. Seetõttu nende eraldi väljatoomine kõrvuti Eesti Vabariigi kodanikega ei ole mitte millegagi põhjendatud.

14:02 Aseesimees

Suur tänu! Palun komisjoni seisukoht!

14:02 T. Käbin

Komisjon ei arvestanud seda ettepanekut, lähtudes sellest, et eurodirektiiviga on määratud kindlaks, et Euroopa Liidu kodanikel peab olema kohalikel valimistel õigus osaleda valimistel samadel alustel asukohariigi kodanikega. Pikemalt peatusime sellel probleemil enne. Selle ettepaneku poolt oli 3, vastu 3, erapooletuid 3. Esimese ettepanekuga seonduvad veel ka 7., 8., 10. ja 12. ettepanek, mida peaksime hiljem hääletamisel arvestama.

14:02 Aseesimees

Suur tänu! Liina Tõnisson.

14:02 L. Tõnisson

Täna! Keskerakonna fraktsioon palub kümneminutist vaheaega.

14:02 Aseesimees

Vaheaeg kuni 17.02. Palun kirjalikku ettepanekut! V a h e e g

14:02 Aseesimees

Austatud kolleegid, kas võime asuda hääletama? Austatud Riigikogu, panen hääletusele esimese muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Muudatusettepaneku poolt on 8 Riigikogu liiget, vastu 29, erapooletuid 1. Ettepanek ei leidnud toetust. Teine muudatusettepanek on Eesti Keskerakonna fraktsioonilt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. Kolmas muudatusettepanek on põhiseaduskomisjonilt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon arvestab täielikult. Neljas muudatusettepanek on Liia Hännilt, eelnõu algataja toetab, juhtivkomisjon arvestab täielikult. Viies muudatusettepanek on Eestimaa Ühendatud Rahvapartei fraktsioonilt, eelnõu algataja toetab, juhtivkomisjon arvestab täielikult. Kuues muudatusettepanek on põhiseaduskomisjonilt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon arvestab täielikult. Seitsmes muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. Kaheksas muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. Üheksas muudatusettepanek on põhiseaduskomisjonilt, eelnõu algataja toetab. Kümnes muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. 11. muudatusettepanek on Eesti Keskerakonna fraktsioonilt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon arvestab täielikult. 12. muudatusettepanek on põhiseaduskomisjonilt, eelnõu algataja ei toeta. 13. muudatusettepanek on Eesti Keskerakonna fraktsioonilt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. 14. ettepanek on Rein Järvelillelt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. 15. muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. 16. on Rein Järvelillelt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. 17. on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon arvestab täielikult. Aimar Altosaar, palun!

14:02 A. Altosaar

Palun seda muudatusettepanekut hääletada.

14:02 Aseesimees

Suur tänu! Palun komisjoni seisukoht!

14:02 T. Käbin

Sellest oli eespool põhjalikult juttu ja komisjoni hääletustulemus oli 7 poolt, 2 vastu, 1 erapooletu.

14:02 Aseesimees

Suur tänu! Kas Tiit Toomsalu kui ettepaneku autor soovib kommenteerida?

14:02 T. Toomsalu

Suur tänu, härra juhataja! Jah, ma juhiksin heade kolleegide tähelepanu sellele, et siin on tegemist tollesama paljuvaieldud elektroonilise hääletamisega. Ma leian, et see loob ohu põhiseaduslike hääletusprintsipide järgimisel valimistel.

14:02 Aseesimees

Suur tänu! Austatud kolleegid, kas võime asuda hääletama? Austatud Riigikogu, panen hääletusele 17. muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 9 Riigikogu liiget, vastu 20, erapooletuid 1. Ettepanek ei leidnud toetust. 18. muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon arvestab täielikult. Rein Voog, palun!

14:02 R. Voog

Tänan, härra juhataja! Palun seda muudatusettepanekut hääletada.

14:02 Aseesimees

Suur tänu! Tiit Toomsalu soovib kommenteerida.

14:02 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Tegemist on elektroonilise hääletamise küsimustega, mistõttu ma palun austatud kolleegidel võtta veel kord seisukoht selles suhtes.

14:02 Aseesimees

Tänan! Palun komisjoni seisukoht!

14:02 T. Käbin

Nii see kui ka järgnevad, kaasa arvatud ettepanek nr 21, seonduvad eelmise, 17. ettepanekuga, mida täiskogu ei toetanud. Õigem oleks minna sama teed mööda edasi, et eelnõus ei tekiks vasturääkivusi.

14:02 Aseesimees

Tänan! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 18. muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 8 Riigikogu liiget, vastu 24, erapooletuid 1. Ettepanek ei leidnud toetust. 19. muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon arvestab täielikult. Tiit Toomsalu, palun!

14:03 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Seekord palun ma ise oma muudatusettepanek hääletusele panna, et head kolleegid vastasleeris ei peaks vaeva nägema. Tegemist on järjekordselt seisukohavõtuga elektroonilise hääletussüsteemi suhtes, mis on vastuolus põhiseaduslike põhimõtetega.

14:03 Aseesimees

Tänan! Palun komisjoni seisukoht!

14:03 T. Käbin

Sama, mis eelmise kahe suhtes.

14:03 Aseesimees

Austatud Riigikogu! Panen hääletusele 19. muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht ja hääletada! [Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 8 Riigikogu liiget, vastu 25, erapooletuid 1. Ettepanek ei leidnud toetust. 20. muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon arvestab täielikult. Aimar Altosaar, palun!

14:03 A. Altosaar

Palun ka seda muudatusettepanekut hääletada.

14:03 Aseesimees

Tänan! Kas Tiit Toomsalu soovib kommenteerida?

14:03 T. Toomsalu

Tiit Toomsalu soovib kommenteerida. Me loome ilmselt pretsedendi, kus valimisseaduse kui põhiseadusliku seaduse põhiseaduslikkuse suhtes võib hakata seisukohta võtma ka õiguskantsler või Vabariigi President. See võib jõuda debattideni ka Riigikohtus. Head kolleegid, kas me tõesti soovime sellise tuleviku kavandamist sellele seadusele?

14:03 Aseesimees

Tänan! Palun komisjoni seisukoht!

14:03 T. Käbin

Jällegi sama kommentaar mis eelmiste kohta.

14:03 Aseesimees

Tänan! Austatud Riigikogu! Panen hääletusele 20. muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht ja hääletada! [Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 8 Riigikogu liiget, vastu 26, erapooletuid 1. Ettepanek ei leidnud toetust. 21. muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon arvestab täielikult. Rein Voog, palun!

14:03 R. Voog

Tänan, härra juhataja! Et traditsiooni mitte rikkuda, palun ka seda muudatusettepanekut hääletada.

14:03 Aseesimees

Tänan! Palun komisjoni seisukoht!

14:03 T. Käbin

See on nüüd sellest loetelust viimane ettepanek, mis kuulub elektroonilise hääletamise plokki.

14:03 Aseesimees

Tänan! Austatud Riigikogu! Panen hääletusele 21. muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht ja hääletada! [Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 9 Riigikogu liiget, vastu 22, erapooletuid 1. Ettepanek ei leidnud toetust. 22. muudatusettepanek on Rein Järvelillelt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. 23. muudatusettepanek on samuti Rein Järvelillelt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. 24. muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. Tiit Toomsalu, palun!

14:03 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Ma palun seda ettepanekut hääletada. Selle sisu on väga lihtsalt mõistetav. Ma leian, et eri seadustes ei ole vaja reguleerida ühte ja sama asja. Erakonna rahastamine on erakonnaseaduse regulatsiooni objekt ja selle äratoomine siin ei ole põhjendatud.

14:03 Aseesimees

Tänan! Palun komisjoni seisukoht!

14:03 T. Käbin

Komisjon toetab eelnõu algataja seisukohta, et erakonna rahastamine on niivõrd oluline küsimus, et see peaks olema käesoleval juhul fikseeritud konstitutsioonilises seaduses, ja pealegi on siin natuke täpsustatud, võrreldes erakonnaseadusega. Ettepaneku poolt oli 1 komisjoni liige, vastu 6, erapooletuks jäid 2.

14:03 Aseesimees

Tänan! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 24. muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 2 Riigikogu liiget, vastu 26, erapooletuid 0. Ettepanek ei leidnud toetust. 25. muudatusettepanek on Rein Järvelillelt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. 26. muudatusettepanek on samuti Rein Järvelillelt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata, samuti 27. muudatusettepanek. 28. muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. Tiit Toomsalu, palun!

14:03 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Ma palun seda hääletada. Nimelt olen mina valimisliitude sõber, toetan valimisliite ja soovin vastavad piirangud eelnõust välja lülitada.

14:03 Aseesimees

Tänan! Palun komisjoni seisukoht!

14:03 T. Käbin

Komisjon jättis selle siiski sisse, leides, et see on põhjendatud. Ettepaneku poolt oli 2 komisjoni liiget, vastu 6, erapooletuid 2.

14:03 Aseesimees

Tänan! Austatud Riigikogu! Panen hääletusele 28. muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Ettepaneku poolt on 5 Riigikogu liiget, vastu 25, erapooletuid 1. Ettepanek ei leidnud toetust. 29. muudatusettepanek on Rein Järvelillelt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. 30. muudatusettepanek on Tiit Toomsalult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon jätab arvestamata. Tiit Toomsalu, palun!

14:03 T. Toomsalu

Tänan, härra juhataja! Ma palun ka seda muudatusettepanekut hääletada. Ettepaneku mõte on jätta eelnõu tekstist välja § 74 (endine § 75) "Seaduse rakendamine Euroopa Liidu kodanike suhtes". Põhjendus oleks, et rakendussäte, mille kohaselt eelnõus sisalduvad eriõigused Euroopa Liidu kodanikele jõustuvad Eesti ühinemisel Euroopa Liiduga, on ainetu, kuna ka sel juhul jäävad Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud, kes elavad elamisloa alusel Eestis, samasugusteks välismaalasteks välismaalaste seaduse mõistes nagu kõik teisedki välismaalased. Samas ei ole millegagi garanteeritud, et Eesti rahvas teeb otsuse ühineda Euroopa Liiduga, mistõttu tekkida võiva kaheldava õigussuhte reguleerimine tulevikku vaatavalt on ainetu. Rahvuslik uhkus kui selline peaks kutsuma meid praegu üles mitte võtma vastu ennatlikke reglementatsioone juhtudeks, mis ei pruugigi saabuda.

14:03 Aseesimees

Tänan! Komisjon, palun!

14:03 T. Käbin

Komisjoni seisukoht on, et nad ei saagi varem jõustuda. Kuivõrd komisjon jättis sisse ülejäänud sätted Euroopa Liidu kodanike osavõtu kohta valimistest, on täiesti loomulik, et komisjon jättis ka selle paragrahvi eelnõusse sisse.

14:03 Aseesimees

Tänan! Austatud Riigikogu, panen hääletusele 30. muudatusettepaneku. Palun võtta seisukoht ja hääletada!Hääletustulemused Ettepaneku poolt on 5 Riigikogu liiget, vastu 28, erapooletuid 0. Ettepanek ei leidnud toetust. Seega oleme läbi vaadanud kõik muudatusettepanekud. Eelnõu teine lugemine on katkestatud. Muudatusettepanekute uueks tähtajaks on 31. jaanuar kell 13.

8. 14:00 Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse eelnõu (657 SE) teine lugemine

14:00 Aseesimees

Austatud kolleegid! Võtame järgnevalt käsitlusele Vabariigi Valitsuse algatatud märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse eelnõu 657. Algab teine lugemine. Palun ettekandeks kõnepulti justiitsminister Märt Rask!

14:00 M. Rask

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Märgukirjadele ja selgitustaotlustele vastamise seaduse eelnõu, mis peaks asendama kehtiva avaldustele vastamise seaduse ning lisaks reguleerima riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste esmast õigusabi andmist just nendele asutustele pädevates küsimustes, on esimese lugemise käigus oluliselt muutunud. Seetõttu on ka põhiseaduskomisjonis arutuse all olnud üsna vähe muudatusettepanekuid. Neist esimesed kolm puudutavad eelkõige ministri, aga ka teiste kõrgemate riigiametnike kohustust isikuid isiklikult vastu võtta. Algselt oli eelnõus olemasolevat olukorda muudetud ning sätestatud, et sellistes asutustes võtab isiku vastu pädev ametiisik. Selle tulemusel tekiks meil olukord, kus asutuse juhataja on nii või teisiti kohustatud informatsiooni andma ja vastuvõttu organiseerima. Selle eesmärk oleks tagada isikutele reaalne abi. Minister või mõne muu asutuse juht, kes ise konkreetse probleemiga ei tegele, ei suuda sageli anda ammendavat vastust, samuti ei ole ministri juurde pääsemine vastuvõtuaja lühiduse tõttu mitte igaühele realselt kättesaadav. Ooteaeg venib põhjendamatult. Võin oma praktikast öelda, et mõne inimese puhul kestab see kuid. Probleem kaotab aktuaalsuse ja seetõttu ei ole konkreetse küsimusega iga hinna eest ministri jutule minemine mõistlik, kui riik peab lahendama kodaniku mure hoopis lühema aja jooksul ja konkreetse spetsialisti abil. Meie soov oli sellist ministrile orienteeritud isikukultust seaduses vähendada ja näidata, et konkreetsete üksikküsimustega tegelevad riigis ka teised spetsialistid peale ministri. Sellepärast ei toeta algataja ka neid muudatusettepanekuid, kus tahetakse ministri konsultatsioon, Riigikohtu esimehe konsultatsioon, Riigikogu esimehe konsultatsioon, kodanike vastuvõtt igal juhul sisse viia. Loomulikult on sellel oma nostalgiline taust, aga teistes demokraatlikes riikides on see küsimus lahendatud selliselt, et näiteks soomlaste põhimõtte järgi peab kodanik oma riigilt vastuse saama, aga kellelt ja kuidas, see on riigi organiseerimise küsimus. Me ei saa kehtestada olukorda, kus Riigikogu töö kohta peaks kodanik saama kindlasti vastuse Riigikogu esimehelt ja sellega mittenõustumise korral kindlasti siis halduskohtusse pöörduma. Kuues muudatusettepanek sätestab linna- ja vallavalikogu liikmetele seadusega õiguse saada vallavalitsuselt märgukirjadele ja selgitustaotlustele kiiremaid vastuseid. Praegu on see enamasti reguleeritud põhimäärustes. See on mõistlik tuua seaduse tasandile. See olekski lühike ülevaade sellest suhteliselt lühikesest eelnõust. Aitäh!

14:00 Aseesimees

Tänan! Kas kolleegidel on küsimusi? Vahur Glaase, palun!

14:00 V. Glaase

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Kuidas te reageeriksite, kui te saaksite teada, et teile adresseeritud kiri, justiitsministrile adresseeritud kiri ei ole saanud vastust, ütleme, nelja kuu jooksul?

14:00 M. Rask

Kui justiitsministrile adresseeritud kiri ei ole saanud vastust nelja kuu jooksul, siis on tegemist seadusrikkumisega. Ma reageerin sellele kui seadusrikkumisele.

14:00 Aseesimees

Tänan! Liia Hänni, palun!

14:00 L. Hänni

Aitäh! Lugupeetud minister! Ikka sellel teemal, kas minister peaks üks kord kuus kodanikke vastu võtma kolm tundi. Te ütlesite, et kodanik peaks oma muredele leidma lahenduse ametnike kaudu. Aga võib-olla kodanik ei tahagi tulla ministri jutule oma isiklike muredega, vaid näiteks riigi poliitika probleemide ja ettepanekutega. Miks te tahate selle võimaluse inimestelt ära võtta?

14:00 M. Rask

Me peame rääkima päris praktilistest asjadest siin Riigikogu saalis. Ma ei taha mitte mingil juhul seda võimalust ära võtta. Igal ministril, igal rahvaesindajal, Riigikogu liikmel, vallavolikogu liikmel on lausa kohustus oma valijatega kohtuda, lausa kohustus oma tegevusest aru anda. See poliitik on üks kehv poliitik, kes kardab inimesi ja ei taha nendega suhelda. Ma usun, et seda me selle seadusega reguleerima ei hakka. Küll aga võib kirjutada mingi toetava normi siia sisse, et ei tekiks erinevaid arusaamu, justkui ministril keelataks kohtumine ära. Pigem tahaksin rõhutada seda, et meil on olemas üks kategooria inimesi, kes tahavad kindlasti saada ministri allkirjaga paberit selleks, et minister kohtusse kaevata, sest nad ei ole saanud ammendavat vastust. Ma ei tea, kas me peame maksumaksja raha selleks raiskama. Näiteks on justiitsministril pidevalt käimas üheksa-kümme halduskohtuprotsessi, kuhu me oleme palganud advokaate, meie ametnikud käivad seletamas seadust või mida iganes. Kui üks nimi näiteks välja tuua, siis võib-olla paljudele meist on tuttav härra Seenemaa, väga aktiivne kirjasaatja. Me sõlmisime temaga n-ö kohtuliku kokkuleppe, et ta rohkem minu peale enam ei kaeba, sest tema tahtis minu lausa omakäelist vastust nendele küsimustele, mis teda huvitasid. Võimalik, et see on üks demokraatia väljendus, et ministril on terve armee inimesi, kes valmistavad neid vastuseid ette ja suhtlevad nende inimestega, kusjuures kui võtta näiteks viimased viis kirja, siis need on lausa identsed, ainult kuupäev on erinev. Kas me peame selle nähtusega kuidagi võitlema või mitte? Loomulikult peab inimene saama vastuse, aga kui vastus teda ei rahulda, siis tal peab olema õigus selle vastuse peale edasi kaevata. See süsteem on meie õiguskultuuri juba juurdunud. Nii et valiku küsimus. Küll aga tahaksin ma eristada poliitiku vastutust oma valijate ees ja kohustust selgitada oma tegutsemispõhimõtteid ning kõike seda sellest vastutusest, mis kaasneb konkreetsele avaldusele või kirjale mittevastamisega või n-ö pahatahtlike pöördumiste vältimisega.

14:00 Aseesimees

Tänan! Laine Tarvis, palun!

14:00 L. Tarvis

Suur tänu! Minu küsimus puudutab § 3 lõiget 1. Milliseid kohaliku omavalitsuse juhte on siin mõeldud?

14:00 M. Rask

Paragrahvi 3 lõige 1 ütleb: "Riigi- või kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku juriidilise isiku asutuse juht ..." Siia on sisse kirjutatud kõige laiem ring asutusi, kus tuleb organiseerida kodanike vastuvõtt. Kui te peate silmas seda, et kas on tegemist vallavolikoguga või vallavalitsusega, siis minu nägemus on selline, et mõlemad on asutused ja mõlemast peab kodanik saama informatsiooni ja vastuseid ning mõlemal on olemas ka juhid.

14:00 Aseesimees

Tänan! Uno Mereste, palun!

14:00 U. Mereste

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Mul ei ole küsimus mitte selle seaduseelnõu kohta, vaid ühe teie vastuse kohta, üle-eelmise vastuse kohta. Te ütlesite, et Justiitsministeerium on palganud advokaate, et võidelda pahatahtlikult esitatud küsimuste vastu. Minu küsimus on järgmine. Advokaat palgatakse siis, kui isik ei ole ise suuteline või võimeline oma õigusi kaitsma. Kas sinu arvates on normaalne, et Justiitsministeerium palkab endale kvalifitseeritud advokaate õigusabi osutamiseks, kuna Justiitsministeerium ei ole ise suuteline ennast kohtus kaitsma?

14:00 M. Rask

Aitäh! Valelt lähtealuselt tulevad ka valed järeldused. Advokaati ei palgata mitte sellepärast, et ise ei olda võimeline ennast kaitsma. See on puuetega inimestele õigusabi osutamine ja seda võib teha ükskõik kes, olgu siis vaimse või füüsilise puudega tegemist. Ei siinkõnelev minister ega ministeerium tervikuna nende puuete all ei kannata. Seetõttu niisugune arusaam, et Justiitsministeerium ei ole võimeline ennast esindama, ei ole päris korrektne lähenemine. Küll aga on tegemist erinevate õigusvaldkondade väga spetsiifiliste küsimustega, mida tuleb väga põhjalikult ette valmistada nii materiaalõiguse kui ka protsessi poolelt. Seetõttu tuleb konkreetsetes situatsioonides alati otsustada, kas see on konkreetse ametniku rutiinne, igapäevane töö ja selle juurde kuuluv kohtuvaidluse lahendamine või on see erandlik, hoopis mingisugusest muust õigussituatsioonist väljakasvanud faktide kogum, mida kohtus tuleb kõrgprofessionaalsel tasandil esindada. See on riigi esindamise küsimus. Ma toon ühe näite. Seesama vesilennukite angaaridega ja Patarei vangla taguse maaplatsiga seotud kohtuvaidlus kestab juba kolm või neli aastat ja selle jaoks on tõesti kõrge kvalifikatsiooniga advokaat palgatud, kes esindab Justiitsministeeriumi ehk teisisõnu riiki. Riigi huvide esindamine ei saa olla teisejärguline ja me ei saa lähtuda riigist kui puudega organisatsioonist, kellele advokaat peaks õigusabi andma, kuna ta ise ei saa hakkama.

14:00 Aseesimees

Tänan! Kalev Kallo, palun!

14:00 K. Kallo

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Praktikas on minu poole pöördunud üks erialaliit, kes ei ole kolm-neli kuud saanud vastuseid praeguselt sotsiaalministri Nestorilt, vaatamata meeldetuletustele. Ühe vastuse said nad poole aasta jooksul. Nad on küsinud, mida teha. Ma loen siit eelnõust, et märgukirjale või selgitustaotlusele vastatakse viivitamata, kuid mitte hiljem kui ühe kuu jooksul selle saamisest. Aga ma ei leia siit eelnõust seda, mis juhtub siis, kui ei vastata. Midagi vist ei juhtu?

14:00 M. Rask

Opositsiooni esindaja esitab kindlasti arupärimise, kui minister ei vasta. Aga see on asja poliitiline regulatsioon. Ma kirjeldasin oma pikki seiklusi härra Seenemaaga Tallinna Halduskohtus. Härra Seenemaa teab täpselt, mida tuleb siis teha. Kuna kirjale vastamine on haldustoiming ja selle tegemata jätmine on tegevusetus, siis selle peale annab seadus võimaluse pöörduda halduskohtusse ja nõuda selle toimingute tegemist. Selles mõttes on minu toodud näide seotud veel sellega, et me vastasime ühele inimesele tema korduvkaebustele, mis ei sisaldanud mitte mingisuguseid uusi motive, täpselt samamoodi korduva vastusega. Selle tulemus oli, et kohus hakkas seda lahendama, kas seal on mingi nüansi erinevus või mitte. Küll aga on mittevastamine seaduses ettenähtud toimingute mittetegemine ja selle peale on võimalik kohtusse kaevata.

14:00 Aseesimees

Tänan! Jaan Pöör, palun!

14:00 J. Pöör

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Ma pöördun uuesti mõistete juurde tagasi. Eelnõu § 2 lõikes 1 on selgitatud mõisteid. Siin on öeldud, et märgukiri selle seaduse tähenduses on samuti pöördumine, millega isik annab adressaadile teavet. Märgukirjana käsitletakse ka suulist pöördumist. Alles eelmise päevakorrapunktina käsitlesime me kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadust ja seal oli, et taotlus kasti kojutoomiseks on vaja esitada kirjalikult. Selle seaduse järgi võib adressaadile antud teave olla ka suuline. Kuidas need kaks seadust omavahel kokku lähevad? Kui me seda vaatame, siis need on omavahel vastuolus.

14:00 M. Rask

Ma ei usu, et see oleks vastuolu. Kui me siin ütleme selgelt välja, et märgukirjana käsitletakse ka suulist pöördumist ehk teatud teabe edastamist, siis sellele märgukirjale või suulisele pöördumisele ei järgne mitte mingisuguseid põhiseaduslikke toiminguid, valimised on aga seda kindlasti. Ma rõhutasin ka

eelmise eelnõu menetlemisel, et on otsustuse küsimus, kas me kehtestame selle kirjaliku vormi või me ei kehtesta seda. See kirjalik vorm ei ole asi iseeneses, vaid on üks garantiimehhanism võltsimise vältimiseks. Veel rangemale vormile minnes võiksime öelda, et see kirjalik pöördumine valimiskasti kojutoomiseks peab olema notariaalselt tõestatud. See ei ole mitte termini küsimus, vaid see on õigusliku regulatsiooni sügavuse küsimus. Kui Riigikogu otsustab, et valimiste puhul ei peaks see pöördumine olema kirjalik, vaid selleks võiks kasutada telefoni või muid elektroonilisi vahendeid, siis see on ka üks otsustus.

14:00 Aseesimees

Täna! Uno Mereste, palun, teine küsimus!

14:00 U. Mereste

Aitäh, härra esimees! Lugupeetud sõnavõtja! Kui sa arvasid, et ma Eesti riiki puudega isikuks pean, siis see on muidugi kiitus sinu suurele fantaasiale. Mina midagi niisugust öelnud ei ole. Ma tahaksin juhtida tähelepanu sellele, et Justiitsministeeriumi esitatud õigusteenuse seaduses on öeldud, et riik ei osuta õigusabi isikutele, kes suudavad ise enda õiguste eest seista. Kui riik maksab kinni advokaaditasu Justiitsministeeriumi eest, kes ise ei taha või ei suuda või ei soovi seista oma huvide eest ja Eesti riigi huvide eest, kelle eest seismiseks ja mille eest seismiseks see ministeerium on üldse asutatud, siis on mul niisugune tunne, et taotlede, et riik maksab kinni Justiitsministeeriumi palgatud advokaadi, esineb Justiitsministeerium situatsioonis, milles ta tunnistab, et ta ei ole suuteline ise enda õigusi kaitsma ja ka Eesti riigi õigusi kaitsma. Küsimus on nüüd järgmine. Kuidas on omavahel seotud need kaks põhimõtet, et riik ei osuta õigusabi isikutele, ka juriidilistele isikutele, kes iseenda õiguste eest suudavad seista, ja et riik siiski peab kinni maksma selle, kui Justiitsministeerium palkab enda eest kohtus esinema kõrge kvalifikatsiooniga advokaate?

14:00 M. Rask

Aitäh, härra Mereste! Seaduseelnõu 657 on märgukirjadele ja selgitustaotlustele vastamise seaduse eelnõu. Teie esitatud küsimus väljub selgelt selle eelnõu regulatsiooni raamidest. Kuid ma tahaksin rõhutada, et me peame üksipuha millises situatsioonis oma riiki esindama parimal võimalikul moel, ja selle otsustuse, kuidas riiki Justiitsministeeriumi kaudu konkreetsetes kohtuvaidluses esindada, langetab kaheldamatult minister. Kui jutt on konkreetsest kohtuvaidlusest või mingist muust asjast, siis seda võib üksipuha millises parlamentaarses vormis ka edasi arendada. Ma kaldun arvama, et märgukirjadele ja selgitustaotlustele vastamise seaduse eelnõu raames ei ole see lihtsalt otstarbekas.

14:00 Aseesimees

Täna! Vahur Glaase, palun, teine küsimus!

14:00 V. Glaase

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetav minister, vastusest härra Mereste esimesele küsimusele jääb tõepoolest ka meile arusaamatuks, kas siis Justiitsministeerium ei ole haldussuutlik, et ta ei suuda leida inimesi, kes võiksid kohtus käia, ja peab selleks palkama kalleid advokaate. Mul oleks järgmine küsimus. Kas te oleksite nii kena ja ütleksite, milline on nende advokaatide tunnitasu lepingus?

14:00 M. Rask

Ma ei hakka fantaseerima, rõhutan veel kord, et kui arutelu käib ühe seaduseelnõu pinnalt, siis ma ei ole võimeline vastama kõigile küsimustele, mis võiksid lugupeetud Riigikogu liikmetele hetkel meelde tulla. Kui see austatud küsimus huvitab, siis ta võiks pöörduda Villu Kõve Advokaadibüroo poole ja küsida, millise lepingunüansi järgi seda tasu makstakse. Pealegi, Villu Kõvel on võimalus ilmselt samadele küsimustele vastata mõne aja pärast siit Riigikogu puldist, kui te hakkate arutama tema sobivust või mitesobivust Riigikohtu liikmeks. Nii et kvalifikatsioonis ei ole justiitsminister kunagi kahelnud ja ma kaldun arvama, et selle seaduseelnõu menetlemise käigus me ei menetle konkreetse kohtuvaidluse otsustusküsimusi.

14:00 Aseesimees

Täna! Koit Pikaro, palun!

14:00 K. Pikaro

Täna, härra juhataja! Lugupeetud justiitsminister! Minu küsimus puudutab eelnõu § 2 lõiget 1, kus mõiste "märgukiri" lahtikirjutamisel on loetletud ka adressaadid ja seal on juttu esindusorganite liikmetest. Kujutame ette situatsiooni, et Tallinna Linnavolikogu istungi ajal on üks volikogu 64 liikmest all fuajees, oletame, et see on näiteks Jevgeni Kogan, ja sisse astub Tallinna linna kodanik ning teeb ettepaneku Tallinna Linnavolikogu töö parandamiseks, et volikogu hakkaks istuma koos mitte kord või kaks kuus neljapäeviti, aga ütleme neli korda kuus. Kas sellele kodanikule peab siis vastama Jevgeni Kogan või volikogu juhtkond?

14:00 M. Rask

Kogu seda pöördumiste vastuvõtmist ning ühe asutuse poolt õigusabi ja informatsiooni andmist tema pädevuse piires olevates küsimustes juhib ja reguleerib loomulikult selle asutuse juht. Kui Tallinna Linnavolikogu otsustab, et kõigile nendele ja teistsugustele küsimustele vastab Jevgeni Kogan, siis on see Tallinna volikogu otsustus, ja kellel saab midagi selle vastu olla.

14:01 Aseesimees

Täna! Kalle Jürgenson, palun!

14:01 K. Jürgenson

Aitäh, härra juhataja! Austatud härra minister! Küsin teie kommentaare kahe paranduse kohta, mis komisjon on sisse viinud. Ehk te oskate neid kommenteerida. Need on neljas parandus, mille on esitanud Koit Pikaro ja Harri Õunapuu, ning kuues parandus, mille on sisse viinud põhiseaduskomisjon. Küsimuse sisu on selles, et esimeses neist on reguleeritud küsimused, mida märgukirjade või selgitustaotlustega esitavad Riigikogu liikmed, ja nendele vastamine, kaasa arvatud ka kohalike omavalitsuste asutuste poolt, on kohustuslik ja seda peab tegema viivitamatult. Teises paranduses räägitakse kohaliku omavalitsuse volikogu liikmete kirjalikest küsimustest, millele on ainult õigus saada vastust. Kas põhimõtteliselt küsimused või märgukirjad, mida esitavad või mida saadavad rahvaesindajad, kas siis Riigikogus või kohalikus omavalitsuses, ei võiks olla reguleeritud ühetaoliselt? See tähendab, et kohaliku omavalitsuse volikogu liige võiks ka saada, eriti veel omavalitsusasutuselt siiski vastuse igal juhul.

14:01 M. Rask

Aitäh! See diskussioon oli põhimõtteline just sellepärast, et kui valijad esitavad Riigikogu liikmele mingisuguseid küsimusi, siis Riigikogu liikmel peaks olema õigus kasutada spetsialistide ajupotentsiaali või siis tuleb järelepärimine saata vastamiseks vastavale ministeeriumile. Kogu selle mehhanismi muutmine ei tule ilmselt kõne alla. Aga samaaegselt läheb see vastuollu sellega, mida me siin enne ministri kohta rääkisime, et juhul kui see konkreetne inimene tahab kindlasti saada vastust ministri käest, aga mitte lihtsalt selle asutuse juhi käest, siis tuleks toimida täpselt samamoodi ka Riigikogu liikmete puhul nende tähtaegade sätestamisel, et kui inimene pöördub kirjaga Riigikogu liikme poole, siis Riigikogu liige vastab oma pädevuse piires ja täpselt nii, nagu ta õigeks peab. Mis puudutab parandusettepanekuid, siis siin on taotletud tegelikult praegu kehtiva regulatsiooni taastamist, kui ma ei eksi, mitte uut lähenemist.

14:01 Aseesimees

Täna! Koit Pikaro, palun, teine küsimus!

14:01 K. Pikaro

Täna, härra juhataja! Härra justiitsminister! Kas käesoleva eelnõu § 2 lõikes 1 ei ole adressaatide ring siiski liiga lai, sest siin on juttu asutuste, organite ametnikest, töötajatest jne? Ma tooksin näiteks kas Pärnu või Tallinna Linnavolikogu valvelauas töötava inimese, kes laupäeval päeval on kohal, ja kui linna kodanik astub sisse ning esitab märgukirja, kas suulisel või kirjalikul kujul, kas siis tuleks selle seaduse teksti sõna järgi sellel ametnikul või töötajal temale vastata.

14:01 M. Rask

Jah, kui see tekitab sellist kaksipidi mõistmist, siis peab seda komisjonis veel arutama, sõnastust on võimalik alati täpsustada. Seaduseelnõu on kantud ideestikust, et märgukirjadele ja selgitustaotlustele vastaksid võimalikult kompetentsed inimesed ja need inimesed, kes selleks on asutusse tööle võetud. Aga kui sellest saadakse niimoodi aru, et vastajaks võib osutuda ebapiisava kvalifikatsiooniga inimene, siis see on ju tegelikult segaduse külvamine, aga mitte vastamine. Siin tuleb asi läbi mõelda.

14:01 Aseesimees

Täna! Kalle Jürgenson, palun, teine küsimus!

14:01 K. Jürgenson

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister, ma palun väga vabandust, kui ma oma esimese küsimuse halvasti formuleerin. Küsimuse sisuks ei olnud mitte märgukirjad, mis saadetakse Riigikogu liikmetele, vaid Riigikogu liikmete märgukirjad, millele neljanda parandusettepaneku järgi ollakse kohustatud vastama. See on kategooriline nõue. Samas kuuenda parandusettepaneku alusel kohaliku omavalitsuse volikogu liikmetele ei ole kohustust vastata, neil on õigus saada vastus. Kas rahvaesindajatele nii Riigikogus kui kohalikus volikogus ei oleks mõttekas anda siiski samu õigusi, kui ollakse kohustatud ühele vastama, siis samasugune kategooriline kohustus võiks olla ka teiste puhul?

14:01 M. Rask

Ma sain aru, et sellise kohustuse ühtlustamine võiks olla igati mõistlik, aga kui me lähtume sellest, et Riigikogu liige esindab riigi tasandil seadusandjat oma märgukirja kirjutamisel ja ta pöördub reeglina täitevvõimu poole, konkreetsete ametnike, spetsialistide poole, et saada selleks pädevat informatsiooni, siis kohaliku omavalitsuse volikogu liige saab ilmselt pöörduda ei kuhugi mujale kui vallavalitsuse või linnavalitsuse poole. Ma ei kujuta ette, et volikogu liikme märgukirjale või arupärimisele see konkreetne, olgu Tallinna Linnavalitsus või Ruhnu Vallavalitsus, ei vasta või et ta võib vastata. Kui peetakse vajalikuks selle kategoorilise vormi sisseviimist, siis võib ka sinna niimoodi kirjutada. Aga ma arvan, et see on üks diskussiooni koht.

14:01 Aseesimees

Suur tänu, härra minister! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Palun järgnevalt kõnepulti põhiseaduskomisjoni liikme Tõnu Kauba!

14:01 T. Kauba

Aitäh, härra juhataja! Head kolleegid! Käesolev seaduseelnõu 657 on esitatud juba aasta tagasi ja seetõttu on ka mitmesuguseid arutelusid aasta jooksul toimunud. Nii nagu põhiettekanja märkis, on selle arutelu ajal mitmed olulised seisukohad muutunud. Põhiseaduskomisjonis toimusid esimese lugemise arutelud eelmise aasta 12. veebruaril ja 5. novembril. Komisjoni aruteludes jõuti järeldusele, et kodanike põhiõiguste laiema tagamise huvides tuleks eelnõu reguleerimisala laiendada, mida on ka tehtud, hõlmates sellega kodanike järelepärimised, mis puudutavad teabe saamist asutuste tegevusvaldkonna kohta ning millele vastamise kord ei ole reguleeritud avaliku teabe seaduse või muu seadusega. Seepärast käsitleb käesolev eelnõu, mis algataja nõusolekul esitati esimesele lugemisele juba muudetud kujul, ka selgitustaotlusi, sealhulgas sätestab riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuse kohustuse isikutele nende asutuse tegevusvaldkonnas õigusabi anda ehk nende tegevusvaldkonna õigusaktide sisu selgitada. Kui eelnõu esimene lugemine lõpetati, määrati tähtaeg muudatusettepanekute esitamiseks ja õigeaegselt laekusid ettepanekud Vootele Hansenilt, Koit Pikarolt, Harri Õunapuult. Menetluse käigus komisjonis leiti, et mainitud Riigikogu liikmete esitatud muudatusettepanekud on asjakohased ning komisjon pidas vajalikuks esitada ka omalt poolt mõned ettepanekud. Niisiis ongi isikuid isiklikult vastu võtma kohustatud ametiisikute ringi laiendatud, eeskätt ministrite ja riigikontrolöri võrra. Riigikogu liikmete selgitustaotlustele ja märgukirjadele riigiasutuste, kohaliku omavalitsuse ametiasutuste ja avalik-õiguslike juriidiliste isikute poolt kiirendatud korras, see on kümne tööpäeva jooksul vastamine on põhjendatud. Seetõttu esitas komisjon eespool juba

korduvalt tsiteeritud ettepanekud. Komisjon arutas eelnõu selliselt, et peetakse vajalikuks lugemine siiski veel katkestada ja mitte esitada eelnõu täna lõpphääletusele. Muudatusettepanekute esitamise tähtjaks on määratud 31. jaanuar kell 13. Sellega lubage sissejuhatus lõpetada. Aitäh!

14:01 Aseesimees

Täna! Kas kolleegidel on küsimusi? Ei näi olevat. Suur tänu, Tõnu Kauba! Avan läbirääkimised. Kas on kõne- või sõnavõttusoovi? Kõne- ega sõnavõttusoovi ei ole, seega on läbirääkimised ühtlasi ka lõpetatud. Palun Tõnu Kauba tagasi kõnepulti, et vaadata läbi muudatusettepanekud. Esimene muudatusettepanek on Vootele Hansenilt, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon arvestab osaliselt. Teine muudatusettepanek on põhiseaduskomisjonilt, eelnõu algataja ei toeta. Kolmas muudatusettepanek on põhiseaduskomisjonilt, eelnõu algataja ei toeta. Neljas muudatusettepanek on Koit Pikarolt ja Harri Õunapuult, eelnõu algataja ei toeta, juhtivkomisjon arvestab sisuliselt. Viies muudatusettepanek on põhiseaduskomisjonilt, eelnõu algataja ei toeta. Kuues muudatusettepanek on põhiseaduskomisjonilt, eelnõu algataja toetab. Seega oleme läbi vaadanud kõik muudatusettepanekud. Eelnõu teine lugemine on katkestatud. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 31. jaanuar kell 13.

9. 14:00 Eesti Vabariigi poolt rahvusvaheliste organisatsioonide liikmeks olemisega seotud varaliste kohustuste võtmise ja täitmise seaduse eelnõu (856 SE) teine lugemine

14:00 Aseesimees

Austatud kolleegid! Võtame käsitlesele Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigile seoses rahvusvaheliste organisatsioonide liikmeks olemisega varaliste kohustuste võtmise seaduse eelnõu 856. Algab teine lugemine. Palun ettekandeks kõnepulti justiitsminister Märt Rask!

14:00 M. Rask

Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Teisele lugemisele on esitatud Eesti Vabariigile seoses rahvusvaheliste organisatsioonide liikmeks olemisega varaliste kohustuste võtmise seaduse eelnõu. Tuletaksime meelde, et seaduseelnõu eesmärk on tulenevalt põhiseaduse § 104 punktist 15 reguleerida seadusega selliste täiendavate varaliste kohustuste võtmist ja täitmist, mis tulenevad rahvusvaheliste organisatsioonide põhikirjadest. Käesoleva seadusega reguleeritakse rahvusvaheliste organisatsioonide võlakirjade emiteerimist kahel juhul: osaluse eest tasumisel ja valuutakursi muutustest tingitud juurdemaksete tegemisel osaluse säilitamiseks. Seaduses sätestatakse ka selliste võlakirjade tagasiostmise kord ja antakse Vabariigi Valitsusele volitused lühiajalise laenu võtmiseks, juhul kui rahvusvaheline organisatsioon nõuab väljaantud võlakirjade lunastamist. Kuigi võlakirjade tagasiostmise nõue rahvusvahelise organisatsiooni poolt on vaid teoreetiline, peab Eesti Vabariik selleks valmis olema. Praeguseni reguleeris Rahvusvahelisele Valuutafondile ja Rahvusvahelisele Rekonstrueerimis- ja Arengupangale ning nende juurde kuuluvatele organisatsioonidele maksete teostamist ning kohustuste täitmiseks laenu võtmist ja võlakirjade emiteerimist Eesti Vabariigi Ülemnõukogu 1992. aasta 22. aprilli otsus. Kuid põhiseaduse kohaselt peaks riigile selliste varaliste kohustuste võtmine olema sätestatud seadusega. Koostöös eelnõu algataja ja majanduskomisjoniga on eelnõu sõnastust esialgse tekstiga võrreldes muudetud. Peamiselt on tegemist küll redaktsiooniliste parandustega, mille eesmärk on eelnõu teksti, sealhulgas ka eelnõu pealkirja selgemaks muuta. Samuti leiti, et käesolevas eelnõus tuleb asendada terminid "võlakirja väljaandmine" ja "võlakirja lunastamine" uues väärtpaberituru seaduses kasutatavate terminitega "võlakirja emiteerimine" ja "võlakirja tagasiostmine". Oluline sisuline muudatus on see, et seaduse reguleerimisalas on täpsustatud, milliste rahvusvaheliste organisatsioonide puhul käesolevat seadust rakendatakse. Nendeks organisatsioonideks on esiteks Rahvusvaheline Valuutafond, teiseks Rahvusvaheline Rekonstrueerimis- ja Arengupank ning nende juurde kuuluvad organisatsioonid ja kolmandaks Euroopa Nõukogu Arengupank. Kõigi nimetatud rahvusvaheliste organisatsioonidega liitumine toimus aktsiate või osalussertifikaatide omandamise kaudu, kusjuures osaluse eest tasumine oli võimalik ka võlakirjades. Eesti on ühinenud mitme rahvusvahelise organisatsiooniga selles valdkonnas. Kui parlamendiliikmetel on vajadus saada lühike ülevaade mainitud organisatsioonidest ja Eesti Vabariigi poolt ühinemisel võetud rahalistest kohustustest nende organisatsioonide ees, siis selle saab anda

Rahandusministeeriumi Riigikassa osakonna juhataja Ülle Mathiesen, kes on täna siin kaasettekandjana saalis. Teatavasti komisjonis see vajadus ka tõusetus, et Riigikogule meie hetkeolukorda selgitada. Kokkuvõtvalt peab eelnõu algataja oluliseks käesoleva eelnõu seadusena vastuvõtmist, mis nõuab 51 häält. Aitäh!

14:00 Aseesimees

Täna! Trivimi Velliste, palun!

14:00 T. Velliste

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra minister, kas Eesti praktikast on teada ka mõni juhtum, kus mõni rahvusvaheline organisatsioon on võlakirju tagasi nõudnud?

14:00 M. Rask

Ma pean vastama kui mitmekordne valitsuse liige, et mina ei tea. Aga võimalik, et rahandusspetsialist oskab neid situatsioone paremini kirjeldada, milliste läbirääkimiste käigus milliseid nõudmisi on esitatud ja kuidas on need asjad reguleeritud, sest valuutakursid muutuvad niikuinii kogu aeg ja võimalik, et need lepingulised suhted on oluliselt täpsemad, aga siinjuures ma ei ületaks oma kompetentsi.

14:00 Aseesimees

Suur tänu, härra minister! Rohkem küsimusi ei ole. Ma saan aru, et valitsus soovib kaasettekande esitamist?

14:00 M. Rask

See tingimus vist oli komisjonil.

14:00 Aseesimees

Palun järgnevalt kõnepulti kaasettekandeks Rahandusministeeriumi riigikassa osakonna juhataja Ülle Mathieseni!

14:00 Ü. Mathiesen

Austatud esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ma annaksin lühidalt ülevaate nendest rahvusvahelistest organisatsioonidest, mida käesolevas seaduses mainitakse. Esiteks Rahvusvaheline Rekonstrueerimis- ja Arengupank ehk üldtuntud nimega Maailmapank. Eesti Vabariik ühines selle organisatsiooniga 1992. aastal. Organisatsioon annab laenu keskmise sissetulekuga arengumaade valitsustele või ettevõtetele, milleks ta kasutab maailma finantsturgudelt laenatavat raha. Eestil on seal 923 aktsiat, koguväärtuses 113,3 miljonit Ameerika dollarit. Sellest me oleme võlakirjaga sisse maksnud 4,3 miljonit dollarit. Seoses kursi tõusuga on Maailmapank esitanud meile nõude, et me peaksime täiendavalt emiteerima võlakirju 22,5 miljoni krooni väärtuses. Investeeringute Vastastikuse Garanteerimise Agentuur asutati 1988. aastal eesmärgiga julgustada otseinvesteeringut arengumaadesse, toetades otseseid välisinvesteeringuid ja pakkudes poliitilise riski kindlustust või garantiid investoritele ja laenajatele. Eesti osalus on 65 aktsiat, koguväärtuses 703 000 dollarit, sellest on sisse makstud 141 000 dollarit. Vastavalt aktsiakapitali laiendamise otsusele 1998. aastal peab Eesti Vabariik juurde ostma 50 aktsiat koguväärtusega 540 000 dollarit ja sellest 95 000 dollarit tuleb maksta käesoleval aastal ja sularahas. Rahvusvaheliste Investeeringuvaidluste Lahendamise Keskus loodi 1966. aastal ja sellega ühines Eesti Vabariik 1992. aastal. Organisatsioon pakub teenuseid investeerimisalaste vaidluste lahendamiseks välisinvestorite ja sihtriikide vahel. Organisatsiooni liikmeks saavad kõik riigid, kes on Maailmapanga liikmed ning allkirjastanud vastava konventsiooni. Organisatsiooniga ühinemisega ei kaasnud meile mingeid rahalisi kohustusi. Rahvusvaheline Rahanduskorporatsioon, lühidalt tuntud IFC nime all, on erasektori investeeringutele keskenduv organisatsioon. IFC loodi 1956. aastal Maailmapanga filiaalina põhikapitaliga 100 miljonit dollarit ja Eesti osalus IFC-s on 1434 aktsiat koguväärtusega 1,4 miljonit dollarit, mis on ka täies ulatuses Eesti Vabariigi poolt sisse makstud. Euroopa Nõukogu Arengupank, mis kuni 1999. aastani eksisteeris sotsiaalarengufondina, loodi 1956. aastal multilateraalse arengu pangana Teise maailmasõja järgse

Euroopa pagulus- ja migratsiooniprobleemide lahendamiseks. Pank on Euroopa Nõukogu institutsioon, mille tegevus tuleneb otseselt Eesti Vabariigi poolt ratifitseeritud Euroopa Nõukogu privileegide ja immuniteedi üldkokkuleppe 3. protokollist. Praegu kuulub pank 35 liikmesriiki. Pank annab madala intressiga pikaajalisi laene sotsiaalse orientatsiooniga projektidele, nii oma liikmesriikidele kui ka liikmesriikide juriidilistele isikutele, nii riigigarantiiga kui ilma selleta. Liitumisel omandas Eesti osalussertifikaate kokku 3,3 miljoni eküü väärtuses, millest rahaline sissemakse teostati 11% ulatuses. Pärast fondi ümbernimetamist Euroopa Nõukogu Arengupangaks 1999. aastal otsustas panga juhatus suurendada selle osaluskapitali 1,8 miljardi euro võrra, millest tulenevalt suurendas Eesti oma osalust 4,3 miljoni euro võrra. Rahalist sissemaksekohustust sellega ei kaasnenud, suurendus toimus pangareservide arvelt. Rahvusvaheline Valuutafond, tuntud ka IMF-i nime all. Eesmärkideks on rahvusvaheline rahandusala koostöö, rahvusvahelise kaubanduse arengu ja tasakaalustatud majanduskasvu edenemine ning ajutise maksebilansi raskustega liikmesriikide toetamine laenudega. IMF-i eripäraks teiste rahandus- ja majandusala koostööorganisatsioonide kõrval on tema globaalne liikmelisus. Hetkel on IMF-il 183 liiget, igal fondi liikmesriigil on kvoot, mis on väljendatud IMF-i arveldusühikutes SDR-ides. Liikmekvoot on peamine element tema finants- ja organisatoorsetes suhetes fondiga. Liikmesriigi kvoodi suurus võrdub riigi sissemakse suurusega IMF-i kapitali ning näitab riigi majanduslikku positsiooni IMF-i teiste liikmesriikide suhtes. Kvoot määrab ka liikmesriigi hääleõiguse. Eesti kvoot on 65,2 miljonit SDR-i ja täiendavalt on Eesti kohustatud andma tagatiseks võetud laenudele 16,4 miljonit SDR-i. Tavapäraselt tuleb 25% ametlikust kvoodist sisse maksta sularahas, kuid on ka võimalus, kui riigil napib välisreservi, anda nende katteks võlakirju. Eesti pole tegelikult siiani reaalselt valuutas sissemakset teinud, vaid on emiteerinud võlakirju. Hetkel on võlakirjade maht 2,074 miljardit Eesti krooni. Juba eelmisel aastal on IMF palunud meil valuutakursi muutusest tulenevalt emiteerida täiendavalt veel 232 miljonit Eesti krooni võlakirju. Kahjuks on see meil tänaseni tegemata, kuna selle toimingut teostamiseks on meil puudunud selline korrektne õiguslik alus. Sellega ma lõpetaksin. Täna!

14:00 Aseesimees

Täna! Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi ettekandjale? Enn Tarto, palun!

14:00 E. Tarto

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Ma ei tea, kas see puudutab otseselt seda eelnõu, aga kaudselt kindlasti. Eelmise Riigikogu ajal nõuti, et Eesti looks endale Maailmapangas reservi. Kuidas selle reserviga praegu on, kas see on kasvanud, kahanenud jne?

14:00 Ü. Mathiesen

Aitäh! Eestil ei ole Maailmapanga juures reservi.

14:00 Aseesimees

Täna! Trivimi Velliste, palun!

14:00 T. Velliste

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma esitaksin oma küsimuse uuesti. Kas Eesti praktikas on tulnud ette, et võlakirju on nõutud tagasi?

14:00 Ü. Mathiesen

Aitäh! Ainsana on sellist praktikat rakendanud Maailmapank, kes on teatanud meile, et oma majanduskulude katteks ta soovib, et Eesti Vabariik lunastaks miljoni krooni eest aastas oma praeguseks väljaantud võlakirju.

14:00 Aseesimees

Täna! Riigikogu liikmetel rohkem küsimusi ei ole. Suur tänu Ülle Mathiesenile! Palun kaasettekandeks kõnepulti majanduskomisjoni esimehe Andres Lipstoki!

14:00 A. Lipstok

Austatud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Eelnõu 856 on täna siin põhjalikult lahti räägitud nii ministri kui kaasettekandja poolt. Esimest korda oli see meil Riigikogu suures saalis 7. novembril. Parandusettepanekuid taheti saada siis, nagu ikka tavaks, nädala jooksul. Neid ei tulnud. Aga majanduskomisjon koos algatajatega tegi eelnõuga päris pikalt ja põhjalikult tööd. Kaasatud oli väga palju juriste ja tulemus on täna teil laua peal. Meie arvates on see eelnõu pärast nende parandusettepanekute läbihääletamist, mis on täna teile välja jagatud, küps vastuvõtmiseks. Majanduskomisjoni ametlik paber kannab numbrit 72 ehk istungi protokoll 15. jaanuarist 2002 ja selle vastuvõtmist toetasid kõik tol istungil osalenud 6 majanduskomisjoni liiget. Aitäh!

14:00 Aseesimees

Täna! Kas küsimusi on? Kas kolleegid soovivad osaleda läbirääkimistel? Kõne- ega sõnavõtusoove ei ole. Vaatame läbi muudatusettepanekud. Esimene muudatusettepanek on majanduskomisjonilt, eelnõu algataja toetab, samuti teine, kolmas, neljas, viies ja kuues. Seega on kõik muudatusettepanekud läbi vaadatud. Kas eelnõu algataja ja kaasettekandjad soovivad lõppsõna? Fraktsioonide esindajad? Palun vabandust, härra Lipstok!

14:00 A. Lipstok

See ei ole lõppsõna, aga ma unustasin ütlema, et eelnõu nõuab koosseisu hääletenamust.

14:00 Aseesimees

Jah, täna! Kas on lõppõnasoovi? Lõppõnasoovi ei ole. Siis seisab meil ees lõpphääletus. Austatud kolleegid, kuna eelnõu vastuvõtmine nõuab Riigikogu koosseisu hääletenamust, teeme kõigepealt kohaloleku kontrolli. Kohalolijaks registreerus 62 Riigikogu liiget. Austatud Riigikogu, panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Eesti Vabariigi poolt rahvusvaheliste organisatsioonide liikmeks olemisega seotud varaliste kohustuste võtmise ja täitmise seaduse eelnõu 856. Palun võtta seisukoht ja hääletada!Hääletustulemused Eelnõu poolt hääletas 63 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

10. 14:00 Vabariigi Valitsuse algatatud söödaseaduse eelnõu (867 SE) teine lugemine

14:00 Aseesimees

Austatud kolleegid, võtame järgnevalt käsitlusele Vabariigi Valitsuse algatatud söödaseaduse eelnõu. Teine lugemine. Palun ettekandeks kõnepulti põllumajandusminister Ivari Padari!

14:00 I. Padar

Austatud härra juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Söödaseaduse eelnõu on koostatud, arvestades Eesti integreerumist maailma põllumajandussaaduste turgu. See toob kaasa vajaduse kehtestada ühtsed nõuded nii söödale kui selle tootmisele ja vahendamisele, selleks et aidata kaasa Eesti põllumajandussaaduste konkurentsivõimele sise- ja välisturul, kindlustada sööda ohutus inimese ja looma tervisele ning keskkonnale ja soodne mõju loomakasvatussaaduste tootmise suurendamiseks. Samuti on eelnõu eesmärk tagada loomade söötmiseks kasutatava sööda ning sööda tootmise ja vahendamise kooskõla Euroopa Liidus kehtivate nõuetega. Rakendades Euroopa Liidus kehtestatud söödanõudeid, on võimalik panna alus Eestis sööda tootmise ja vahendamise tegelevate isikute, nende toodetavate ja vahendatavate söötade ning põllumajandusettevõttes toodetavate loomakasvatussaaduste konkurentsivõimele rahvusvahelisel turul. Tootjatele ja vahendajatele enesekontrolli- ning arvestuskohustuse kehtestamisega kindlustatakse toodetava, töödeldava, vahendatava ja sisseveetava sööda vastavus rahvusvaheliselt aktsepteeritud nõuetele. Pärast esimest lugemist on täpsustatud eelnõu jõustumise aega. Seaduse jõustumise aeg on muudetud 2002. aasta 1. aprillist 2002. aasta 1. juuliks, selleks et seaduse rakendamine oleks paremini ette valmistatud. Lisaks on eelnõu teksti viimistletud pärast eelnõu esimest lugemist Riigikogu maaelukomisjoni ja Põllumajandusministeeriumi tihedas koostöös. Mingeid põhimõttelisi muudatusi ei ole eelnõusse sisse

viidud. Tehtud on hulgaliselt redaktsioonilisi muudatusi, mis parandavad teksti mõistetavust. Austatud Riigikogu! Eelnõu algataja nimel teen ettepaneku eelnõu täna seadusena vastu võtta. Tänan tähelepanu eest! Olen valmis vastama eelnõuga seotud küsimustele.

14:00 Aseesimees

Tänan! Olev Raju, palun!

14:00 O. Raju

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Kas söötmed kuuluvad söötade hulka?

14:00 I. Padar

Ma arvan, et see on eelkõige keeleline küsimus. Ma ei oska sellele isegi otseselt vastata. Ma arvan, et sööt on selle seadusega väga üheselt ära defineeritud. Otsige vastust eelnõust.

14:00 Aseesimees

Tänan! Olev Raju, teine küsimus.

14:00 O. Raju

Aitäh! Kogu küsimus tuleneski sellest, et süüda definitsioon on minu arvates poolik. Söötmed, mida kasutatakse näiteks bakterite või muude loomade ja mikroorganismide söötmiseks, peaksid süütade hulka kuuluma.

14:00 I. Padar

Kahjuks tuleb mul tõdeda seda, et ma ei ole näinud teie vastavat muudatusettepanekut, mis selle definitsiooni siia sisse viiks.

14:00 Aseesimees

Tänan! Jaanus Männik, palun!

14:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Mul on üldist laadi küsimus. Kas ja kui palju see seadus seab põllumeestele mingisuguseid ahistavaid tingimusi või ei ole siin probleeme? Teistpidi küsides: kui palju olete seda temaatikat põllumeeste seltskonnas arutanud?

14:00 I. Padar

Seaduse menetlus- ja ettevalmistusperioodil on küll olnud päris tihe kontakt põllumeeste organisatsioonidega ja nende erialaorganisatsioonidega, keda süüdamajandus eelkõige puudutab. Ma arvan, et tänane redaktsioon, mis on teie ees, on igati läbi kaalutud ja peaks kõiki osapooli rahuldama. Selge see, et igasugune normatiivide sisseviimine ja igasugune regulatsioon on mingil määral ahistav. Teiselt poolt on jällegi selge, et ahistamist on vaja teha üldise konkurentsivõime nimel. See on võtmeküsimus, kas Eesti põllumajandus suudab tulevikus olla konkurentsivõimeline ja turgudel läbi lüüa. Tänan!

14:00 Aseesimees

Tänan! Uno Mereste, palun!

14:00 U. Mereste

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Mina ei ole põllumajandusspetsialist, kuid mõnede eelmiste süüdashadustega olen pidanud ohtralt tegelema, kuna olen saanud väga palju kirju nende kohta jne. Minu küsimus oleks lühidalt selline: mille poolest erineb see süüdashadus positiivses mõttes eelmistest süüdashadustest?

14:00 I. Padar

Kõige laiemas ja üldisemas plaanis peab ütlema, et meil on enne seda olnud üks söödaseadus, mis vastas tollal kehtivatele rahvusvahelise kaubanduse ja ka Euroopa Liidu normatiividele. Tänapäevase söödaseaduse puhul on üks väga oluline asi see, et need normatiivid ja usaldustingimused on muutunud ning meil on tulnud seadust oluliselt harmoneerida tänapäeva nõuetele vastavaks.

14:00 Aseesimees

Täna! Jaanus Männik, teine küsimus, palun!

14:00 J. Männik

Aitäh! Härra minister, kui palju seaduses kasutatav terminoloogia ja uuendused on kooskõlas näiteks teadusmeeste terminoloogiaga ning kui palju on seda kooskõlastatud Eesti Põllumajandusülikooli teadlastega?

14:00 I. Padar

Vastan niimoodi, et seda seadust koostades on konsulteeritud väga erinevate huvigruppidega, nii et ma ei näe küll, et kusagil oleks mingi ebakõla sisse kirjutatud.

14:00 Aseesimees

Suur tänu, härra minister! Rohkem küsimusi teile ei ole. Kas valitsus soovib kaasettekannet? Ei soovi. Palun kaasettekandeks kõnepulti maaelukomisjoni esimehe Ants Käärma!

14:00 A. Käärma

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Eelnõu esimene lugemine toimus 21. novembril, muudatusettepanekute tähtajaks oli määratud 4. detsember. Selleks tähtajaks ei esitatud väljastpoolt komisjoni ühtegi muudatusettepanekut. Küll aga arutas komisjon ise seda eelnõu neljal istungil - nii eelmise aasta detsembris kui ka käesoleva aasta jaanuaris - ning esitas 23 muudatusettepanekut. Algatajate esindajad nõustusid kõigi nende ettepanekutega. Peab ütlema, et need ettepanekud on enamasti redaktsioonilist ja täpsustavat laadi. Siiski tahaksin peatuda kolmel küsimusel, mille arutelu oli üsna põhjalik. Esimene ja võib-olla kõige mahukam oli küsimus, mis puudutas tunnustamist, registreerimist ja tegevusest teatamist. Esimese lugemise ajal sai kaasettekandes juba öeldud, et ka enne esimest lugemist arutas komisjon seda problemaatikat kõige põhjalikumalt ning just sel eesmärgil, et vältida mõttetu sundusi põllumajandustootjale ja seadustada ainult need hädavajalikud nõuded, mis tõesti on tarvilikud seaduse eesmärgi täitmiseks. Seaduse eesmärk on sätestada söödale ja tootmisele sellised nõuded, mis tagaksid ohutu sööda loomale, ohutu toidu inimesele ja keskkonnahoiu. Kogu küsimustik, mis puudutab tunnustamist, registreerimist ja tegevusest teatamist, on sätestatud neljandas peatükis. Selle juurde käib ka suur hulk määrusi, mille kavandid on komisjonil olemas ja mis olid komisjoniliikmetele kättesaadavad, kui me neid ettepanekuid arutasime. Teine küsimus puudutas enesekontrolli kohustust. Esimese lugemise eel oli see õige põgusalt ära märgitud. Nüüd on selle kohta eraldi paragrahv. Tootja saab ise pidevalt oma tegevust kontrollida ning seejärel esitada järelevalveasutusele kõik need toimingud, mis ta on teinud ja mis ta enesekontrolli käigus peab ka üles märkima. Kolmas küsimus on seotud söödaseaduse jõustumisega. Esialgu oli kavas seadus jõustada 1. aprillist. Kuna mitmed asjad seaduses on seotud tolliseadustikuga, mis teatavasti jõustub 1. juulist, siis algatajate nõusolekul on seaduseelnõus säte, et ka söödaseadus jõustub alles 1. juulist. Sellele vastavalt on ka muid daatumeid edasi nihutatud, et oleks võimalik kõik eltoimingud õigel ajal ära teha. Komisjon teeb täiskogule ettepaneku panna eelnõu täna lõpphääletusele ja seadusena vastu võtta. Aitäh!

14:00 Aseesimees

Täna! Kas kolleegidel on küsimusi? Viive Rosenberg, palun!

14:00 V. Rosenberg

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud maaelukomisjoni esimees! Ma arvan, et võin sellise küsimuse esitada, ilma et sellele pruugiks vastata, et maaelukomisjon seda ei arutanud. Kolleeg Raju tõstis üles

söötme küsimuse. Muidugi, mikrobioloogias ja nii taimsete kui loomsete kudede kasvatamisel kasutatakse söötmeid. Seal on see mõiste olemas ning võib-olla ei ole see siin tõesti nii vajalik. Ometi küsiks, kas näiteks merisigade sööda sissevedu kuulub ka selle seaduse alla.

14:00 A. Käärma

Lemmikloomade hulka kuuluv merisiga ja tema sööt kuuluvad selles mõttes küll selle söödaseaduse alla, sest söödaseadus nõuab, et loomale ettenähtud sööt peab olema ohutu. Bakterite söötme nõudeid see seadus ei reguleeri.

14:00 Esimees

Suur tänu, Ants Käärma! Rohkem küsimusi ei ole. Ma vabandan, kolleegid! Austatud Riigikogu, päevakorraküsimuses on võimalik avada läbirääkimised. Kas keegi soovib avaldada oma arvamust? Ekraanilt sooviavaldusi ei näe. Läbirääkimisi ei avata. Ma palun Ants Käärma tagasi kõnepulti, et koos kolleegidega läbi vaadata laekunud muudatusettepanekute tabel! Kõik muudatusettepanekud on juhtivkomisjonilt. Kas võime alustada? Esimene muudatusettepanek, nagu öeldud, on juhtivkomisjonilt, eelnõu algataja toetab seda, nii nagu ka teine, kolmas, neljas, viies, kuues, seitsmes, kaheksas, üheksas, kümnes, 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22. ja viimane, 23. Suur tänu! Sellega on täiskogu heaks kiitnud kõik laekunud muudatusettepanekud. On lõppsõnavõimalus. Härra minister? Ei soovi. Kaasettekandja, fraktsioonide esindajad? Samuti mitte. Sellisel juhul alustame eelnõu lõpphääletust. Kas võime alustada? Austatud Riigikogu! Panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud söödaseaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada![Hääletustulemused](#) Seaduse vastuvõtmise poolt on 41 Riigikogu liiget, vastu ega erapooletuid ei ole. Söödaseadus on vastu võetud.

11. 14:00 Vabariigi Valitsuse algatatud haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu (868 SE) teine lugemine

14:00 Esimees

Austatud Riigikogu! Võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu. Alustame eelnõu teist lugemist. Ettekandeks palun Riigikogu kõnepulti põllumajandusminister Ivari Padari!

14:00 I. Padar

Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu on seotud uue söödaseaduse eelnõuga ning sellest tuleneva vajadusega viia haldusõiguserikkumiste seadustiku sätted kooskõlla söödaseadusega. Eelnõus nähakse ette, et söödaseaduse nõuete rikkumise eest saab karistada. Suurimad rahatrahvid kahesaja trahviühiku ulatuses on ette nähtud söödale esitatud nõuete rikkumise eest viisil, mis ohustab kas inimese või looma tervist või keskkonda. Trahvitakse ka sööda pakendamise, vedamise või märgistamise nõuete rikkumise või sööda võltsimise eest. Sööda muutmist, ilma et sellest oleks teavitatud, käsitletakse sööda võltsimisena. Ka sööda tootmise või vahendamise nõuete rikkumise, sealhulgas tunnustamata või registreerimata ettevõtte kaudu tegutsemise eest saab trahvi. Eelnõu kohaselt on võimalik konfiskeerida sööt, mis ohustab inimese või looma tervist või keskkonda. Pärast eelnõu esimest lugemist on muudetud haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse jõustumise tähtaega seoses uue söödaseaduse jõustumise tähtajaga. Seaduse jõustumise tähtaeg on 1. juulil 2002. Samuti on eelnõus tehtud redaktsioonilisi muudatusi. Austatud Riigikogu! Eelnõu algataja nimel teen ettepaneku eelnõu täna seadusena vastu võtta. Täna tähelepanu eest!

14:00 Esimees

Suur tänu, härra minister! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Koit Pikaro, palun esimesena!

14:00 K. Pikaro

Täna, härra esimees! Minu küsimus puudutab eelnõu § 1, õigemini seal toodud haldusõiguserikkumiste § 75³ 4. lõiget, mis räägib, et rahatrahv on kuni 200 trahviühikut. Kui palju on see 200 trahviühikut kroonides väljendatuna?

14:00 I. Padar

See tuleb korrutada 60-ga, nagu ma mäletan.

14:00 Esimees

Täna, härra minister! Rohkem küsimusi ei ole. Kaasettekandeks palun kõnepulti maaelukomisjoni esimehe Ants Käärma!

14:00 A. Käärma

Härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Ka selle eelnõu esimene lugemine toimus 21. novembril ja muudatusettepanekute tähtaeg oli 4. detsember. Muudatusettepanekuid väljastpoolt komisjoni ei esitatud. Komisjon arutas haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu paralleelselt juba vastuvõetud söödaseaduse eelnõuga, küll ainult kolmel istungil. Tehti kaks muudatusettepanekut. Neist esimene on redaktsiooniline ja tuleneb muudatustest, mis on söödaseadusesse sisse viidud. Teine muudatus tuleneb sellest, et söödaseaduse jõustumise tähtaega lükati edasi 1. juulini 2002. Muid ettepanekuid ei olnud. Komisjon teeb ettepaneku panna täna eelnõu lõpphääletusele ja seadusena vastu võtta. Eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu häälteenamus. Aitäh!

14:00 Esimees

Suur tänu! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Näib, et ei. Austatud Riigikogu! Kas päevakorraküsimuses on vaja avada läbirääkimised? Keegi oma arvamust avaldada ei soovi, läbirääkimisi ei avata. Ants Käärma, ma palun su korraks tagasi kõnepulti, et koos kolleegidega läbi vaadata kaks muudatusettepanekut, mis on mõlemad juhtivkomisjonilt. Neist esimest eelnõu algataja toetab, nii ka teist muudatusettepanekut. On lõppsõnavõimalus. Keegi ei soovi. Sellisel juhul alustame lõpphääletust, enne lõpphääletust teeme ka kohaloleku kontrolli. Kas võime alustada? Austatud Riigikogu! Palun kohaloleku kontroll! Kohalolijaks registreerus 63 Riigikogu liiget. Kas võime alustada lõpphääletust? Austatud Riigikogu! Panen lõpphääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud haldusõiguserikkumiste seadustiku muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada! Hääletustulemused Seaduse vastuvõtmise poolt on 63 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Seadus on vastu võetud.

12. 14:00 Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Eesti Vabariigi vahelise assotsiatsioonilepingu (Euroopa lepingu) lisaprotokoll, millega kehtestatakse kala ja teatavate kalandustoodetega kauplemise kord, ratifitseerimise seaduse eelnõu (958 SE) esimene lugemine

14:00 Esimees

Austatud Riigikogu! Võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Eesti Vabariigi vahelise assotsiatsioonilepingu (Euroopa lepingu) lisaprotokoll, millega kehtestatakse kala ja teatavate kalandustoodetega kauplemise kord, ratifitseerimise seaduse eelnõu. Alustame eelnõu esimest lugemist. Ettekandeks palun Riigikogu kõnepulti põllumajandusminister Ivari Padari!

14:00 I. Padar

Austatud härra esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Lubage mul esitada ülevaade Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Eesti Vabariigi vahelise assotsiatsioonilepingu kala ja teatavaid kalandustooteid puudutava lisaprotokoll olemusest, eesmärkidest ja kaasnevatest nõuetest Eesti kalandussektorile ja töötlevale tööstusele. Alustuseks põgus ülevaade Eesti ja Euroopa Liidu

kaubandussuhete arengust. Kaubandussuhteid, sealhulgas kalakaubandust, on Euroopa Liidu ja Eesti vahel siiani reguleerinud kaks lepingut. Esimene neist, Eesti ja Euroopa Liidu vaheline vabakaubandusleping, sõlmiti 18. juunil 1994 ning see jõustus 1. juulil 1995. Nagu lepingu nimigi ütleb, oli vabakaubanduslepingu eesmärk reguleerida kaubandussuhteid lepingu osapoolte vahel, tagades vastastikused soodustingimused kaubavahetusel. Olgu siinkohal siiski märgitud, et mainitud soodustingimuste osas kehtib nii vabakaubanduslepingus kui hilisemas Euroopa lepingus teatud asümmeetria, mis väljendub selles, et Eesti rakendab küll Euroopa Liidu päritoluga kaupade suhtes täielikku vabakaubandust, samas aga Euroopa Liidu kontsessioonid on mitmetele Eesti kaupadele siiani suhteliselt väiksed. Eesti ja Euroopa Liidu suhted jõudsid uuele tasemele Euroopa lepingu ehk assotsieerumislepingu sõlmimisega augustis 1995. Lepingu ratifitseerisid Euroopa Liidu liikmesriigid 1. veebruaril 1998. Erinevalt vabakaubanduslepingust katab assotsieerumisleping peale kaubanduse ka muid koostöövaldkondi, näiteks tööjõu liikumist, konkurentsi, seaduste harmoneerimist ja muud. Seega loodi Euroopa lepinguga praegu eksisteerivad seadusandlikud raamid osapoolte kaubandustingimustele. Lugupeetud Riigikogu liikmed! Lubage mul nüüd lühidalt käsitleda Euroopa lepingu kalandusprotokolli majanduslikku sisu. Mainitud protokoll puudutab kala ja teatavate kalandustoodete kaubavahetuse tingimusi Euroopa Liidu ning Eesti vahel. Need tingimused on sätestatud Euroopa lepingu kolmanda osa kolmandas peatükis ning lisas kuus. Kaubandustingimuste läbivaatamine ning muutmine on tingitud vajadusest arvestada Eesti poliitikate ning seaduste harmoneerimisega Euroopa Liiduga ning Eesti turu, sealhulgas kalatoodete turu järkjärgulise liitumisega Euroopa Liidu ühisturuga. Mainitud faktorid mõjutavad lepinguga antud kahepoolseid kontsessioone ning seda Eestile soodsas suunas. Põhimõtteliselt toob see kaasa Eesti päritolu kala ja teatavate kalandustoodete suhtes kehtivate turulepääsu tingimuste paranemise. Seoses eespool nimetatuga tehakse käesoleva lisaprotokolliga Euroopa lepingus järgmised muudatused. Kaotatakse kõik tollimaksud ja koguselised piirangud, see on 100%-line turu avamine toodetele, mille kohta kehtivad hetkel sooduseksportid, ehk kõik tooted, mis on hõlmatud Euroopa lepingu lisaga kuus. Teiseks, siiani sooduskvootide nimekirja mittekuuluvate toodete puhul alandatakse 1/3 võrra kehtivat tollitariifi alates lisaprotokolli jõustumise hetkest. Kolmandaks, üks aasta pärast lisaprotokolli jõustumist vähenevad tollimaksud veel kolmandiku võrra sellest määrast, mis kehtis lisaprotokolli jõustumise hetkel. Neljandaks, kahe aasta pärast, alates lepingu jõustumisest, kaotatakse kõikide kalade ja kalandustoodete kaubanduspiirangud, see on 100%-line turu avamine. Lisaprotokoll jätab ka võimaluse kõikide kaubanduspiirangute kaotamiseks juba enne kahe aasta möödumist, kui pooled selles kokku lepivad. Seega toob lisaprotokolli jõustumine kaasa Eesti päritolu kala ja kalandustoodete turulepääsu tingimuste paranemise, olles seega ekspordi soodustava mõjuga. Seetõttu on lisaprotokolli kiire jõustamine äärmiselt vajalik. Eriti oluline on protokolli jõustamine selle asjaolu tõttu, et kala ja kalandustooted on piimatoodete kõrval Eesti olulisemaid ekspordiartikleid, moodustades põllumajandus- ja kalandustoodete kogueksportist umbes 40%. Seetõttu on lisaprotokollil väga otsene majanduslik mõju Eesti kalatööstustele. Iga lepingu jõustumisega viivitatud päev toob kalatoodete eksportijale kaasa miljoneid kroone saamata jäänud tulu, mis on eriti oluline idaeksporti vähenemise ning kalatööstuse hiljutise maksupoliitikaga seotud majandusraskuste taustal. Lõpetuseks soovin rõhutada ka lisaprotokolli välispoliitilist tähtsust. Protokolli ratifitseerimata jätmine annaks Euroopa Liidule signaali, et Eesti ei ole huvitatud integratsiooniprotsessi jätkumisest kalanduse valdkonnas. Selle tulemusena on reaalne, et ohtu satub kogu senine Euroopa Liiduga liitumiseks tehtud ettevalmistustöö. Just põllumajandus- ja kalandussektor on valdkonnad, mida integratsiooniprotsessi aeglustumine kõige valusamalt mõjutab. Seetõttu usun, et kõik Eesti poliitilised jõud mõistavad Euroopa lepingu kala ja kalandustoodete lisaprotokolli olulisust, seda nii majanduslikust kui ka välispoliitilisest vaatevinklist lähtudes. Loodan, et minu tänane ettekanne valgustas ammendavalt kõiki teemaga seotud aspekte. Olen valmis küsimustele vastama. Tänan!

14:00 Esimees

Suur tänu, härra minister! Riigikogu liikmetel on teile küsimusi. Arvo Sirendi, palun esimesena!

14:00 A. Sirendi

Suur tänu! Härra minister! Pealkirjas on "Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide" mitmuses, tekstis aga pidevalt ainsuses. Kumb on õige? Kas Euroopa ühendus on iseseisev õigussubjekt või on ta liit paljudest õigussubjektidest ja nende liikmesriikidest?

14:00 I. Padar

Euroopa ühendus on ikkagi liit mitmetest liitudest ja subjektidest.

14:00 Esimees

Tänan! Meil on veel küsimusi. Jaanus Männik, palun!

14:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Kui see seadus jõustub, siis kui suure rahalise leevenduse praeguste mahtude puhul või seadusest tulenevalt suurenevate mahtude puhul võiks seadus anda Eesti kalatöötlejatele ja kalapüüdjatele?

14:00 I. Padar

Ma arvan, et reaalselt efekti näeb eelkõige esimese aasta praktikast. Tänan!

14:00 Esimees

Tänan! Arvo Sirendil on ka teine küsimus, palun!

14:00 A. Sirendi

Suur tänu! Ma sain aru, et see on kasulik, aga kas sellepärast ongi kalade hulka pandud ka makaronid, nuudlid, lasanje, raviolid, kuskuss jne? Artiklis üks on need loetletud G all.

14:00 I. Padar

Ei, me räägime täna siin ikkagi kalatoodetest, mitte makaronidest.

14:00 Esimees

Küsimus jäi õhku. Jaanus Männik, teine küsimus, palun!

14:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra minister, kuna võimalus sinu käest siin puldist küsida võib jääb viimaseks, siis ma küsiksin tõenäoliselt lahkuvalt ministrilt järgmist. Mis järku on sinu juhitud ministeerium jõudnud Kesk-Euroopa nn vabakaubanduslepingute osas? Kas teil oleks olnud plaanis võtta kasutusele adekvaatsed tururegulatsiooni meetmed ka Ungari, T_ehhi ja eeskätt muidugi Poola tollide vastu?

14:00 I. Padar

Ega ministeerium ei ole neid plaane kuhugi maha matnud ja vastavad konsultatsioonid on Välisministeeriumiga ka toimunud. Natukene on teemade käsitlemist mõjutanud üldine välispoliitiline ja Euroopa Liidu laienemise kontekstis just Euroopa Komisjoni seisukohtade mõningane muutumine viimasel ajal, kus on küllalt optimistlikke kuupäevi esitatud kümnele riigile, kes võivad 2004. aastal Euroopa Liiduga ühineda. Siin tekib praktiline kaalutlus, kas selleks lühikeseks ajaks rakendada neid tolle või mitte. Ma tänan!

14:00 Esimees

Härra minister, suur tänu! Riigikogu liikmetel ei ole teile rohkem küsimusi. Kas valitsus loobub kaasettekandest?

14:00 I. Padar

Jaa.

14:00 Esimees

Tänan! Riigikogu-poolseks kaasettekandeks palun kõnepulti maaelukomisjoni liikme Andres Variku!

14:00 A. Varik

Austatud härra esimees! Austatud head kolleegid! Komisjon arutas käesolevat eelnõu 17. jaanuaril k.a. Pean märkima, et ka komisjon leidis, et eelnõu vajab kiiret ratifitseerimist. Komisjon tegi järgmised otsused. Esiteks, esitada eelnõu 958 täiskogu päevakorda muudetud kujul esimesele lugemisele. Miks muudetud kujul? Tänu meie agarale tööle ja meie usinatele nõunikele leidsime selles eelnõus kolm põhimõttelist ebatäpsust. Pealkirjas ja tekstis peaks sõna "assotsiatsioonileping" asemel olema sõna "assotsieerumisleping", nii nagu on Euroopa lepingus. Riigikogu menetlusse esitatud lepingu tekstidel pole allkirju. Ratifitseerimisseaduse eelnõus peaks olema fikseeritud ka kuupäev, millal lisaprotokoll on alla kirjutatud. Õnneks nõustusi meie märkustega nii Põllumajandusministeeriumi kui Välisministeeriumi esindajad ja selliselt on eelnõu teie ette toodud. Minister rääkis juba eelnõu tähtsusest. Ma olen seda meelt, et ka Riigikogu mõistab selle tähtsust ning seoses sellega on ettepanek esimene lugemine lõpetada ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrata 28. jaanuar 2002 kell 10. Sellise otsuse poolt olid 4 maaelukomisjoni liiget, vastu ega erapooletu ei olnud keegi.

14:00 Esimees

Suur tänu, Andres Varik! Kolleegidel on küsimusi. Laine Tarvis, palun!

14:00 L. Tarvis

Suur tänu! Ma jätkaks Arvo Sirendi küsimust. Lisaprotokolli lahtris D on räägitud inимtoiduks kõlbmatutest surnud loomadest ja lahtris G on pastatooted jm. Kas komisjonis oli juttu, mis on neil ühist kalandustoodetega?

14:00 A. Varik

Lugupeetud hea kolleeg Laine Tarvis! Komisjonil ei ole pädevust lepingu sisu muuta. Meie ülesanne oli ette valmistada ja heaks kiita ratifitseerimise seaduse eelnõu. Sisu on selline, nagu meile valitsuse esindajad ja minister rääkisid: tegemist on kalade ja kalasaadustega. Tänan!

14:00 Esimees

Andres Varik, suur tänu! Kolleegidel ei ole rohkem küsimusi. Austatud Riigikogu, maaelukomisjon juhtivkomisjonina on teinud ettepaneku seaduseelnõu 958 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid ei ole laekunud ja nii on nimetatud eelnõu suunatud teisele lugemisele. Kordan üle, et muudatusettepanekud tuleb esitada 28. jaanuariks kella 10-ks maaelukomisjonile.

13. 14:00 Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa Parlamendi valimise seaduse eelnõu (906 SE) esimene lugemine

14:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid, võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa Parlamendi valimise seaduse eelnõu. Alustame eelnõu esimest lugemist. Ettekandeks palun Riigikogu kõnepulti justiitsminister Märt Rask!

14:00 M. Rask

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Euroopa Parlamendi valimiste seaduse eelnõu on valimisseaduste eelnõude paketi viimane. Eelnõu aluseks on võetud Euroopa Liidu direktiiv 93/109, mis sätestab Eestis elavate teiste Euroopa Liidu liikmesriikide kodanike õiguse Eestis hääletada, ning Euroopa Nõukogu otsus 76/787 1976. aastast, mis paneb paika üldised nõuded valimistele, näiteks meie põhiseadusest tuntud proportsionaalsus, parlamendiliikmete ameti ühildamatuse keeld mitmete muude teiste ametitega, valimiste korraldamise aeg. Viimase dokumendi peaks tulevikus asendama uue direktiiviga, mis mõnevõrra muudab senist korraldust. Eelnõu lähtub siiski praegustest seadustest. Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, kes soovib Eestis valida, peab selleks esitama vastava taotluse rahvastikuregistri vastutavale töötajale. Järgmistel valimistel arvatakse ta automaatselt valijate nimekirja ilma täiendavate taotlusteta. Kui selline isik või ka välisriigis elav Eesti kodanik soovib valida teises riigis sealsete kandidaatide hulgas, arvatakse ta seal valijate nimekirja ja ühtlasi Eesti valijate nimekirjast

välja. Osas, mida Euroopa Liidu õigus ette ei kirjuta, on valimiste korraldamisel sätestatud samasugune kord, nagu on ette nähtud rahvahääletuse jaoks meie siseriiklikus Riigikogu ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses. Kuna kuus parlamendiliiget valitakse Eestist üleriigiliselt, st ilma ringkondadeta, siis on mandaatide jagamisel jäetud ära 5%-line künnis ja d'Hondti jagajate meetodi modifikatsioon kui praktilist tähtsust mitteomavad regulatsioonid. Teistest valimisestest erinevalt on eelnõus võetud kasutusele suletud nimekirja meetod, mille kohaselt annab valija hääle erakonnale ning valituks osutub erakonna nimekirjas eespool olev kandidaat. See tuleneb nii jaotatavate mandaatide väikesest arvust kui ka vajadusest teha Euroopa Parlamendis teiste riikide lähedaste erakondade esindajatega rohkem koostööd. Üksikisiku mõju Euroopa Parlamendi tegevuses on olnud väiksem kui Riigikogu või kohaliku volikogu valimistel. See oleks eelnõu kohta kõik.

14:00 Esimees

Täna, härra minister! Riigikogu liikmetel on küsimusi. Tiit Toomsalu, palun!

14:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Austatud härra minister! Põhiseaduskomisjonis jäite selle eelnõu arutelul mulle võlgu vastused tervele reale küsimustele ja üks neist oli järgmine. Millise Euroopa Liidu õigusliku aktiga on reguleeritud elektrooniline hääletus Euroopa Parlamendi valimistel ja millistes Euroopa Liidu liikmesriikides seda elektroonilist hääletust kasutatakse?

14:00 M. Rask

Ma vastasin ilmselt põhiseaduskomisjonis ja vastan ka praegu, et tegemist on areneva valdkonnaga ja sellega tegelevad hetkel kõik riigid. Tahaksin rõhutada seda, et elektrooniline hääletamine ei ole mitte midagi muud kui konkreetse isiku tahte väljaselgitamine elektrooniliste abivahenditega. See ei ole eraldi printsiipidel rajanev hääletuskord. Seetõttu nendes riikides, kus e-valimised on võimalikud, kasutatakse seda kõigi esinduskogude valimistel. Konkreetset vastust, millistes riikides on lubatud ja millistes mitte, ei saa ma ka praegu teile anda. Ette rutates teie teisest küsimusest, mida te nii või teisiti tahaksite esitada (see on kautsjoni küsimus), vastan teile, et eelnõu järgneva menetluse käigus põhiseaduskomisjonis anname pärast põhjalikku ettevalmistust kirjalikud vastused nendele kahele küsimusele. Aitäh!

14:00 Esimees

Suur tänu! Arvo Sirendi, palun järgmisena!

14:00 A. Sirendi

Suur tänu! Minu jaoks on ikkagi segane see, kuidas me Euroopa Liitu satume, kui me oleme assotsiatsioonilepinguga Euroopa Ühenduses. Samal ajal tundub, et europarlament on Euroopa Liidu organ ja Euroopa Liidul, nagu ma ütlesin, puudub tegelikult iseseisvus õigussubjektina, ta ei eksisteeri, vaid on poliitiline fiktsioon. Kumba me ikkagi satume, kas Euroopa Ühendusse või Euroopa Liitu, ja kumma organ europarlament siis lõpuks on?

14:00 M. Rask

Eelmine kord sellele vastates, ütlesin, et me peame hakkama vaatama selle nimetuse muutust alates Sõe- ja Terasekoondisest kuni Euroopa Ühenduse, Euroopa Liidu ja Euroopa Majandusühenduseni. Kui me räägime praegu Euroopa Liidust Maastrichti lepingu alusel, siis sellisel juhul on tegemist Euroopa Liiduga. Praeguses situatsioonis reguleerib § 3 Euroopa Parlamendi valimisi Euroopa Parlamendi valimispäeval, mis toimuvad Euroopa Liidu Nõukogu määratud ajavahemikul. Kõik need on seotud Euroopa Liidu terminoloogiaga. Kui te ütlete, et see on poliitiline fiktsioon, siis võib ka niimoodi võtta. Minu arvates on tegemist siiski oma riikliku moodustise poole pürgiva koguga, kus täna on täiesti selgelt reguleeritud ühise turu põhimõtted. Kui me räägime Euroopa Liidu kolmest sambast, siis võib-olla tõesti Eesti ei ole see, kes tahaks kuuluda konföderatsiooni, see tähendab liitriiki. Me oleme ju tihtipeale selle poliitilise tahteavalduse juures rõhutanud ka seda, et me tahame kuuluda riikide liitu. Euroopa Liit on ilmselt riigiõiguslikus mõttes arenev struktuur ja seetõttu kvalifitseerida teda praegu klassikalises mõttes ühe või teise ühendusena riigiõiguslikus mõttes on väga raske. Ilmselt ei saa me siin aluseks

võtta ei Nõukogude Liitu ega Ameerika Ühendriike ega mingeid muid riike. See on uus arenev riikide struktuur. Aitäh!

14:00 Esimees

Täna! Kas Tiit Toomsalu tahab kuulda ka kolmandat vastust? Palun!

14:00 T. Toomsalu

Täna, härra juhataja! Austatud härra minister! Ma täna vastuse eest kahele esimesele mittevastatud küsimusele ja loodan, et ma ikka saan neile vastused. Oli ka kolmas küsimus, millele ma pidin saalis vastuse saama. Millistes Euroopa Liidu liikmesriikides ja millistes piirides lubatakse või keelatakse europarlamendi valimistel osaleda legaliseerinud immigrandidel, st kodakondsust mitteomavatel Euroopa Liidu liikmesriikide alalistel elanikel?

14:00 M. Rask

Kui see küsimus on seotud Eestis alaliselt elavate, kuid Eesti kodakondsust mitteomavate, n-ö halli passi omavate inimestega, siis ma jään sellele vastuse võlgu, sest mul ei ole hetkel käepärast andmeid teiste Euroopa Liidu liikmesriikide kohta.

14:00 Esimees

Täna! Viive Rosenberg, palun!

14:00 V. Rosenberg

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud minister! Paragrahvis 4, kus käsitletakse hääletamis- ja kandideerimisõigust, on kirjas, et kandideerimisõigus on Eesti kodanikul ja Euroopa Liidu kodanikul. Kas see seadus annab ka sellise võimaluse, et näiteks kui need Euroopa Liidu kodanikud on ilusamad, rikkamad ja oskavad paremini agitatsiooni teha, siis võib juhtuda niimoodi, et Eestit ei lähegi esindama üksi Eesti kodanik?

14:00 M. Rask

Ma ei usu, et see oleneb kellegi rikkusest või agitatsioonioskusest. Kui meil on võimalik saata Eestit kui ühte riiki esindama kuus saadikut, siis need tulevad ikkagi meie endi hulgast.

14:00 Esimees

Täna! Jaanus Männik, palun!

14:00 J. Männik

Aitäh, härra juhataja! Härra minister! Niisugust kodakondsust nagu Euroopa Liidu kodakondsus vist ei ole olemas ja loodetavasti ei tulegi, ka föderatsiooni mitte. Miks me siis ei või siin välja kirjutada, et Euroopa Liiduga ühinenud riigi kodanik, selle asemel et rääkida Euroopa Liidu kodanikust?

14:00 M. Rask

Võib ka nii kirjutada. Selles mõttes, et tegelikult Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik on Euroopa Liidu kodanik. Pärast Eesti ühinemist Euroopa Liiduga on Eesti kodanik ühtlasi ka Euroopa Liidu kodanik. Seaduse ökonoomsuse ja terminoloogia poolest võiks ju kasutada mitmesuguseid vasteid. Kui see toob rohkem selgust, siis võib ka niimoodi lahti kirjutada.

14:00 Esimees

Härra minister, täna! Rohkem küsimusi ei ole.

14:00 M. Rask

Aitäh!

14:00 Esimees

Kaasettekandeks palun kõnepulti põhiseaduskomisjoni aseesimehe Tiit Kabin!

14:00 T. Käbin

Härra esimees! Riigikogu liikmed! Justiitsminister peatus europarlamenti valimise seaduse eelnõu olulisematel küsimustel. Põhiseaduskomisjoni istungil, arutades eelnõu esimesele lugemisele suunamist, tõusetusid mõnedki probleemid, mis väljendusid ka siin saalis esitatud küsimustes, millele minister vastas. Eraldi küsimus oli seaduse jõustumisest. Eelnõu fikseerib, et ta jõustub Eesti ühinemisel Euroopa Liiduga, kuid avaldati arvamust, et võib ka juhtuda, et Euroopa Liit pakub võimaluse korraldada europarlamenti valimised Eestis enne, kui Eesti on saanud täieõiguslikuks Euroopa Liidu liikmeks. Kuid seda jõustumise küsimust on võimalik läbi arutada ja otsustada kõige optimaalsemalt. Kuna meil on menetluses nii kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse, Riigikogu valimise seaduse, rahvahääletuse seaduse kui ka europarlamenti valimise seaduse eelnõu, siis on kindlasti oluline, et me analoogilised korralduslikud küsimused vormistame kõikides nende eelnõudes analoogselt, samasuguses sõnastuses ja samasugustest põhimõtetest lähtudes. Komisjoni otsus oli esimene lugemine lõpetada ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 31. jaanuar kell 13. Täna!

14:00 Esimees

Suur tänu, Tiit Käbin! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Ei ole. Austatud Riigikogu, põhiseaduskomisjon juhtivkomisjonina on teinud ettepaneku seaduseelnõu 906 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid ei ole laekunud. Muudatusettepanekud, kordan üle, esitada 31. jaanuariks kella 13-ks põhiseaduskomisjonile.

14. 14:00 Vabariigi Valitsuse algatatud keskkonna kriminaalõigusliku kaitse konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu (926 SE) esimene lugemine

14:00 Esimees

Austatud Riigikogu, võtame järgnevalt arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud keskkonna kriminaalõigusliku kaitse konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu. Alustame eelnõu esimest lugemist ning ettekandeks on Riigikogu kõnepuldis justiitsminister Märt Rask.

14:00 M. Rask

Lugupeetud juhataja, Riigikogu liikmed! Keskkonna kriminaalõigusliku kaitse konventsioon avati allakirjutamiseks Strasbourg'is 4. novembril 1998. aastal. Seni on sellele konventsioonile alla kirjutanud 13 riiki, kuid senini ei ole seda ükski ratifitseerinud. Eesti Vabariik kirjutas konventsioonile alla 1. juunil 2001. aastal. Konventsiooni ratifitseerimisega näitas Eesti Vabariik oma tahet kaitsta keskkonda kriminaalõiguslike abinõudega. Konventsiooni eesmärk on tõhustada keskkonnakaitset Euroopas, kasutades selleks kriminaalõigusele omaseid meetodeid, et vältida keskkonnale kahjulikku käitumist. Konventsioon otsib lahendusi, kuidas harmoneerida siseriiklikku õigust kriminaalõiguse valdkonnas. Konventsioon kohustab konventsiooniosalisi oma siseriiklikku kriminaalõigusse sisse viima keskkonda puudutavaid erisätteid või muutma olemasolevaid. Kuritegudena käsitletakse tahtlusest või ettevaatamatusest toime pandud tegusid, kui need kas põhjustavad või põhjustaksid olulist kahju õhu, vee, pinnase, taimestiku ja loomastiku kvaliteedile või mille tagajärjeks on isiku raske tervisekahjustus või surm. Kuriteod keskkonna vastu on käesoleval ajal reguleeritud meie siseriikliku kriminaalõiguskoodeksi majanduskuritegude peatükis ja haldusõigusrikkumised haldusõiguserikkumiste seadustikus. Riigikogus vastuvõetud, kuid seni veel jõustumata karistusseadustikus on need kuriteod eraldi sätestatud keskkonnavastaste süütegude peatükis ning nendeks on keskkonna saastamine, keskkonna saastamine ettevaatamatusest, maastiku kahjustamine, taimestikku ohustav tegevus, loodusliku loomastiku kahjustamine, ohtlike kemikaalide ja jäätmete käitlemise nõuete rikkumine. Karistusseadustikuga seonduvate õigusaktide muutmise ja täiendamise seaduse eelnõus on aga sätestatud vastavad väärted. Konventsioonis sisaldub nii füüsilise kui ka juriidilise isiku kriminaalvastutus. Riigid peavad võimaldama vara konfiskeerimist, kindlustama keskkonnaasutuste ja uurimisasutuste, sealhulgas ka prokuratuuri koostöö, samuti tagama rahvusvahelise koostöö. Sanktsioonideks peavad olema vabaduskaotus, rahatrahv. Sanktsiooniks võib olla ka keskkonna seisukorra taastamine, mis on küll konventsiooni mittekohustuslik säte. Oluline

põhimõtte konventsioonis puudutab keskkonnakaitse ühingute ja fondide võimalust osaleda kriminaalmenetluses konventsioonis sätestatud kuritegude korral. Konventsiooniosalisel teevad koostööd nende lepingute alusel, mis käsitlevad koostööd kriminaalasjades. Õigusabi andmise ja taotlemisega tegelevad õigusasutused on Eesti kohtud, Riigiprokuratuur, Siseministeerium ja Justiitsministeerium. See tuleneb meil kehtivast kriminaalmenetluse koodeksist. Justiitsministeerium on kriminaalõiguse koostöökeskus ja peab valdama kogu informatsiooni välisriikidega tehtava kriminaalõiguse koostöö kohta. Tuleb märkida, et Eestil puudub vajadus teha konventsioonile mingitki reservatsiooni, konventsiooni rakendamiseks ei kaasne täiendavaid varalisi kohustusi ja konventsiooni ratifitseerimisega ei ole vaja muuta ega täiendada Eesti seadusi, sest need on meie siseriiklikus seadustikus juba olemas. Ka uue karistusseadustiku väljatöötamisel arvestati konventsiooni nende põhimõtete ja sätetega, mis on ka Riigikogus juba heaks kiidetud. See on võib-olla mitte tavapärane praktika, aga meie siseriiklik õigus on rahvusvahelistest konventsioonidest lihtsalt ette jõudnud. Aitäh!

14:00 Esimees

Täna, härra minister! Kas Riigikogu liikmetel on küsimusi? Arvo Sirendi, palun!

14:00 A. Sirendi

Suur tänu! Mul on üks küsimus. Konventsioonis on räägitud õhust. Õhk haarab meie definitsiooni järgi ainult suuremat osa troposfäärist, kuid ei haara ionosfääri ega stratosfääri. Ega ei ole teada, miks on osa atmosfäärist välja jäetud selle seaduse tähenduses?

14:00 M. Rask

Aitäh, härra Sirendi! Meie teadmised teie esitatud küsimuse valdkonnas on mõnevõrra erinevad. Ma arvan, et teie kasuks. Kui me räägime seaduseelnõust, siis seaduseelnõu on suhteliselt lühike: "Ratifitseerida juurdelisatud ..." Selles seaduseelnõus, mida me täna arutame ja mis kõlab "Ratifitseerida juurdelisatud keskkonna kriminaalõigusliku kaitse konventsioon", ei ole ionosfäärist ega troposfäärist juttu. Seega ei saa ma teie küsimusele vastata.

14:00 Esimees

Aitäh, härra minister! Rohkem küsimusi ei ole. Kaasettekandeks palun kõnepulti keskkonnakomisjoni liikme Vahur Glaase!

14:00 V. Glaase

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetavad kolleegid! Keskkonna kriminaalõigusliku kaitse konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu algatas läinud aasta 3. detsembril Vabariigi Valitsus ning Riigikogu juhatus määras päev hiljem keskkonnakomisjoni juhtivkomisjoniks. Seaduseelnõuga ratifitseeritav konventsioon sätestab Euroopas keskkonnakaitseks ühtsed kriminaalõiguslikud alused ja kuulub seetõttu nn eurointegratsiooni seaduste hulka. Keskkonnakomisjon on seaduseelnõu ja konventsiooni nende üksikute sätete kaupa läbi arutanud ning jäänud seisukohale, et karistusseadustiku jõustumisel ei teki takistusi konventsiooni rakendamiseks. Nagu juba varem öeldud, konventsiooniga määratakse süütegude olemus keskkonnakaitse valdkonnas, karistused, koostöövormid ja vaidluste lahendamise korraldus. Eesti Vabariik ei ole soovinud reservatsioone teha. Konventsioon jõustub Eesti jaoks selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele ratifitseerimisteate üleandmisest Euroopa Nõukogu peasekretärile. Keskkonnakomisjon otsustas käesoleva aasta 15. jaanuari istungil häältevahekorraga 4 poolt, 0 vastu ja 0 erapooletut teha Riigikogule ettepanek seaduseelnõu esimene lugemine lõpetada ning määras muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 2002. aasta 31. jaanuari kella 12.

14:00 Esimees

Suur tänu, Vahur Glaase! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Ei ole. Austatud Riigikogu, juhtivkomisjonina on keskkonnakomisjon teinud ettepaneku seaduseelnõu 926 esimene lugemine lõpetada. Teisi ettepanekuid ei ole laekunud. Muudatusettepanekud esitada 31. jaanuariks kella 12-ks keskkonnakomisjonile.

15. 14:00 Vabariigi Valitsuse algatatud loteriiseaduse eelnõu (889 SE) esimene lugemine

14:00 Esimees

Lugupeetud kolleegid, võtame arutusele Vabariigi Valitsuse algatatud loteriiseaduse eelnõu. Alustame eelnõu esimest lugemist. Ettekandeks palun kõnepulti justiitsminister Märt Rask!

14:00 M. Rask

Lugupeetud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Praegu kehtiv loteriiseadus on vastu võetud 15. juunil 1994. aastal ning on mõningate muudatustega kehtinud juba üle seitsme aasta. Vahepeal on loteriiturg arenenud ning on tekkinud ja populaarsust kogunud uued loteriiliigid. Siinkohal tuleks nimetada kaubanduslikku loteriid, Interneti vahendusel läbiviidavat loteriid jne. Praktika on esitanud selle valdkonna regulatsioonile uusi nõudmisi ning on tekkinud vajadus loteriiseadust muuta. Tulenevalt muudatuste mahukusest osutus otstarbekaks kehtestada terve uus regulatsioon uue loteriiseaduse tervikteksti näol. Samas tuleb rõhutada, et uue eelnõuga ei ole muudetud praegu Eestis loterii valdkonnas kehtivaid üldpõhimõtteid. Eelnõu on kehtiva õiguskorra sujuv edasiarendus. Hasartmängude korraldamiseks ei ole rahvusvahelisel tasandil välja kujunenud ühtseid nõudeid. Hasartmängude korraldamise loa annab iga riik sõltuvalt sellest, milline on selle riigi ajalooline ja kultuuriline suhtumine hasartmängudesse. Hasartmängud võivad olla ka ühte kultuuri kuuluvates riikides erinevalt reguleeritud. Enamasti on loteriide korraldamine reguleeritud teistest hasartmängude korraldamist reguleerivatest õigusaktidest eraldi. Peamiseks uuenduseks, võrreldes senikehtiva seadusega, on esiteks püüe ühtlustada ja korrastada loteriiturgu loteriide korraldamise monopoliseerimise kaudu. Teiseks, uute loteriiliikide, siin juba nimetatud kaubandusliku loterii ja toto regulatsiooni lisamine. Üldreeglina nähakse ette, et loterii korraldamise õiguse võib anda aktsiaseltsile, mille kõik aktsiad kuuluvad riigile, mille aktsiakapitali suurus on vähemalt kaks miljonit krooni ja mille ainus tegevusala on loterii või muude hasartmängude korraldamine. Teistel isikutel on korraldusloa alusel õigus korraldada kas kaubanduslikku loteriid või loteriid meelelahutus- või heategevusüritustel. Uue nõudena lisandub korraldusloa nõue ka kaubandusliku loterii korraldamiseks. Eelnõus kasutatav mõiste "toto" on uus, selle kohaselt sõltub mängija võit spordi või muu võistluse tulemusest. Olulise osa eelnõust moodustavad kehtivat hasartmänguseadust muutvad sätted. Hasartmänguseadust muudetakse hasartmängu järelevalve osas ning muudatused on suunatud järelevalve täpsemale ja üksikasjalisemale reguleerimisele. Ülejäänud osas on eelnõu kehtivat loteriiseadust täpsustav, täiendav ja edasi arendav, seda eelkõige tulenevalt vahepealsest praktikast saadud kogemustest. Muu hulgas on täiendatud korraldusloa taotlemise, selle andmise, andmisest keeldumise ja korraldusloa kehtetuks tunnistamise aluseid ja korda. Täpsustatud on loteriivõitude väljaandmise korda ning rangemaks muudetud loteriipiletitele esitatavaid nõudeid. Aitäh!

14:00 Esimees

Täna, härra minister! Kas Riigikogu liikmetel on ettekandjale küsimusi? Viive Rosenberg, palun!

14:00 V. Rosenberg

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud minister! Paragrahvi 2 ("Loterii mõiste") lõikes 2 on toodud selline võimalus, kus loteriid saab korraldada, aga mitte rohkem kui 100 piletiga. Ma esitaksin sellise küsimuse. Näiteks on selliseid üritusi, nagu on Lõvide klubil, kus sissepääsupilet on kõrgendatud hinnaga ja pärast loositakse nende pileтите alusel välja esemeid. Kas see kuulub siia alla ning kui seal on 200 piletit, 200 osavõtjat, siis mida tuleks sellisel juhul teha või millise seaduse alla sellised loteriid käivad? Ka näiteks mõni kaubandusfirma loosib oma ostjate vahel välja küll reise, küll mingisuguseid kaupu.

14:00 M. Rask

Minu ettekandest tulenes ja seaduses on kirjas see, et kaubanduslikku loteriid reguleeritakse loteriiseaduse järgi täpselt samamoodi nagu kõiki teisi. Mis puudutab arvu 100 või 200, siis ma ei taha olla pahatahtlik nõuandja teile, miks ühel üritusel ei võiks näiteks kolme 100-list loteriid teha. See arv on alati suhteliselt tinglik ja kui seadusandja ütleb, et on 100, siis ta on 100. Ilmselt peaks selle arvu ümber siin päris tõsine diskussioon tekkima, sellepärast et perekonnaringis korraldatud jõululoterii või mis iganes võib suure suguvõsa korral ka üle 100 minna. Ma ei tea, kas selle jaoks peab ka võtma loterii

korraldamise loa või mitte. Kui klubilistel üritustel korraldatakse loosimisi, mis ei mahu selle kriteeriumi alla, mida on § 2 lõikes 2 käsitletud, siis on see loterii ja allutatakse loteriiseaduses ettenähtud regulatsioonile, seega peab võtma korraldusloa ja kõik muud asjad. Kui aga Riigikogu otsustab, et on näiteks tuhat, siis on teine asi.

14:00 Esimees

Täna, härra minister! Rohkem küsimusi ei ole. Kas valitsus loobub kaasettekandest?

14:00 M. Rask

Kui Riigikogu lubab, siis me loobuksime kaasettekandest.

14:00 Esimees

Riigikogu lubab. Riigikogu-poolseks kaasettekandeks palun kõnepulti majanduskomisjoni liikme Ingvar Pärnamäe!

14:00 I. Pärnamäe

Austatud esimees! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Majanduskomisjon arutas loteriiseaduse eelnõu kahel istungil, 18. detsembril 2001 ja 15. jaanuaril 2002. Viimati mainitud kuupäeval tegi komisjon eelnõu osas järgmised otsused. Esiteks, saata Vabariigi Valitsuse algatatud loteriiseaduse eelnõu 889 algatajatega kooskõlastatult muudetud kujul Riigikogu täiskogule esimeseks lugemiseks k.a 23. jaanuaril ja teha ettepanek esimene lugemine lõpetada. Selle otsuse poolt oli 9 komisjoni liiget, vastu ega erapooletuid ei olnud. Teiseks, määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 30. jaanuar kell 12. Aitäh!

14:00 Esimees

Suur tänu, Ingvar Pärnamäe! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Ei ole. Austatud Riigikogu, majanduskomisjon juhtivkomisjonina on teinud ettepaneku seaduseelnõu 889 esimene lugemine lõpetada, teisi ettepanekuid ei ole juhatajale laekunud. Muudatusettepanekute tähtajaks on 30. jaanuar kell 12, majanduskomisjon. Suur tänu kõigile! Me oleme oma tööpäeva lõpetanud. Nägemiseni, kohtume homme! Istungi lõpp kell 19.17.